

5/2021

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
MAJ – VELIKI TRAVEN

SLOVARMs

Lovska trgovina SloVArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

Tel.: 05 620 22 08 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

HÄRKILÄ
Blaser
LIEMKE
THERMAL OPTICS

Vixen

J.P. SAUER & SOHN
ESTABLISHED 1751

SWAROVSKI
OPTIK

HAWKE

STEEL ACTION

Verney-Carron

TITAN

RÖWA

STEINER
GERMANY

Prodaja vrhunskih izdelkov

Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint, MTC, Pard

Puške: Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym, FXAirgunsin Mauser, pištole Glock

Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB, Nobel Sport Italia, GGG

Oblačila: Chevalier, Sitka, Merkel Gear

Razno: 3HGR jermeni, Niggeloh

gsm 041 399 307 ali 031 393 664

email puskarstvo@siol.net

trgovina <http://guns-spendal.com/shop/>

MERKEL
MERKEL HELIX

MERKEL
MERKEL K5

HEYM SR30

HAENEL

HAENEL JAEGER 10

Blaser
BLASER R8

Puškarstvo
Špendal

Izvajamo
vsa
puškarska
dela.

VUTE
PUŠKARSTVO

Kreplova ulica 2, 2000 Maribor
lovskaoprema.si info@lovskaoprema.si
Tel: 059 108 495

Nahrbtniki Vorn

z mehanizmom
Quick Rifle Release
za hitro in enostavno
odstranjevanje puške.

€269,00

Vorn Fox
7L

€339,00

Vorn Lynx
12-20L

€399,00

Vorn Deer
42L

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CIV., št. 5
maj – veliki traven

Lovca je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.
ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:

Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik: dr. Arpad Kóvec
Bojan Avbar, Marjan Gselman, Jurij Lampe, dr. Boštjan Pokorny, Marko Rajkovič

Lektorica in korektorica:

Marjetka Šivic

Tehnični urednik: Milan Samar

Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovca izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7–8, ki je združena in izide v začetku julija.

Ta številka je izšla v 22.000 izvodih. Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovca pošljite na e-naslov lovca@lovska-zveza.si v Wordovem dokumentu, podpisane in žigosane uradne dopise pa skenirane ali po navadni pošti. Fotografije sprejemamo prav tako po e-pošti v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografije, ki se ukvarjajo z naravoslovno fotografijo, lahko svoje fotografije, namenjene za banko fotografij revije Lovca ter Zlatorogove in Strokovne knjižnice, pošljete po vnaprejšnjem dogovoru po katerem od elektronskih transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljete fotografije v uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij pred objavo v reviji Lovca oziroma Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovca
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
e-naslov: lovca@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilo Lovca na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilo Lovca

Foto: Jasna Kovačič Siuka

IZ VSEBINE:

B. Pokorny:	Divji prašič, afriška prašičja kuga in mi – lovci	220
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		222
LOVSTVO		224
D. Veternik, Š. Vesel:	Vse pogostejše opažamo nenaravno vedenje divjih petelinov	224
S. F. Kropce:	Nesreče z lovskim orožjem	227
B. Avbar:	Naravo lahko krotiš, premagaš je nikoli	231
NUJZ:	»Nalezimo se dobrih navad – cepimo se«	234
DREVESNE VRSTE		235
M. Kišek:	Navadni koprivovec	235
LOVSKO OROŽJE		238
D. Waldhütter:	Anschütz, puške, ki so jih za lovce ustvarili športni prvaki	238
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		240
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		241
M. Marenče:	Zaljubljeni	241
LOVSKO PESNIŠTVO		246
B. Grošelj:	Izročilo palice	246
LOVSKA ORGANIZACIJA		247
J. S. K.:	Tris, prvi ris, ki bo izpuščen na Gorenjskem	247
A. Dimnik:	70 let LD Kajuh Šmartno v Rožni dolini	248
M. Hernauss:	75 let LD Šentjur pri Celju	249
F. Ekar:	Slovenski planinski muzej v Mojstrani praznuje desetletje delovanja	250
M. Toš:	Prigode Feliksa Ciuhe	252
JUBILANTI		253
MLADI IN LOVSTVO		254
M. Kišek:	Iz lovske učilnice gozdarske šole v Mariboru	254
LOVEC ZA MLADE VIDRA (Lutra lutra)		255
LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE		256
LOVSKI OPRTNIK		257
E. Kaučič:	Kaj obleče lovka?	257
Optics-Trade, d. o. o.:	Predstavljamo: lovski strelni daljnogled Delta Optical Titanium HD 2,5–10 x 50	258
M. Toš:	Alfonz Mazlu	259
Žan, Eva:	Srjni file z jajčno omako in pehtranom	259
V SPOMIN		260
LOVSKA KINOLOGIJA		262
S. Volarič:	Derby 2020 in napoved za leto 2021	262
M. Likar:	Lovska preizkušnja prinašalcev (LP-P Moravče) v organizaciji LKD Zasavje in LD Moravče	263
KZS:	Predvidena legla lovske psov	265

SLIKA NA NASLOVNICI:

Mrakarica (*Anas platyrhynchos*)

Foto: Andrej Miklavčič

Na računalnik natisnjene prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovca@lovska-zveza.si. Poslani prispevki in fotografije ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije. Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik storitve (oglaševalec).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Mufon

oven, lanščak obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlič obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlič obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.–31. 12.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Šakal

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Šiva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavni Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Divji prašič, afriška prašičja kuga in mi – lovci

Prof. dr. Boštjan Pokorny,
predsednik Strokovno-
znanstvenega sveta LZS

večje so razlike v odnosu do nje; po eni strani jo povečujemo oziroma glorificiramo zaradi občudovanja in koristi za družbo, po drugi pa jo stigmatiziramo zaradi morebitnih motečih vplivov in/ali našega strahu. Zato je odnos človeške družbe in ljudi do živalskih vrst lahko zelo različen, kontroverzen.

Divji prašič je ena najbolj kontroverznih vrst kopenskih sesalcev, kar je tudi posledica dejstva, da v mnogih predelih sveta, kjer dosega zelo velike populacijske gostote (na primer Avstralija, nekatere ameriške države), ni domoroden oziroma je tam invazivna tujerodna vrsta z mnogimi negativnimi ekološkimi in ekonomskimi vplivi. Zato ga zatirajo na vse mogoče načine, vključno z uporabo strupov in množičnim streljanjem iz helikopterjev ali letal, tudi z vojaškim orožjem, na primer s strojnimi. Nasprotno je divji prašič v evropskem prostoru domorodna vrsta in ima številne pozitivne ekosistemske vloge in vplive, zaradi katerih je prepoznan kot svojstven »ekosistemski inženir«. Mednje sodijo: ustvarjanje pestrejših habitatnih razmer in večanje biotske raznolikosti; širjenje rastlinskih semen in podzemnih vrst gliv s prenašanjem semen in trosov; zmanjševanje številčnosti nekaterih gospodarsko problematičnih vrst nevretenčarjev; odstranjevanje mrhovine in zagotavljanje pomembnega prehranskega vira za velike zveri; pospeševanje kroženja hranil v tleh; spodbujanje pomlajevanja gozda in pospeševanje rasti drevesc; dolgoročno večanje rodovitnosti travinja zaradi prehranjevanja z nevretenčarji in malimi sesalci itn. Žal na te vloge prepogosto pozabljamo zaradi konfliktnih dogodkov, ki jih povzroča večanje številčnosti in širjenje divjega prašiča na nova območja. Vendar so v naravnem območju razširjenosti vrste njeni neželeni vplivi povezani predvsem z našimi cilji oziroma dojemanjem: izpostaviti velja vedno pogostejše pojavljanje divjih prašičev v urbanih območjih, vedno več trkov z vozili, predvsem pa škodo na kmetijskih površinah in možnost prenosa nekaterih bolezni, na primer afriške prašičje kuge (APK) na domače prašiče.

APK je virusna bolezen prašičev (domačih in divjih), ki se je v Evropi prvič pojavila leta 1957 na Portugalskem (na farmi) in je bila vse do sredine devetdesetih let prejšnjega stoletja prisotna na Iberskem polotoku. Občasno se je pri domačih prašičih pojavljala tudi v Franciji, državah Beneluksa in v Italiji, kjer je na Sardiniji (tudi pri divjih prašičih) neprekinjeno prisotna od leta 1978, vendar ne

predstavlja večjih težav. Prisotnost virusa APK je torej v Evropi znana že več kot šestdeset let, a so bili zgodnji izbruhi lokalnega značaja in omejeni predvsem na farme domačih prašičev. Povsem drugače je z novodobnim širjenjem bolezni, ki se je v Evraziji začelo junija 2007, ko je bil zaznan prvi izbruh v Gruziji. Od tam se je virus širil po Zakavkazju in leta 2012 dosegel Ukrajino, leta 2013 pa Belorusijo. Za razliko od izbruhov v 20. stoletju so bili na vzhodu Evrope pomemben vektor širjenja divji prašiči, prek katerih se je bolezen v letu 2014 prenesla v vse tri Baltske države in na Poljsko. V zadnjih petih letih se je virus hitro in povezljivo širil v Moldavijo, Romunijo, Bolgarijo, jugovzhodno Srbijo, Slovaško, Češko in Madžarsko. Leta 2018 je bil zelo oddaljen preskok, verjetno zaradi človekovega prenosa, registriran v Belgiji (le-ta je v letu 2020 po sistematičnih dveletnih ukrepih s poudarkom na omejitvi gibanja, zagraditvi, iskanju kadavrov in intenzivnem odstrelu divjih prašičev v okuženem območju postala spet prosta bolezen), septembra 2020 pa na vzhodu Nemčije. O zgodovini širjenja bolezni in izkušnjah iz drugih držav smo slovenski lovci imeli konec letošnjega aprila priložnost poslušati tri odlična predavanja tujih strokovnjakov (dr. Laura Iacolina – Italija in Univerza na Primorskem; dr. Tomasz Podgórski – Poljska in Češka; dr. Alain Licoppe – Belgija) na dogodku, ki sta ga organizirali Visoka šola za varstvo okolja in Lovska zveza Slovenije.

APK se proti Sloveniji najhitreje širi prek Madžarske, kjer je bil prvi primer (na skrajnem vzhodu države) pri divjih prašičih potrjen aprila 2018. V začetku leta 2020 je virus prestopil Donavo, ki je bila ena večjih zaprek za spontano širjenje proti zahodu. Samo v prvih treh mesecih leta 2021 je bilo na Madžarskem potrjenih 1514 okuženih divjih prašičev, kar je daleč največ v Evropi (skupaj je bilo v tem obdobju na celini potrjenih 4518 primerov, med drugim tudi 1080 na Poljskem, 577 na Slovaškem, 531 v Romuniji, 522 v Nemčiji in 145 v Bolgariji). Sloveniji najbližji primeri so bili na severu Madžarske, med Budimpešto in Györom, kar je manj kot 200 km od državne meje. Zaradi približevanja Sloveniji je direktor Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin 21. januarja 2021 sprejel Sklep o določitvi visoke stopnje ogroženosti zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih, s katerim je za celotno območje Slovenije določena visoka stopnja ogroženosti zaradi neugodnega stanja APK pri divjih prašičih v sosednjih državah. Tako se je začelo izvajanje ukrepov iz Zakona o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih (sprejet konec leta 2020), ki so namenjeni preprečevanju in zgodnjemu odkrivanju APK pri divjih prašičih; med slednje sodita tudi omejitve oziroma delna prepoved krmljenja in intenziven odstrel divjih prašičev.

Pri razumevanju sprejetih ukrepov smo lahko spet spoznali vso zaletavost posameznikov, ki zaradi premajhnega znanja/informiranosti ne morejo brez neutemeljenega kritiziranja vsega in vsakogar, tudi vodstva slovenske lovske organizacije (LZS je, mimogrede, zelo aktivno sodelovala pri pripravi zakona in na njem temelječih navodil ter je uspeła bistveno izboljšati prvotni različici obeh dokumentov in ju narediti mnogo prijaznejši tako za lovce kot tudi za divje prašiče). Prepričan sem sicer, da velika večina slovenskih lovcev razume potrebo po intenzivnem odstrelu divjih prašičev in z veseljem sprejema ukrepe, ki bodo povečali uspešnost lova. A vendar sta se kmalu pojavili dve skrajnosti oziroma dve skupini nasprotnikov. Prvi so bili ogorčeni, da ukrepi niso še bolj sproščeni in celo, da ni država za izvajanje odstrela in vseh spremljajočih ukrepov zagotovila še več denarja.

Kot da bi bil to najpomembnejši motiv za trajnostno, odgovorno upravljanje populacij divjadi in uresničevanje našega poslanstva! Drugi, ki jih morda res ženejo dobronamerni vzgibi za varstvo živali, pa so – tudi v javnosti – ostro problematizirali intenziviranje odstrela, pogosto s povsem nesmiselnimi navedbami. Po njihovo naj bi se z našim odnosom do divjega prašiča vračali v 18. stoletje oziroma v čas nadvojvodinje in cesarice Marije Terezije (ki je zahtevala pokončanje vseh osebkov te vrste v naravi), nad divjega prašiča naj bi šli kar z vojaškim orožjem oziroma celo z različnimi specialci. Takšni manipulativni zapisi, ki so sicer daleč od resnice, ne upoštevajo, da sta se številčnost in prostorska razširjenost divjega prašiča v zadnjih desetletjih povsod v Evropi zelo povečali; v Sloveniji se je, na primer, odstrel divjih prašičev po letu 1955 povečal za skoraj 60-krat, na več kot 13.000 odstreljenih osebkov v letu 2019. Zato in zaradi vedno večje škode na kmetijskih površinah, pogostejšega zahajanja vrste v (pri)mestna okolja in nevarnosti prenosa bolezni je nujno precej drugačno upravljanje, kot ga zagovarjajo tradicionalisti. Le-ti ne razumejo ali nočejo razumeti, da so minili časi, ko je bila svinja »sveta krava« evropskega lovstva in da si te vrste nikjer ne moremo več dovoliti »gojiti«, temveč jo moramo umno upravljati, predvsem z namenom zaustavitve večanja populacije in marsikje tudi zmanjšanja številčnosti, kar je splošen evropski cilj upravljanja te vrste. Pri tem velja sicer poudariti, da sta številčnost in populacijska gostota divjih prašičev pri nas še vedno mnogo (tudi za velikostni razred) manjši, kot sta v mnogih drugih državah (na primer na Madžarskem, Hrvaškem, Češkem; v Italiji, Franciji, Španiji, Nemčiji in vzhodni Avstriji). Zato tudi ni nobene potrebe, da bi bilo zmanjšanje številčnosti divjih prašičev pri nas tako drastično, kot bo marsikje drugje. Vsekakor pa je intenziven odstrel nujen, saj je zmanjšanje številčnosti vrste v območjih velikih populacijskih gostot eden glavnih ukrepov za zmanjšanje nevarnosti vnosa in za upočasnitev hitrosti širjenja APK. Zelo pomembna sta tudi učinkovito iskanje in čim hitrejša odstranitev kadavrov (trupel) poginulih divjih prašičev.

Sprejeti ukrepi se skoraj v ničemer ne razlikujejo od strategij/ukrepov, ki so jih uvedle druge evropske države, zato jih je nesmiselno neargumentirano kritizirati. Še posebno ne, ker pri nas ni cilj zmanjšati številčnosti divjih prašičev na neki »biološki minimum« (kot so si to zadali na Hrvaškem) ali na neko fiktivno številko, temveč zgolj omogočiti intenziven odstrel, ki bo hkrati učinkovit in epizotično ustrezen. Intenzivno preganjanje z velikimi skupnimi lovi (tako imenovanimi hajkami), ki so jih po pojavu APK za zmanjšanje številčnosti vrste izvajali na skrajnem vzhodu Evrope (na primer v Belorusiji), je povzročilo izredno hitro širjenje virusa, tudi za nekaj sto kilometrov na leto. Nasprotno so na vzhodu Poljske, kjer so odstrel intenzivirali, a so velike pogone sočasno prepovedali, spontano širjenje APK omejili na le nekaj kilometrov na leto. Intenziven odstrel divjih prašičev moramo torej izvajati predvsem z individualnim lovom, za kar je pogoj zadostno število privabljalnih krmišč; zato moramo v prihodnje njihovo število celo povečati, ne pa zmanjšati. Seveda je pri tem treba upoštevati njihov osnovni namen, zato moramo ponekod v Sloveniji vendarle bistveno zmanjšati količino položene krme. V lovišču in na širšem območju, od koder prihajam, že vrsto let dokazujemo, da lahko z zanemarljivimi količinami krme (nekaj 100 kilogramov koruze na lovišče) dosegamo velik odzvem te vrste.

Pri nas je divji prašič predvsem nočno aktivna vrsta, zato je ob spodbujanju individualnega lova odzvem mogoče intenzivirati skoraj izključno z lovom ponoči, ki ga zakonodaja dovoljuje že desetletja. Vpeljava pripomočkov, ki omogočajo lažje zaznavanje živali in zanesljiv strel (s tem pa tudi zmanjšajo nevarnost zastrelitve oziroma trpljenja živali), je bila zato pravzaprav nujna. Slovenija z dovolitvijo uporabe umetnih virov svetlobe in njenih ojačevalnikov s precej zamude zgolj sledi praksi, ki je v mnogih evropskih državah že dolgo stalnica. Kljub nekaterim pomislekom in drugačnim začetnim pričakovanjem pripravljavcev zakona bo prav to omogočilo, da bomo divje prašiče še naprej lovili oziroma s to vrsto upravljali izključno lovci in ne kdorkoli drug z vojaškim orožjem, kot sedaj strašijo posamezniki. Pri intenzivnem odstrelu divjih prašičev gre namreč še

vedno za normalno upravljanje s populacijo, ki ga bodo izvajali lovci z običajnim lovskim orožjem, a z dovoljenimi tehničnimi pripomočki, zaradi katerih lov ne bo omejen na le nekaj noči mesečine.

Posamezni lovci in nekateri drugi državljani, ki nasprotujejo intenzivnemu odstrelu divjih prašičev in uporabi sodobnih tehničnih pripomočkov, se ob pomanjkanju vsebinskih argumentov pogosto sklicujejo na lovsko etiko, ki naj bi lovce zavezovala k družbeno, a tudi za živali in druge lovce sprejemljivim dejanjem oziroma obnašanju. Žal pa se v zadnjem času z besedno zvezo »lovska etika« vedno bolj opleta oziroma se jo uporablja kot psihološki pritisk na tiste, ki sicer ravnavajo skladno z zakonodajo in družbenimi pričakovanji, a vendarle drugače, kot je morda sprejemljivo za nekoga drugega. A so pravzaprav višek neetičnosti pritiski posameznika ali skupine, ko nekomu očita(jo) neetično dejanje zgolj zato, ker je ravnal drugače, kot bi on(i), čeprav je bilo dejanje povsem legalno in legitimno. Obnašati se etično pomeni tudi, da svojih norm in pogledov ne vsiljujemo drugim: če nekdo ne želi loviti divjih prašičev z uporabo nočne optike ali ne želi streljati (pre)majhnih mladičev, je to njegova pravica in legitimno početje; a etično bo sam ravnal samo tedaj, ko tega ne bo pričakoval tudi od drugih oziroma jim morebitnega drugačnega ravnanja ali dejanja (seveda, dokler je skladno z zakonskimi normami) ne bo očital kot nekaj neetičnega. Te pravice nimamo v nobenem primeru, še najmanj pa, če želimo biti vsemogoči zagovorniki etike. Seveda to ne pomeni, da imamo lovci znotraj zakonskih določil pravico loviti in streljati kar vsepovprek. Nikakor ne! Še kako prav in potrebno je, da se pogosto vzdržimo strela, tudi pri lovu na divje prašiče. A prav je tudi, da razumemo, kako se stanje v populaciji spreminja in kako spremembe upoštevati ter jim slediti. Ko je treba intenzivirati odstrel, je pomembnejše, kot s čim lovimo, kako lovimo. Če bomo s sodobnimi pripomočki znali živali bolje oceniti, bomo lovili učinkoviteje, z manj zgrešenimi ali polzgrešenimi strelji, bomo nenazadnje lovili skladneje z lovskimi normami, bolj etično. Seveda se bomo lovci ob tem lahko znašli v skušnjavi, ko se bomo srečali s katero drugo vrsto divjadi, ki je ni dovoljeno loviti ponoči. V takem primeru bo ključno spoštovanje lovske zakonodaje in odgovornosti do nas samih in do lovske organizacije, saj se bo naša družbena odgovornost nenazadnje merila tudi po tem, kako se bomo obnašali v takšnih primerih. In prav bo, če bo imela lovska organizacija na vseh nivojih ničelno toleranco do kakršnekoli zlorabe zaradi lažjega lova ponoči.

Seveda so divji prašiči le (naravni) vektor širjenja bolezni, ki jih v nova okolja skoraj vedno zanesemo ljudje, praviloma prek domačih prašičev (na primer z ostanki okužene hrane, premiki okuženih živali in neupoštevanjem biovarnostnih ukrepov). Zato bo treba vsaj tako odgovorno kot k upravljanju populacije divjih prašičev pristopiti tudi k odgovorni in varni reji domačih prašičev. Ne glede na to pa je intenziviranje odstrela divjih prašičev, tudi ponoči, zdaj nujen upravljavski ukrep. A nikakor ne zato, da bi vrsto ogrozili ali celo iztrebili in se tako vrnili v čas Marije Terezije, temveč prav nasprotno – da bi dolgoročno ohranili to pomembno in večini lovcev zelo ljubo domorodno živalsko vrsto. Nujen pa je tudi zato, da bomo ohranili lovstvo, kot ga poznamo – kot dejavnost, ki jo odgovorno izvajamo v splošnem družbenem interesu, in ji pomembno vlogo priznava tudi širša družba.

»V Sloveniji se je, na primer, odstrel divjih prašičev po letu 1955 povečal za skoraj 60-krat, na več kot 13.000 odstreljenih osebkov v letu 2019. Zato in zaradi vedno večje škode na kmetijskih površinah, pogostejšega zahajanja vrste v (pri)mestna okolja in nevarnosti prenosa bolezni je nujno precej drugačno upravljanje, kot ga zagovarjajo tradicionalisti. Le-ti ne razumejo ali nočejo razumeti, da so minili časi, ko je bila svinja 'sveta krava' evropskega lovstva in da si te vrste nikjer ne moremo več dovoliti 'gojiti', temveč jo moramo umno upravljati, predvsem z namenom zaustavitve večanja populacije in marsikje tudi zmanjšanja številčnosti, kar je splošen evropski cilj upravljanja te vrste.«

Foto: Bojan Avbar

EKSPLOZIJA USODNA ŠE ZA ENEGA ZBIRATELJA VOJNIH STARIN

DNEVNIK in VEČER, 11. 3. 2021 (Nataša Bucik Ozebek) – Nedaleč od postojnske železniške postaje je v sredo, 10. marca 2021, v domači garaži zaradi eksplozije izgubil življenje 74-letni Postojnčan. Kaj je eksplodiralo, še ni povsem znano, domnevajo pa, da bi bilo lahko eksplozivno telo, narejeno doma iz delov orožja prejšnjih vojn. Svojci so najprej slišali močan pok, nato pa v pritličju dvanadstropne družinske hiše naleteli na srhljiv prizor: ob razbitih steklih in poškodovanih vratih je na tleh garaže ležalo negibno telo Postojnčana. Ob klicu na pomoč so do domačije nad mestom prihiteli postojnski gasilci, policisti in reševalci, a zdravnik je lahko le potrdil, da moškemu ni več pomoči. Po pripovedovanju domačinov

je bil pokojni lovec, poznali so ga tudi kot zbiratelja vojnih ostalin. To je že druga tovrstna nesreča letos. Januarja je v zaselku Voglarji na Trnovski planoti zaradi eksplozije francoske topovske granate življenje izgubil 64-letni Ivan P. Čeprav tokrat vzrok eksplozije še ni povsem pojasnjen, pa sta bila v obeh primerih ljubiteljska zbiralca vojnih ostalin, obema se je nesreča zgodila v garaži. Policija ob tem znova opozarja, naj se ljudje v primeru najdbe neeksplodiranega nevarnega sredstva ne dotikajo, ampak naj takoj pokličejo pristojne službe.

LETOS DIVJI PRAŠIČI ZGODAJ RAZRILI TRAVNIKE, KMETJE BESNI

DOLENJSKI LIST, 15. 3. 2021 (Bojan Avbar) – Mile zime so divjadi in vsem prstoživečim živim bitjem olajšale preživetje prehransko skopega

obdobja. Divji prašiči (*Sus scrofa* L.) so se skozi zimo pretežno prehranjevali s škrobnatimi hranili, zaradi pomanjkanja beljakovin pa so se letos že v prvih mesecih prikradli na travnike, kjer so z ritjem iskali ogree, gliste oziroma hrano z veliko beljakovin. Ogromno škodo so povzročili z ritjem na travnikih in pašnikih na Daljnem vrhu, ki je del lovišča Novo mesto, s katerim upravlja Lovska družina Novo mesto. Kmetje so zaradi škode ne samo oškodovani, besni so, ker izgubljajo dohodek. Vzpostavitev zemljišč v prejšnje stanje je najzahtevnejše ravno na travnikih in pašnikih, ker je treba zravnat travnato rušo z mulčenjem, jo pognojiti in zatraviti. V primerih škode po divjadi, zlasti po divjih prašičih, je pomembno sodelovanje med lovsko organizacijo in kmeti, ki imajo pravico do odškodnine in vzpostavitev travnatih površin v prejšnje stanje. Zato med ključne naloge upravljavcev lovišč (lovskih družin) sodi preprečevanje škode po div-

jadi. V praksi se dokaj pogosto dogaja, da lastniki, zakupniki ali osebe, ki imajo v posesti kmetijska in gozdna zemljišča, ne dovolijo ali ovirajo upravljavca lovišča, da bi na primeren način zaščitil in preprečil škodo po divjadi. V takih primerih oškodovanec nima pravice do povrnitve škode, ki jo povzroči divjad.

TUJI LOVCI NA SLOVENSKEGA MEDVEDA

REPORTER, 21. 3. 2021 (Gašper Petovar) – Trofeja lovca pomeni več kot okrasje na steni; je spomin na lov, prisotnost v naravi, delo v njej, prizadevanje za dobrobit divjadi. Seveda je tudi znamenje uplenitve, a tudi vsega drugega, kar spada k delu lovcev, ki k ohranjanju narave in števila divjadi prispevajo mnogo več kot drugi, ki se štejejo denimo za varuhe vsega divjega življenja. Slovenija je za lovce

iz tujine zelo privlačna država. K nam prihajajo predvsem zaradi lova na medveda, gamsa in jelena. To so najbolj cenjene trofeje med tujimi lovci, ki pri nas lovijo tudi srne in celo fazane. Po navadi pridejo lovski gostje v Slovenijo prek turističnih agencij, ki se ukvarjajo z lovskim turizmom, lahko pa tudi na povabilo slovenskega lovca ali lovske družine. V glavnem pridejo za nekaj dni, saj morajo pred lovom urediti potrebno dokumentacijo, med drugim dovolilnico za orožje in strelivo ali izposojajo dokumente za prevzem in transport trofeje, pri čemer to še ne pomeni, da bodo lahko takoj odšli v gozd. Pri nas tujci ne smejo sami na lov, ampak le v spremstvu vodnika iz lovske družine, na območju katere lovijo. Pred tem pa mora lovec plačati še nekaj pristojbin, tudi vstop v lovišče in seveda spremljevalca. Šele nato se začne lov.

KDO JE USTRELIL KOŠUTO?

PRIMORSKE NOVICE, 25. 3. 2021 (Danijel Cek) – V torek, 23. marca, zjutraj je domačin pri vasi Studeno opazil večjo divjad, ki je negibno ležala na travniku, približno 200 metrov od ceste na robu vasi. Približal se ji je in videl, da je košuta, ki je padla pod strelom. O najdbi je takoj obvestil domače lovce, oni pa policiste. Postojnski policisti so ugotovili, da je v noči z 22. na 23. marec nekdo ustrelil košuto in njen kadaver pustil na kraju. V tem času jelenjadi ni dovoljeno streljati, zato gre za klasičen krivolov. Očitno pa je krivolovca po strelu nekaj pregnalo, da je košuto pustil kar na kraju. Miha Podboj, starešina Lovske družine Bukovje, kamor sodi tudi lovišče okoli vasi Studeno, je povedal, da je košuta zagotovo padla v

noči na 23. marec. Kadaver je bil svež, pa tudi domačini ga v ponedeljek niso opazili. »Gre za mlajšo košuto, ustreljena je bila v vrat,« je povedal in dodal, da je to prvi primer divjega lova v zadnjem desetletju na območju njihove lovske družine. »Škodo imamo lovci, škodo ima žal tudi narava,« je še povedal.

UPRAVNO SODIŠČE ZADRŽALO ODSTREL MEDVEDOV

DELO, 30. 3. 2021 (Maja Prijatelj Videmšek) – Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice je izpodbijalo izdajo dovoljenja Agencije za okolje z dne 2. 11. 2020 na podlagi odločbe Ministrstva za okolje za odstrel 220 medvedov v obdobju do 30. 9. 2021. Sodišče je enako kot v primerljivi sodbi z dne 21. 9. 2020 ugotovilo, da bi bila z odstrelom

povzročena nepopravljiva škoda, saj odstreljenih medvedov, ki so strogo zavarovana vrsta, ne bo mogoče nadomestiti, pri čemer uboj vsake posamezne živali pomeni neprecenljivo in nenadomestljivo škodo. Število škodnih primerov, ki so jih povzročili rjavi medvedi, se je lani v primerjavi z letom prej zmanjšalo: povzročili so 313 škodnih primerov, leto prej pa 449. Medvedi so povzročili dobrih 30 odstotkov vse škode, ki so jo pri nas povzročile zavarovane živalske vrste. Petino primerov predstavljajo napadi na drobnico, z nekaj manj odstotki sledi škoda na sadnem drevju, nato na balah travne silaže (15 odstotkov), čebelnjakih (dobrih 13 odstotkov) in govedu (11 odstotkov). Zmanjšala se je tudi ocenjena višina škode, ki so jo povzročili rjavi medvedi, in sicer s približno 164.000 evrov v letu 2019 na 113.000 evrov lani.

Pripravil: dr. Marjan Toš

Foto: Štefan Vesel

VSE POGOSTEJE OPAŽAMO NENARAVNO VEDENJE DIVJIH PETELINOV

Divji petelin (Tetrao urogallus) in druge vrste naših gozdnih kur (ruševce, gozdni jereb in belka) so zelo neprilagodljive za spremembe in motnje v svojem okolju. V odmaknjenem življenjskem okolju težko sprejmejo vsako spremembo in se vsem motnjam raje umaknejo; a to je mogoče le do neke »meje«, naprej pač žal ne gre ... Umikanje, nato pa izginjanje naše največje gozdne kure bi nas moralo že veliko prej zdramiti, saj lahko govorimo že o izginjanju vrste iz naših krajev. Ta, že nekaj desetletij trajajoč pojav je v dolgoročnem pogledu lahko za nas odličen kazalnik stanja (bioindikator), da se v okolju gozdnih kur dogaja nekaj zelo narobe in bi nas moralo zelo skrbeti.

Moteči dejavniki v gozdu

Vsak obsežen in nagel poseg v življenjsko okolje gozdnih kur pomeni zanje (pa tudi za mnoge druge živali) slabe in velikokrat nepopravljive posledice. Večkrat se je potrdilo, da

divji petelin hitro zapusti zanj značilno območje že samo zaradi manjšega gozdarskega posega v gozdni sestoj. Če se takšnemu posegu pridruži še kateri drugi moteč vpliv, je tako območje z njegovim rastiščem in hrano na gozdnih tleh za divjega petelina izgubljeno.

Vsak obsežen in nagel poseg v življenjsko okolje gozdnih kur pomeni zanje (pa tudi za mnoge druge živali) slabe in velikokrat nepopravljive posledice. Večkrat se je potrdilo, da divji petelin hitro zapusti zanj značilno območje že samo zaradi manjšega gozdarskega posega v gozdni sestoj. Če se takšnemu posegu pridruži še kateri drugi moteč vpliv, je tako območje z njegovim rastiščem in hrano na gozdnih tleh za divjega petelina izgubljeno.

Dandanes je žal v gozdovih zanj na pretek motečih dejavnikov. Prepotrebnega miru, ki ga potrebuje ta veličastni in občutljivi ptič, ni več. V **Lovišču s posebnim namenom (LPN) Kozorog - Kamnik** že nekaj let opažamo, da pohod-

V Sloveniji smo lovci že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja začeli opozarjati na veliko zmanjševanje števila in ogroženost divjega petelina. Zato smo na lastno pobudo, po dogovoru (že leta 1984), povsem ukinili lov nanj in ga tako tudi prvi zavarovali. Šele leta 1993 ga je zavarovala tudi država z Uredbo o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah in tako je od leta 2002 uvrščen na Rdeči seznam ptic – gnezdilcev (Ur. list RS, 82/2002, Priloga 4).

niki in drugi rekreativci vedno pogosteje zapuščajo označene planinske poti in se prepuščajo adrenalinskim športnim aktivnostim na zelo občutljivih in ranljivih območjih, ki bi morala biti rezervirana samo za prostoživeče živali. Rekreativci vsak dan vdirajo v njihova najbolj mirna in odmaknjena naravna zatočišča in s svojimi aktivnostmi povzročajo stresne situacije pri prostoživečih živalih. Če so bile včasih take aktivnosti ljudi bolj osredotočene na poletne mesece, jih zdaj opažamo že vse leto, neredko celo ponoči. Vse več takih aktivnosti zunaj stez, namenjenih za rekreativce, opažamo tudi pozimi, ko morajo živali varčevati z energijo, ki jo imajo shranjeno v obliki rezervnih maščob v telesu in je ključni

nas kljub že dolgoletnemu varstvu vse bolj pojavlja na vrhu seznamov redkih in ogroženih vrst. Vsakodnevne motnje v času rastiwe lahko povzročijo, da pri kurah sploh niso oplojena jajca, v času valjenja pa ni izvalitve kečk. To je za ogroženo vrsto, kar divji petelin je, lahko pogubno.

LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji

V letu 2020 je LPN Kozorog - Kamnik, ki deluje v sklopu **Zavoda za gozdove Slovenije**, s še 14 partnerji pristopilo k projektu *LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji*, katerega namen je spremljanje stanja habitatnih tipov ter analiza popisa izbranih vrst na območju Kamniško-Savinjskih Alp in Grintovcev (več o tem si oglejte na povezavi: www.natura2000.si/novica/divji-petelin-s-telemetricnim-oddajnikom-v-kamnisko-savinjskih-alpah).

Glavni cilj projekta je bil popis rastišč v aprilu in maju (2020) ter končna ocena velikosti populacije s pripravo in izvedbo ukrepov za ohranitev in izboljšanje habitata te vrste.

Divji petelin nenaravnega vedenja. Pri takih petelinih se nenaravno povečana stopnja spolnega hormona v krvi odraža tudi na pretirano našopirjenem vratnem perju takoj nad opečjem, kar pri petelinih z normalnim svatovskim vedenjem ni tako izrazito. Vsi navadno pojejo, vozijo kočijo na tleh in napadajo ljudi s tal, ker jih obravnavajo kot spolne tekmece.

V letu 2020 je LPN Kozorog - Kamnik, ki deluje v sklopu Zavoda za gozdove Slovenije, s še 14 partnerji pristopilo k projektu *LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji*, katerega namen je spremljanje stanja habitatnih tipov ter analiza popisa izbranih vrst na območju Kamniško-Savinjskih Alp in Grintovcev. Glavni cilj projekta je bil popis rastišč v aprilu in maju (2020) ter končna ocena velikosti populacije s pripravo in izvedbo ukrepov za ohranitev in izboljšanje habitata te vrste.

porok za njihovo preživetje do konca zime. Vsakodnevno preganjanje živali pomeni le nepotrebno in čezmerno porabo energije za beg, ki v skrajnostih pomeni njihov pogin.

Takšno početje ljudi je še zlasti problematično pri divjem petelinu, ki se pri

Pri popisu rastišč smo na območju revirja Veža naleteli na samca divjega petelina, ki se je obnašal nenaravno (nenormalno). Po naravi plaha gozdna ptica, ki se sicer že na daleč izogiba človeku in se skriva njegovim očem, je brez kakršnegakoli strahu priletela v neposredno bližino re-

virnega lovca ter kazala predvsem znake napadalnosti in dvorjenja z značilnim petjem. Tudi petje se je dogajalo v neobičajnih časovnih obdobjih dneva, z redkimi presledki pa kar ves dan. Pri pregledu razpoložljive strokovne ornitološke in lovske literature smo ugotovili, da so tudi od drugod že večkrat poročali o podobnem neznatnem obnašanju divjega petelina v času rasti. Takšne petelinje samce so največkrat poimenovali »nore« ali »blazne«.

Novejša svetovna strokovna lovska literatura poroča, da tak pojav pri divjih petelinih še ni povsem raziskan in pojasnjen. Večina avtorjev navaja, da je v populaciji

letih že opisali v našem glasilu. Pred nedavnim smo si lahko ogledali celo kratek videoposnetek na družabnem omrežju, ki ga je ob tekaški progi skozi gozd posnel neki tekač na smučeh.

Taki petelini pred ljudmi nenadoma izgubijo strah, včasih so celo napadali do človeka (kot bi ga imeli za spolnega tekmeča), kar pa pri obrambi presenečene napadene osebe lahko povzroči tragične posledice (če se napadeni brani s palico ali topim predmetom). Doslej je že znano, da tako napadalnost divji petelin izraža samo proti človeku in ne tudi do drugih živali ali celo do naravnih plenilcev. Občasno o podobnem nenormalnem vedenju po-

aktivnostmi in prisotnostjo v času paritve (rasti) povzroča stresne situacije, piko na i oziroma poglavitni vzrok pa je treba po vsej verjetnosti iskati v posledicah dlje trajajočih podnebnih in okoljskih sprememb v življenjskem območju vrste (toplotogredni vplivi z milimi zimami za to vrsto, že evolucijsko prilagojeno na hladnejše podnebje in severnjaške tipe gozda (s pretežnim deležem iglavcev in tajge).

Zavedati se moramo, da je bil slovenski prostor za divjega petelina že prej, ko je bil še številčnejši, najskrajnejše jugozahodno obrobje njegovega areala. Poleg tega negativen vpliv tako mno-

Divji petelin z nenaravnim paritvenim vedenjem ne kaže strahu pred ljudmi, včasih jih celo prvi napade, kar pa pri obrambi napadene osebe lahko povzroči tragične posledice (če se pred napadom brani s topim predmetom ali močnejšo palico). Na fotografiji revirni lovec odganja napadalnega »norega« petelina z jelovo vejo.

divjih petelinov okrog en odstotek moških osebkov s takšnim nenaravnim paritvenim vedenjem. Navajajo, na primer, da je divji petelin preprosto priletel v naselje ali pa je pohodnik na takega divjega petelina naletel ob pešpoti, na gozdni jasi ali ob cesti ipd. Več podobnih primerov takih dogodkov so dopisniki *Lovca* v prejšnjih

ročajo tudi pri kokoših divjega petelina, vendar naj ne bi napadale ljudi kot divji petelini.

Vzrok toksoplazmoza, testosteron ali podnebne spremembe?

Še ne tako dolgo nazaj so tako nenormalno vedenje pripisovali tako imenovani zajedavski bolezni toksoplazmozi (povzročitelj naj bi bil enocelični zajedavec *Toxoplasma gondii*), kar pa doslej ni bilo potrjeno. Bolj utemeljeno domnevajo, da je vzrok za takšno nenormalno vedenje v precej povišani vrednosti spolnega hormona testosterona v krvi takega divjega petelina. Ena od vzročnih razlag za tako obnašanje in hiperhormonsko vsebnost v krvi omenja tudi negativen vpliv človeka, ki s svojimi

Vsekakor je vzrok za takšno nenormalno obnašanje divjega petelina kar »šopek« negativnih vplivov. Kaj pa posledice? Žal obstaja bojazen, da je pravilna napoved skupine avtorjev, ki ob podobnih pojavih napovedujejo skorajšnje popolno izginotje (izumrtje) divjega petelina na takšnem območju in da v takšnih razmerah lahko »le še neuspešno zdravimo neozdravljivo bolezen«.

žičnega turizma, kot smo mu bili priča še pred dvema letoma (pred pandemijo covid-19), tudi ni zanemarljiv. Vsekakor je vzrok za takšno nenormalno obnašanje divjega petelina kar »šopek« negativnih vplivov. Kaj pa posledice? Žal obstaja bojazen, da je pravilna napoved skupine avtorjev, ki ob podobnih pojavih napovedujejo skorajšnje popolno izginotje (izumrtje) divjega petelina na takšnem območju in da v takšnih razmerah lahko »le še neuspešno zdravimo neozdravljivo bolezen«.

V lovišču LPN Kozorog - Kamnik že desetletja opažamo, da se divji petelini zaradi navedenih motenj vedno bolj pomikajo proti (prav tako premikajoči) zgornji gozdni meji. Nekdanja, tudi s petelini bogata nižinska rastišča, ki so jih petelini zapustili že pred desetletji, žal niso več aktivna in jih ni mogoče obnoviti. Delež aktivnih rastišč se sicer zelo skromno veča z zviševanjem nadmorske višine; tako jih je največ v pasovih od 1.200 do 1.400 in od 1.400 do 1.600 m nadmorske višine. Ni treba prav veliko premišljevati in ugotoviti, da bi dobili odgovor na vprašanje, kaj se bo zgodilo z divjim petelinom, če se bodo opisane aktivnosti ljudi še stopnjevale. Kam naj bi se divji petelin sploh še umaknil, ko bo v nadmorskih višinah dosegel svojo zadnjo mogočo, še vzdržno ekološko točko?

**mag. Darko Veternik in
mag. Štefan Vesel**

Pri popisu rastišč smo na območju revirja Veža naleteli na samca divjega petelina, ki se je obnašal nenaravno (nenormalno). Pri pregledu razpoložljive strokovne ornitološke in lovske literature smo ugotovili, da so tudi od drugod že večkrat poročali o podobnem neznatnem obnašanju divjega petelina v času rasti. Takšne petelinje samce so največkrat poimenovali »nore« ali »blazne«.

NESREČE Z LOVSKIM OROŽJEM

Kjer je orožje, so tudi nesreče z orožjem, kjer je orožje, so tudi prekrški in kazniva dejanja. Preprosto dejstvo. Lahko bi rekli tudi tako: kjer so avtomobili, so tudi nesreče. Naravna zakonitost, vedno nastajajo neželene posledice, nepravilne namerne ali nenamerne uporabe, pri katerih nastanejo posledice. Članki v časopisih, prispevki na televiziji velikokrat predstavljajo takšne posledice. Res je tudi, da so za pisanje in prikazovanje prispevkov veliko zanimivejši takšni dogodki kot pa tisti, ki bi prikazovali načine usposabljanja in ukrepe za njihovo preprečevanje.

Problematika nesreč z lovskim orožjem

V prispevku želim nekoliko osvetliti problematiko nesreč z orožjem, konkretnije nesreč z lovskim orožjem. Z njo so se, se in se bodo ukvarjali različni strokovnjaki, pa tudi študenti na različnih stopnjah študija na različnih fakultetah. Lovski javnosti je to področje mogoče manj zanimivo, a je zato toliko bolj privlačno za tiste, ki niso ravno naklonjeni lovstvu. V nadaljevanju želim opozoriti na omenjena proučevanja, ki so jih nekateri študenti nekoliko bolj

osvetlili v zaključnih delih svojega študija, nam pa lahko spodbudijo razmišljanje v smeri, kako to področje urejati in izboljševati, da bi zmanjšali število nesreč. Povzemam bistvene ugotovitve različnih avtorjev na to tematiko.

Barbo (2012) v svojem diplomskem delu piše o lovskih nesrečah, lovskem orožju, oblikah lova, izobraževalnem procesu lovskih pripravnikov in lovcev, športnih strelskih prireditvah v lovskih organizacijah, varnostnih standardih pri uporabi strelnega orožja in primerjavi izvajanja praktičnih usposabljanj s strelnim orožjem med policisti in lovci. Lovsko

udejstvovanje je aktivno telesno gibanje v naravi in je torej koristno iz zdravstvenega vidika. Ne smemo pa prezreti, da je lov ena izmed najbolj nevarnih športnih dejavnosti, saj je pri lovu v uporabi najbolj nevaren pripomoček – orožje. Lovci morajo brezpogojno spoštovati vse varnostne standarde. Pogoj za varno uporabo strelnega orožja je teoretično znanje s tega področja, ki ga mora lovec osvojiti že v pripravniški dobi. Široka paleta orožja na trgu lovcu omogoča nabavo kakovostnega lovskega orožja z odličnimi balističnimi značilnostmi in dovršenimi varnostnimi mehanizmi. Orožje postane nevarno šele v rokah neizkušenega strelca. V zadnjem času je med lovci vedno bolj priljubljeno

Lovsko udejstvovanje je aktivno telesno gibanje v naravi in je torej koristno iz zdravstvenega vidika. Ne smemo pa prezreti, da je lov ena izmed najbolj nevarnih športnih dejavnosti, saj je pri lovu v uporabi najbolj nevaren pripomoček – orožje. Lovci morajo brezpogojno spoštovati vse varnostne standarde.

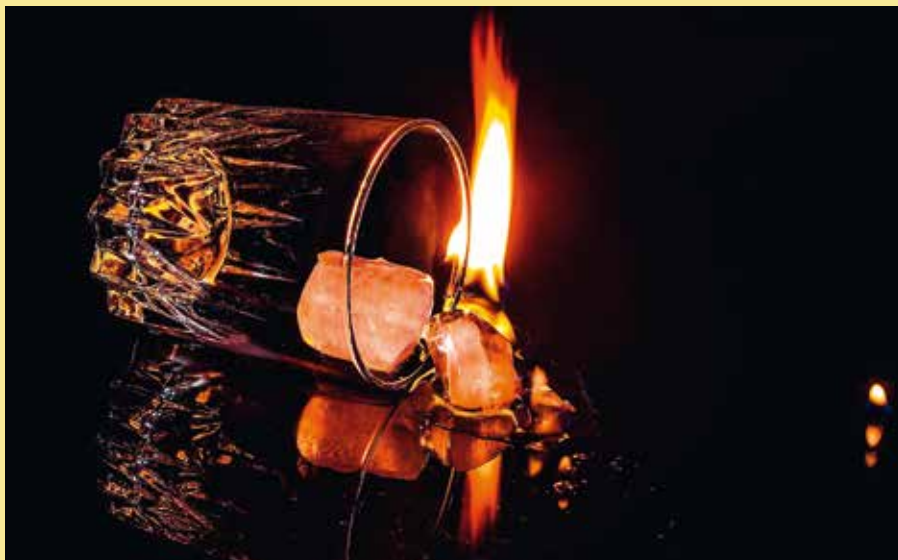

Foto: Pixabay

Alkohol + lovsko orožje = potencialno usodna kombinacija.

no kratkoceвно orožje, ki je v lovskem udejstvovanju namenjeno izključno za usmrtilni strel in športno streljanje na streliščih. Marsikateri lovec se s kratkocevnim orožjem prvič sreča šele, ko ga nabavi, kar je lahko nevarno z varnostnega vidika. Policisti imajo kratkoceвно orožje ves čas pri sebi, zato ima policija izdelan učni program glede varnostnih standardov in varne uporabe kratkocevnega orožja, ki bi ga lahko prevzela in uporabila tudi lovška organizacija za svoje potrebe. Posledice pri lovskih nesrečah s strelnim orožjem se v veliki meri končajo s hudimi telesnimi ali smrtnimi poškodbami lovca ali drugih oseb. V slovenskih lovskih organizacijah je poudarek na športnem lovskem strelstvu, kjer se situacije iz lovišča prenesejo na urejeno strelišče. Praktični treningi streljanja z različnimi vrstami lovskega orožja na streliščih omogočajo večje poznavanje različnih strelskih veščin, orožja in spoznavanje varnostnih standardov, kar posledično vodi k učinkovitejši in varnejši uporabi v lovišču. Lovci hkrati pridobivajo strelske izkušnje, ki jih s strelišč prenašajo v lovišča. Ravno izkušnje pa so izredno pomembne tudi za predvidevanja in pravilne odzive, s čimer bi lahko preprečili marsikatero lovsko nesrečo s strelnim orožjem. Statistika lovskih nesreč, sprotne analize njihovih vzrokov in ozaveščanje lovcev je v Združenih državah Amerike pripomoglo k bistvenemu zmanjšanju lovskih nesreč s strelnim orožjem.

Alkohol in orožje

Maršič (2015) je proučeval vpliv alkohola na zanesljivost pri nošenju in prenosu orožja in pri tem navaja, da se policisti pri svojem delu pogosto srečujejo z obravnavo kršitev, povezanih s čezmernim uživanjem alkohola. V preteklosti je bila večina primerov, povezanih

s kršitvami cestnoprometnih predpisov in prekrškov, povezanih s takimi in drugimi kršitvami javnega reda in miru.

Foto: Pixabay

Pri pregledu vzrokov, zakaj nastajajo nesreče z lovskim orožjem, se kažejo nepredvidnost, lahkomišelnost, nepreračunljivost, prisotnost alkohola in tudi neznanje.

V nadaljevanju, s spremembo *Zakona o prekrških*, prekrškovni inšpektorji obravnavajo kršitve, ki so jih policisti zaznali na terenu, zanje pa niso bili predpisani ukrepi izdaje plačilnega naloga, temveč prekrškovne odločbe v hitrem postopku. V takih primerih prekrškovni inšpektorji veliko energije vlagajo v dokazovanje posameznih navedb policistov, ki so ob obravnavi kršitve, na kraju in ob času prekrška jasne, pri pisanju odločbe in zagotavljanju dokazov oziroma pri odločanju pa izjemno skope. Tudi na področju orožnega prava v policiji so večkrat pojasnjevali elemente kršitev *Zakona o orožju*, ki se nanašajo na nošenje in prenos orožja ali njegovo posest in zanesljivost posameznika pri tem. Zlasti je bilo to povezano

Pogoj za varno uporabo strelnega orožja je teoretično znanje s tega področja, ki ga mora lovec osvojiti že v pripravniki dobi. Široka paleta orožja na trgu lovca omogoča nabavo kakovostnega lovskega orožja z odličnimi balističnimi značilnostmi in dovršenimi varnostnimi mehanizmi. Orožje postane nevarno šele v rokah neizkušenega strelca.

z zanesljivostjo zaradi vpliva alkohola pri kršitelju, ki je bil v času nošenja ali prenosa orožja pod vplivom alkohola. Dileme so poudarjali prekrškovni inšpektorji na policijskih upravah in lovske ter strelske organizacije. S sodelovanjem z **Direktoratom za notranje zadeve, migracije in naturalizacijo pri Ministrstvu za notranje zadeve** so večkrat pojasnjevali pomisleke policistov in tako olajšali obravnavo kršitev, pripomogli pa tudi k enaki razlagi in razumevanju *Zakona o*

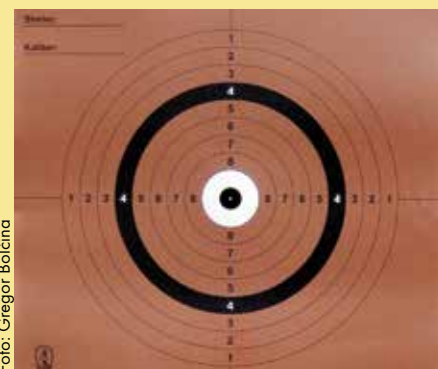

Foto: Gregor Bolčina

Pri preprečevanju nesreč s strelnim orožjem imajo pomembno vlogo pravila obnašanja in pravila varnega ravnanja z orožjem, ki jih lovci vsako leto obnavljajo s preskusom orožja in preskusi lovčevih strelskih sposobnosti. Na fotografiji vložek za tarčo za pristrel risanic.

Foto: Srečo Felix Kroppe

Previdnost je potrebna pri vseh vrstah lova, še posebno pri individualnem, kjer po navadi pomoč ni za vogalom.

orožju. Ne nazadnje so interesnim skupinam (**Lovska zveza Slovenije (LZS), Strelska zveza Slovenije** in drugi) ter posameznikom zagotovili zakonito in

korektno obravnavo. Menijo, da je v preteklosti pojem zanesljivosti v povezavi z uživanjem alkohola povzročal neželene in nepotrebne pomisleke ter napake v postopkih. Strinjajo pa se, da je nezanesljiv posameznik ob posedovanju orožja velika nevarnost sebi in družbi. Enako ne morejo spregledati, da neupravičeno kaznovan posameznik tudi ni zadovoljen z obravnavo in ukrepi celotnega sistema, ki skrbi za varnost in zakonitost.

Lovsko orožje je (lahko) nevarno

Mastnak (2020) ugotavlja, da je lovsko orožje glavno orodje za lov, hkrati

pa obstaja nevarnost za nesreče z lovskim orožjem. Pri pregledu vzrokov, zakaj nastajajo, se kažejo neprevidnost, lahkomišelnost, nepreračunljivost, prisotnost alkohola in tudi neznanje. Na podlagi študije primera prikazuje, kako lovška organizacija zagotavlja varnost na lovih in kdo je odgovoren za posledice nesreč pri lovu. Kot vodilo skrbi za varen lov in ustrezne ukrepe služijo lovška zakonodaja, lovška pravila, lovski priročniki in drugo strokovno gradivo. Pri preprečevanju nesreč s strelnim orožjem imajo pomembno vlogo pravila obnašanja in pravila varnega ravnanja z orožjem, ki jih lovci vsako leto obnavljajo s preskusom orožja in preskusi lovčevih strelskih sposobnosti. Svetovna statistika kaže, da se nezgode pri lovu zmanjšujejo in jih je po številčnosti manj kot nesreč pri drugih dejavnostih na prostem. Sodna praksa je opredeljena glede kazenske in civilne odgovornosti, pri čemer upošteva tudi deljeno odgovornost, kadar je vzrok za posledico pri obeh strankah zaradi neupoštevanja pravil na lovu. Avtor je proučeval nesreče z lovskim orožjem pri lovu, kdo je zanje odgovoren, kako se takim nesrečam izognemo, kakšna so pravila ravnanja z orožjem, pravila varnosti in kako LZS skrbi za redno usposabljanje in izobraževanje lovcev. Ugotovil je, da večja kot je ozaveščenost lovcev na področju varnosti in kadar je veliko pozornosti namenjene preskusu lovčevega orožja in njegovih strelskih sposobnosti, manj je nesreč, ki bi se zgodile zaradi uporabe lovskega orožja. Ugotovil je še, da se največ nesreč na lovu sicer zgodi na individualnih lovih, kjer pa vzrok ni bilo lovsko orožje.

Beleženje podatkov se razlikuje od države do države

Pri proučevanju nesreč **Mastnak** (2020) ugotavlja, da je beleženje podatkov od države do države različno; nekatere zajemajo samo smrtne primere, nekatere splošne nezgode med lovom, nekatere sploh ne vodijo statistik, ki bi bile povezane z nesrečami med lovom. Med take spada tudi Slovenija. V Nemčiji vodi statistiko nesreč s strelnim orožjem **Zvezni statistični urad**, ki na splošno beleži nesreče s strelnim orožjem na podlagi potrdila smrti, ki ga izdajo zdravniki. Upoštevati je treba, da Zvezni statistični urad ločeno ne opredeljuje nesreč s strelnim orožjem med lovom. Skupek nesreč je sestavljen iz nesreč, povzročenih s kratkocevnim orožjem, dolgocevnimi polavtomatskimi puškami, šibrovkami, avtomatskim orožjem in neopredeljenim strelnim orožjem.

Foto: Pixabay

Beleženje podatkov o nesrečah med lovom je od države do države različno; nekatere zajemajo samo smrtne primere, nekatere splošne nezgode med lovom, nekatere države sploh ne vodijo statistik, ki bi bile povezane z nesrečami med lovom. Med take spada tudi Slovenija.

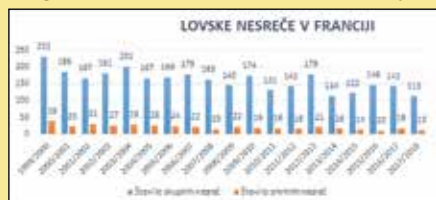
Preglednica 1: Smrtni primeri z lovskim orožjem v Nemčiji

Vir: Deutscher Jagdverband, n. d.

V Franciji lovske nesreče beležijo na splošno in se ne osredotočajo samo na nesreče z lovskim orožjem. Podatke nesreč med lovom beleži **Francoski nacionalni urad za lov in prostoživeče živali**. Statistiko beležijo po lovnih sezonah z začetkom septembra in koncem od januarja do marca, odvisno od vrste lova. Razvidno je, da se v Franciji skozi leta zmanjšuje število lovske nesreče, vendar povprečno ostaja dvajset smrtnih žrtev vsako leto.

Preglednica 2: Lovske nesreče v Franciji

Vir: Beswick in Coste, 2018

Statistiko o nesrečah v povezavi z lovom na območju Severne Amerike vodi **Mednarodno združenje za izobraževanje lovcev** (International Hunter Education Association – **IHEA**) prek letnih poročil. Vsaka zvezna država in provinca imata drugačen postopek o poročanju lovske nesreče, zato IHEA zbira podatke in jih poenoti. Nesreče so označene po razredih A, B, C in D. V razred A uvrščajo lovske poškodbe na splošno in lovske poškodbe s smrtno posledico. V razred B uvrščajo poškodbe ali smrtne žrtve, ki niso povezane s streljanjem. V razred C uvrščajo poškodbe zaradi streljanja, ki niso povezane z lovom, v razredu D so poročila o premoženjski škodi.

Preglednica 3: Nesreče, povezane z lovom v Severni Ameriki od leta 1994 do leta 2007

Vir: IHEA (1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007)

Z analizo pridobljenih podatkov od **Mednarodnega združenja za izobraževanje lovcev** (International Hunter Education Association) za območje

Foto: Srečko Felix Kroppe

Ko gremo sami na prežo, ne pozabimo obvestiti več ljudi, kam se odpravljamo. V mrzlih mesecih poškodovancu grozi še podhladitev.

vseh 50 zveznih držav Združene države Amerike ter določenih provinc Kanade in nekaterih območij Mehike je mogoče ugotoviti, da se je skozi to časovno obdobje zelo zmanjšalo število nesreč in število nesreč s smrtnim izidom. Statistični podatki torej kažejo, da se tudi v Združenih državah Amerike, ki slovijo po orožju, izboljšuje ozaveščenost glede varnega ravnanja z orožjem.

Primerjava s Slovenijo

Zanimivi so Mastnakovi (2020) zaključki pri primerjavi držav Nemčije, Francije, ZDA in Slovenije, ki so spodbudni, čeprav se beleženje podatkov o nesrečah z lovskim orožjem razlikuje od države do države:

- v Nemčiji se je od leta 2002 do 2015 število nesreč zmanjšalo za več kot trikrat,
- v Franciji se število nesreč zmanjšuje,
- ZDA beležijo veliko zmanjšanje števila nesreč,

– v Sloveniji se število nesreč na lovu ne veča.

Ob koncu pregleda proučevanj, ki so jih različni avtorji opravili o nesrečah z lovskim orožjem, bi rad poudaril pomembnost dela lovcev na področju varnosti oziroma, kako pomembno je upoštevanje določb *Pravilnika o lovskem strelstvu*, ki zelo vpliva na število nesreč z lovskim orožjem. Naj bodo številke čim manjše. Pa dober pogled.

Dr. Srečko Felix Kroppe

Viri:

- Aleksander Barbo: *Lovske nesreče s strelnim orožjem*. Diplomsko delo. Ljubljana. Fakulteta za varnostne vede (2012).
- Goran Maršič: *Vpliv alkohola na zanesljivost pri nošenju in prenosu orožja*: diplomsko delo, Ljubljana. Fakulteta za varnostne vede (2015).
- Rok Mastnak: *Nesreče z lovskim orožjem – študij primera*: diplomsko delo, Ljubljana. Fakulteta za varnostne vede (2020).
- Emma Beswick in Vincent Coste: *All you need to know about French hunting accidents this year* (www.euronews.com/2018/10/30/all-you-need-to-know-about-french-hunting-accidents-this-year)
- Deutscher Jagdverband. (n. d.). Jagdunfälle (www.jagdverband.de/node/712)
- International Hunter Education Association (IHEA): www.ihea-usa.org

Vse foto: Bojan Avbar

NRAVO LAHKO KROTIŠ, PREMAGAŠ JE NIKOLI¹

Maja obhajamo svetovne dneve tiska (3. maj), čebel (20. maj), Nature 2000 (21. maj), biotske raznovrstnosti (22. maj), evropski dan parkov (24. maj) in svetovni dan Sonca (28. maj)

Mesec maj² ali veliki traven krasijo trave, dehteče cvetje in vonj prvih košenj pa lov na srnjaka. Čebelice letajo s cveta na cvet, v panjih šumi, čebele delavke oskrbujejo svoj rod. Maja mati Narava razkaže vse svoje čare. Raznolikost življenja na Zemlji se razprostire prek logov in gozdov, trat, polj in vinogradov, jezer in morij, podzemnih in tekočih voda, hribov in dolin. Maja zbrsti življenje in nas navdaja s toplino in čari vesoljske radosti. Maja biološka raznovrstnost razsvetli in oživi

praznino prejšnjih hladnih dni. Dvajseti maj je svetovni dan čebel – po ljudskem izročilu velja, da se učimo pri čebelah: pridnost bogati, pogum jača, enotnost pa nas, tudi lovke in lovce, napravi močne. Program Združenih narodov (ZN) za okolje je 22. maj razglasil za mednarodni dan biotske raznovrstnosti v potrditev veljavnosti konvencije o biološki raznovrstnosti. Slovenija je konvencijo podpisala leta 1996, zato od takrat vsako leto obeležujemo svetovni dan biotske raznovrstnosti.

Biotska raznovrstnost – nepogrešljiva dobrina za obstoječ človeštva

Biotska ali biološka raznovrstnost, s tujko biodiverziteteta, je stopnja raznolikosti vseh oblik življenja na Zemlji, bodisi v ekosistemih ali v raznovrstnih biomih. Beseda biodiverziteteta je sestavljena iz *bio* (grško *bios* – življenje) in *diverziteteta* (angleško *diversity* – raznovrstnost). Njen besedni prevod

pomeni raznovrstnost življenja³. Biotsko raznovrstnost predstavljajo vrste rastlin in živih bitij, njihove genetske lastnosti in ekosistemi, ki se oblikujejo v združbah različnih vrst organizmov, ki živijo v naših loviščih in v določenem prostoru oblikujejo raznolikost ekosistemov nekega območja. Organizmi, ki medsebojno vplivajo drug na drugega, skupaj s fizičnim okoljem tvorijo ekosistem. Živa bitja zunaj ekosistemov ne morejo preživeti. Če uničimo katerikoli ekosistem, bodo propadle tudi vrste.

Biotsko raznovrstnost predstavljajo vrste rastlin in živih bitij, njihove genetske lastnosti in ekosistemi, ki se oblikujejo v združbah različnih vrst organizmov, ki živijo v naših loviščih in v določenem prostoru oblikujejo raznolikost ekosistemov nekega območja.

Biotska raznovrstnost omogoča smotno izrabo bioloških virov (gozdarstvo, kmetijstvo, hrana za ljudi in živali, farmacevтика, zdravstvo, turizem ...) in razumevanje posameznih ekosistemov v biosferi. Vedenje o biotski raznovrstnosti je pomembno za učinkovito varstvo narave, in sicer

¹ Misel Marcela Palingeniusa.

² Latinska beseda za mesec maj je *Maius*; beseda izvira iz imena boginje z imenom *Maia*, ki je bila boginja pomladi, hči *Favne* in žena *Vulkana*.

³ V anglosaškem svetu govorijo o »biološki raznovrstnosti« (*biological diversity*), v slovenskem jeziku pa je bil sprejet izraz »biotska raznovrstnost«, ki je v uporabi od leta 1986.

Narava je ena sama ... Pazimo nanjo.

zato, ker je biološka raznovrstnost stopnja raznolikosti vseh oblik življenja v naravnem okolju, bodisi ekosistemu, biomu ali celotni Zemlji. Biotska raznovrstnost⁴ se nanaša na vrste, njihove genetske lastnosti in ekosisteme⁵; gre za število različnih vrst organizmov, ki živijo v določenem prostoru in vplivajo na raznolikost ekosistemov nekega območja. Deževni gozdovi imajo največjo biotsko raznovrstnost na Zemlji.

⁴ Pojem *biološka diverziteta* (ang. *biological diversity*) je leta 1968 med prvimi uporabil okoljevarstvenik Raymond F. Dasmann v knjigi *A Different Kind of Country*^[2]. Izraz je bil za širšo rabo v okoljski politiki sprejet šele po desetletju.

⁵ V predgovoru knjige *Observation Biology* je Thomas Lovejoy namesto pojma *naravna pestrost* (ang. *natural diversity*) zasnoval definicijo *biološka diverziteta*. Do takrat je bil v uporabi izraz *naravna pestrost* (ang. *natural diversity*). Leta 1988 sta entomologa E. O. Wilson in F. M. Peter izdala zbornik *BioDiversity*, ki je znanstveno utemeljil biološko raznolikost.

Konvencija o biološki raznovrstnosti

Program **Združenih narodov** (ZN) za okolje je 22. maj razglasil za mednarodni dan biotske raznovrstnosti v potrditev veljavnosti konvencije. Slovenija je podpisala konvencijo o biološki raznovrstnosti in zato od leta 1996 tudi pri nas obeležujemo svetovni dan biotske raznovrstnosti. V Sloveniji se radi ponasamo z ohranjeno naravo in se na načelni ravni zavzemamo za trajnostni razvoj. Kljub temu na vseh ravneh ohranjanju narave ne dajemo dovolj podpore. V zadnjih letih so se zelo povečali človekovi vplivi in pritiski na naravo, zato nismo uspeli zaustaviti procesa zmanjševanja biotske raznovrstnosti. Stanje številnih habitatov in vrst se je poslabšalo. Vzrok neugodnega ohranitvenega stanja vrst je izguba

V zadnjih letih so se zelo povečali človekovi vplivi in pritiski na naravo, zato nismo uspeli zaustaviti procesa zmanjševanja biotske raznovrstnosti. Stanje številnih habitatov in vrst se je poslabšalo. Vzrok neugodnega ohranitvenega stanja vrst je izguba habitatov, ki jih povzroča človek.

habitatov, ki jih povzroča človek. Kot negativni vplivi izstopajo netrajnostno gospodarjenje in posegi v prostor, ki so plod človeške kratkovidnosti. V naših loviščih se srečujemo z vse bolj intenzivnimi pritiski na gozdne in travniške habitate ter mokrišča.

V praksi sem zasledil analizo izvajanja strategije ohranjanja biotske raznovrstnosti,

Živa bitja puščamo v naravi sledi.

Naravo si delimo z velikimi in majhnimi živalmi, z velikimi in majhnimi rastlinami.

ki jo je že pred časom za ministrstvo za kmetijstvo opravila **Jana Kus Veenvliet** z Zavoda Symbiosis. Izsledki analize so pokazali, da so številni ukrepi države prispevali k uresničitvi usmeritev in izpolnjevanju postavljenih ciljev. Vzpostavljen je bil spremenjen zakonodajni in organizacijski okvir varstva narave, spremenjeni so bili tudi temeljni predpisi na področjih dejavnosti trajnostne rabe. Stanje se je (deloma) izboljšalo tudi na ravni načrtovanja in sektorskih politik. Težave pa so izbile na dan in so podobne zdajšnjim na izvedbeni ravni, saj sistem ob le delno vzpostavljenem neposrednem nadzoru v naravi ne prinaša zadovoljivih rezultatov. Analiza⁶ je pokazala, da so potekali predvsem ukrepi za izvajanje direktiv **Evropske unije**. Pri

⁶ Povzeto po Kus Veenvliet, Jana: Analiza doseganja ciljev Strategije ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji. Zavod Symbiosis, 2012.

Opazujmo naravo. Morda bomo slišali, kaj nam skoraj neslišno govori. Navadni močerad na primer je znanilec dežja.

izvedbenih ukrepov, ki so v pristojnosti notranjega varovanja biotskih raznovrstnosti, pa je bilo bistveno manj uspehov.

V Sloveniji je ohranjanje biotske raznovrstnosti poleg mednarodno sprejetih obveznosti, ki izvirajo iz teženj, da ohranimo zdravo in čisto naravo za prihodnje generacije, prvenstvena naloga vseh subjektov in organizacij, tudi lovske. Priprava (novih) nacionalnih strategij ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji ne bi smela biti le del mednarodno sprejetih obveznosti, temveč nuja, če želimo ohraniti naravo za prihodnje generacije. Le z ohranitvijo ekosistemskih storitev bomo ohranili našo blaginjo, sicer nam zaradi izgubljene biotske raznovrstnosti grozi propad.

Pravna zaščita biotske raznovrstnosti pri nas

Ker ima biotska raznovrstnost ekološke, genetske, družbene, gospodarske, znanstvene, izobraževalne, kulturne, rekreativne in estetske vrednosti, je Slovenija za zaščito biotske raznovrstnosti sprejela *Zakon o ohranjanju narave*⁷ (ZON), ki določa ukrepe ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistem varstva naravnih vrednot z namenom prispevati k ohranjanju narave. Lovci bi se morali seznaniti tudi s *Pravilnikom o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam*. Najbolj ogrožene živalske vrste s tega seznama so zavarovane z *Uredbo o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah*. Sezname v Sloveniji ogroženih prostoživečih vrst živali so zbrani v *Pravilniku o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam*. Rdeči sezname rastlinskih in živalskih vrst so sestavljeni po sistematskih skupinah v obliki 42 prilog od rdečega seznama praprotnic in semenk (Pteridophyta & Spermatophyta)

⁷ Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18 in 82/20).

Kot negativni vplivi izstopajo netrajnostno gospodarjenje in posegi v prostor, ki so plod človeške kratkovidnosti. V naših loviščih se srečujemo z vse bolj intenzivnimi pritiski na gozdne in travniške habitate ter mokrišča.

v prilogi 1 do rdečega seznama sesalcev (Mammalia), ptičev gnezdilcev (Aves), dvoživk (Amphibia) do rdečega seznama ogroženih vrst gliv (Fungi) v prilogi 42. Z *Uredbo o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah* je Slovenija kot članica Evropske unije zagotovila ustrezno pravno varstvo tudi za tiste prostoživeče živalske vrste, ki niso domorodne v naši državi, pa so ogrožene na območju drugih članic Evropske unije.

Primer dobre prakse: sekundarni biotop v Občini Straža

Ideje in usodna smiselnost ohranjanja vrstne raznolikosti izhajajo že iz pradednih časov. Dokaze lahko najdemo v *Genezi*,

Med lovci so številni čebelarji, ki prispevajo svoj delež k biotski pestrosti našega planeta. Lovec Ivan Jurak kot čebelar.

prvi *Mojzesovi* knjigi, ki je človeštvo opozorila, »da naj živa bitja mrgolijo v vodah in ptice naj letajo nad zemljo pod nebesnim obokom!«. In da naj: »Zemlja rodi živa bitja po njihovih vrstah: živino, laznino in zveri zemlje po njihovih vrstah!⁸«

Lani septembra je **Občina Straža** pričela urejati sekundarne biotope⁹ v Zalogu na Dolenjskem, kjer je obsežen požar uničil območje nekdanje opekarne, kjer so shranjevali komunalne odpadke. Z mulčenjem in ročnim odstranjevanjem podrasti so pripravili podlago za ureditev sekundarnega biotopa, ribiči pa so izlovili ribe iz ribnika. Z gradbenimi deli so na podlagi gradbenega elaborata uredili habitate za prostoživeče živali, umestili krožne poti in utrdili nasipe, odstranili mulj, oblikovali so členjene brežine, izpeljali odtok presežne vode, zgradili gnezdilne stene z opazovalnicami in zatravili območje

⁸ Geneza, prva Mojzesova knjiga (1 Mz 1,1–2,3).

⁹ Operacijo sofinancira Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP).

sekundarnega biotopa. Območje nekdanjih glinokopov v Zalogu je zelo pomembno kot življenjski prostor redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst ter je uvrščeno v omrežje *Natura 2000*. Območje urejajo kot učno pot za obiskovalce na način, ki ne škoduje osnovnemu cilju varstva narave. Območje se bo razvijalo tudi v pomenu doživljanje narave, pasivne rekreacije in okoljske vzgoje ter znanja o naravi. Namen operacije Ureditve sekundarnih biotopov, v katerega je bilo vloženih 121.749,50 €, je bila okoljska sanacija z oživitvijo učnih poti za obiskovalce.

Brez čebel ni življenja

Čebela je sopomenka za biotsko pestrost na Zemlji. Med lovci so številni čebelarji, ki prispevajo svoj delež k biotski pestrosti

našega planeta. Organizacija združenih narodov je 2. decembra 2017 v New Yorku razglasila 20. maj¹⁰ za svetovni dan čebel. Ta dan je posvečen čebelarstvu in drugim opravevalcem, ki imajo pomembno vlogo pri prehranski preskrbi, njihova prisotnost pa je tudi pokazatelj stanja naravnega okolja.

Za zaključek velja glede svetovnih dni – poleg svetovnih dni čebel, biotske raznovrstnosti, *Nature 2000*, evropskih parkov in Sonca – določeno pozornost nameniti tudi svetovnemu dnevu tiska. Že od davnega leta 1910 izhaja *Lovec*, pomembna publikacija lovske organizacije, ki skrbi tudi za lovsko založništvo.

Sicer pa, spoštujmo življenje. Genetska pestrost naj tudi v prihodnje zagotavlja podlago za življenje na vseh ravneh, od celice in osebka do ekosistemov in celotne biosfere.

Bojan Avbar

¹⁰ 20. maj je tudi rojstni dan slovenskega čebelarja Antona Janše (1734–1773).

»NALEZIMO SE DOBRIH NAVAD – CEPIMO SE«

Epidemija covid-19 je povzročila eno največjih kriz v zadnjem stoletju, ki je korenito spremenila naša življenja, in učinkovita cepiva so v tem trenutku edino realno upanje, da se epidemija ne bo ponovila tudi v naslednji hladni sezoni.

Najboljša zaščita je cepljenje

K preprečevanju širjenja virusa lahko pomembno prispeva vsak od nas. Pri tem je najpomembnejše, da upoštevamo priporočena zaščitna ravnanja: vzdržujemo medosebno razdaljo vsaj dva metra, pravilno nosimo masko, skrbimo za higieno rok, zmanjšamo medosebne stike z drugimi in v primeru bolezni ostanemo doma, najučinkovitejši ukrep za zaščito našega zdravja in zdravja naših bližnjih pa je cepljenje, ki je najboljša zaščita pred boleznijo ter težavami, tveganji in posledicami, ki jih prinaša covid-19.

Starejši in kronični bolniki izpostavljeni večjemu tveganju za okužbo

Z novim koronavirusom se lahko okuži vsak, tako starejši kot tudi mlajši, iz-

kušnje pa kažejo, da imajo težji potek bolezni starejše osebe in osebe s kroničnimi obolenji (kot so kronične bolezni dihal, sladkorna bolezen, srčno-žilne bolezni, rak ipd.). Med skupinami, ki jim Svetovna zdravstvena organizacija in Centri za nadzor bolezni še posebej priporočajo cepljenje, so zato tudi kronični bolniki in starejši od 60 let, ki predstavljajo več kot 30 odstotkov vseh okuženih v Sloveniji.

Varnost in učinkovitost cepiv

Skrb glede varnosti in učinkovitosti cepiv je odveč. Vsa cepiva morajo namreč skozi enake, točno določene postopke testiranja in ocenjevanja, kjer preverjajo njihovo učinkovitost in varnost. Cepiva proti covidu-19 so bila preizkušena v kliničnih testiranjih, v katerih je sodelovalo več deset tisoč ljudi in čeprav je bila časovnica strnjena, se je upoštevalo vse pomembne vmesne korake.

Dodatne informacije o cepivih in cepljenju lahko najdete tudi na posebni spletni strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje: www.cepimose.si.

Zaščitimo sebe in druge

Odločitev za cepljenje proti covidu-19 je vsekakor v rokah vsakega posameznika, odgovornost do drugih pa je v rokah nas vseh.

Ne pozabimo, da je cepljenje proti covidu-19 tudi izkaz odgovornosti do tistih, ki so lahko krhkega zdravja in podvrženi resnim zapletom. Ko bomo na vrsti, se torej cepimo. Tako namreč izkazujemo skrb zase in za vse okoli nas.

Zato se čim prej nalezimo dobrih navad in se cepimo v čim večjem številu. Pomembno je namreč, da za uspešno obvladovanje epidemije stopimo skupaj.

*Nacionalni inštitut za javno zdravje
v sodelovanju z
Ministrstvom RS za zdravje in
Uradom vlade RS za komuniciranje*

NAVADNI KOPRIVOVEC

Vaško drevo Istre

Navadni koprivovec (*Celtis australis* L.) je veliki večini (pre)malo znan, čeprav ga štejemo med slovenske domorodne drevesne vrste. Če v notranjosti Slovenije na sredini vasi in pri cerkvicah največkrat najdemo kakšno staro »vaško« lipo, potem bo v primorskem svetu v taki drevesni »vaški« vlogi pogosto kar navadni koprivovec. To je drevo, ki lahko doseže izjemne debeline in obiskovalce vabi v svojo široko razvejano krošnjo. Lahko si predstavljam, da ste se ob poimenovanju te drevesne vrste ravnokar vprašali: »Le kaj ima lahko drevo skupnega s koprivami?« No, naj za sam uvod napišem, da prav nič pekočega.

Sorodnik bolj znanih brestov

Navadni koprivovec spada v družino brestovk (Ulmaceae); brestu so torej njegovi nam bolj znani sorodniki. V rodu koprivovcev najdemo okrog 70 različnih drevesnih vrst, ki so po večini doma v tropskem podnebnem pasu. Navadni koprivovec pa je drevesna vrsta Sredozemlja, ki se pojavlja v mešanih toploljubnih subsredozemskih gozdovih skupaj s puhastimi hrasti in malimi jeseni. Listi navadnega koprivovca so na otip rahlo grobi, podolgovato jajčasti in ob listnem robu nažagani. Cvetovi so majhni in zelo skromno okrašeni s cvetnim odevalom, zato jih je na drevesu precej težko opaziti. Skorja je sive barve, debela starejših dreves pa so pri tleh pogosto zelo zadebeljena. Plodovi navadnega koprivovca so veliki kot grah. Zreli so temno vijoličaste barve in v notranjosti skrivajo mrežasto razbrazdano koščico.

V notranjosti Slovenije bomo navadnega koprivovca videli le izjemoma. V parkih in drevoredih Slovenije se namreč pogosteje od navadnega koprivovca pojavlja ameriški (*Celtis occidentalis* L.), ki precej bolje prenaša mraz. Na kraških pobočjih Velebita pa bi lahko našli še eno vrsto, ki je izjemno dobro prilagojena na suhe in vroče terene. To je tournefortov koprivovec (*Celtis tournefortii* Lam.), ki raste kot grm ali nizko drevo, zanj pa so najbolj značilni plodovi oranžno-rumene barve.

Vrsta, ki bi lahko rešila Kras?

Navadni koprivovec se torej najpogosteje pojavlja kot okrasna vrsta in največkrat ga najdemo v bližini urbanih naselij na Primorskem. Zaradi svoje izjemne prilagodljivosti in nezahtevnosti bi bil navadni koprivovec lahko tudi tista drevesna vrsta, ki bi jo v večjem obsegu

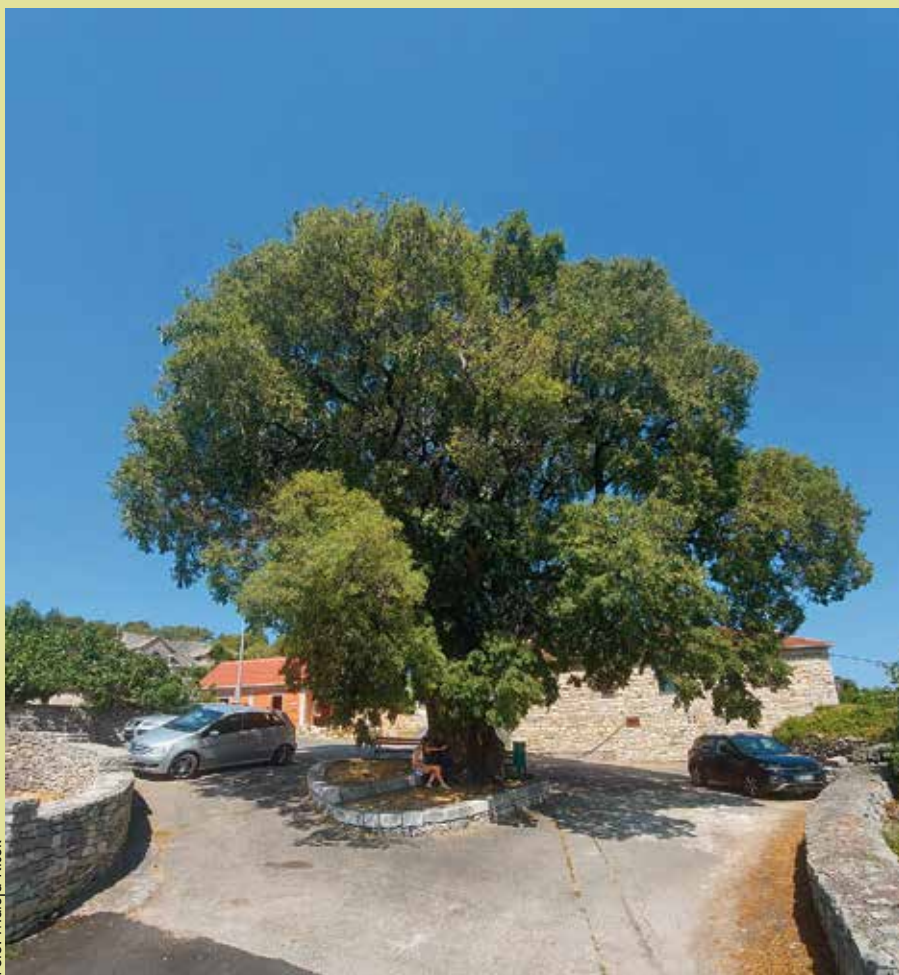

Foto: Mateja Kišek

Navadni koprivovec lahko zraste v izjemno veliko in mogočno drevo. V debelino lahko doseže do dva metra. To drevo raste v vasi Škrip na hrvaškem otoku Brač.

sadili v gozdni prostor. Navadni koprivovec je svetloljuben in izjemno dobro prenaša sušo. Po drugi strani pa stara odrasla drevesa tudi precej dobro prenašajo občasne nizke zimske temperature. V naravnem okolju se koprivovec dobro znajde na strminah, izpostavljenih skalovjih in območjih z malo kakovostne prsti in jih uspešno varuje pred erozijo. In kje

v Sloveniji lahko najdemo gozdove na sončni pripeki in sušnih skalovitih tereh? Trenutno predvsem na izsušenem Krasu, v prihodnjih desetletjih, ki bodo zagotovo pod vplivom podnebnih sprememb, pa morda še marsikje.

V prejšnjih stoletjih so kraški gozdovi zelo trpeli zaradi (nespametnih) odločitev ljudi, ki so se borili za svoje preživetje. Dandanes lahko na Krasu vidimo prostrane gozdove črnega bora, s katerim pa so na določenih mestih težave s pomlajevanjem. Nekateri strokovnjaki vidijo navadni koprivovec kot tisto drevesno vrsto, ki bi jo lahko v večjem obsegu vključili pri obnovi in pomlajevanju slovenskega Krasa. Poleg tega ima zelo dobre ekološke lastnosti, ki bi bile lahko dobrodošle na marsikateri gozdni površini, ki bi jo bolj

prizadele podnebne spremembe. Na Krasu so bile narejene raziskave o primernosti navadnega koprivovca za vnašanje v gozdni prostor in ugotovili so, da bi lahko z njim precej povečali vrednost gozdov in zmanjšali njihovo potencialno ogroženost. Ker pa je navadni koprivovec tudi med strokovnjaki relativno neznana vrsta, bi se morali še naučiti najprimernejših načinov

Skorja navadnega koprivovca je gladka, svetlo siva in precej podobna bukovi skorji.

Foto: Mateja Kišek

Zeleni plodovi navadnega koprivovca. Zreli sadeži se rahlo zmehčajo in dobijo sladkast okus. V notranjosti je velika koščica, omešeni ovoj je precej tanek.

ko imel mnoge koristi od te drevesne vrste. Konec koncev je les navadnega koprivovca izjemno cenjen in znan po svoji trdoti, prožnosti in žilavosti, kar je še dodatna voda na mlin tej drevesni vrsti. Les je belkaste barve in na videz precej podoben jesenovini. Uporabni so tudi njegovi temno vijoličasti koščičasti plodovi, ki so sicer precej na tanko in skopuško obdani s sladkastim omesnim ovojem. Navkljub svoji skromnosti so bili v preteklosti dobrodošel nadomestek sladkarij. Vsekakor smo lahko prepričani, da so bili bolj zdravi od umetnega sladkorja, pod katerim se šibijo bogato naložene police trgovin.

Foto: Mateja Kišek

Foto: Mateja Kišek

Listi navadnega koprivovca so podolgovato jajčasti in na dolgo zašiljeni. Dolgi so od 5 do 15 cm, listni rob je lahko dvakrat nažagan. Zgornja stran listov je hrapava, spodnja in pecelj pa sta rahlo dlakava.

gojenja, ki bi zagotavljali dobro kakovost njegovih lesnih sortimentov.

Eden izmed pogojev za vnašanje dreves v gozdni prostor je ustreznost sadik. V Sloveniji je področje gozdnega drevesničarstva in semenarstva pravno formalno urejeno. Vse sadike, ki jih vnašamo v slovenske gozdove, morajo biti genetsko primerne in certificirane. V Sloveniji na žalost še nimamo semenskega objekta navadnega koprivovca, kjer bi lahko pridobivali seme za njegove sadike. Imamo pa nekaj sestojev, ki bi bili ob ustrezni obravnavi primerni za semenski objekt. Samo nabiranje semena koprivovcev je lahko precej zapleteno, saj plodovi navadno visijo z dolgih povešenih vej in jih lahko nabereмо le, kadar veje segajo dovolj nizko. Plodove za razmnoževanje običajno nabiramo v septembru, takrat jih tudi sejemo na prosto.

Cel kup koristi

Ne samo gozd, tudi človek bi lah-

Vir: <https://www.amkhasseed.com/products/>

Plodovi so veliki kot grah. Nezreli so zelene barve, nato porumenijo in v septembru postanejo temno vijoličaste barve, kar pomeni, da so dozoreli.

Navdušenci nad neobičajno hrano plodove navadnega koprivovca imenujejo kar novi super sadež, v resnici pa majcene vijoličaste kroglice koprivovca na jedilniku niso nobena sodobna pogrun-

hackberry-mediterranean-celtis-australis

Ali veste ...

... da so iz koprivovca izdelovali biče?

Značilen izdelek iz koprivovčevega lesa so biči oziroma pletene gajžle (na leseno palico privezana vrv, ki je v preteklosti služila predvsem pri vodenju krav ali volov). Les je sicer navkljub svoji izjemni uporabnosti med lesarji precej neznan, predvsem zato, ker ga na trgu ni mogoče dobiti. Tudi na vsakoletni licitaciji vrednejših gozdno-lesnih sortimentov v Slovenj Gradcu ga ne najdemo.

... kaj je ladonja?

Vsi tisti, ki radi počitnikujete pri naših južnih sosedih, ste morda že slišali za navadni koprivovec – toda pod drugim imenom. V Istri navadnemu koprivovcu namreč rečejo ladonja. Navadni koprivovec iz središča Medulina je v letu 2020 postalo naj drevo Hrvaške. To »ladonjo«¹ ljubkovalno imenujejo kar najstarejša Medulinka, saj je starost drevesa ocenjena na 115 let. Sicer lahko navadni

Vir: <https://www.treeoftheyear.org/CRO>
Na Hrvaškem so izbrali navadni koprivovec iz Medulina za naj drevo leta 2020.

koprivovci dosežejo še mnogo višjo starost.

... kaj je koprivovčev nosar?

Koprivovčev nosar je redka vrsta metulja, katerega gosenice se lahko hranijo le na koprivovčevih listih. V Sloveniji ga lahko vidimo le na Primorskem, kjer uspeva tudi koprivovec. Metulja bomo prepoznali po zelo dolgih tipalčicah, na krilih pa ima vzorec iz večjih oranžnih lis. Ko poseda na tleh, ga zlahka zamenjamo za suho listje zaradi izjemne varovalne barve spodnje strani kril.

tavščina. Že antični grški pesnik **Homer** je o njih pisal kot o čarobnih kroglicah: »Če jih poskusiš v tuji deželi, se ne boš

kovin, karatenoidov, fenolnih spojin, vseh mogočih vitaminov in nasploh koristnih snovi, o katerih navadni ljudje

in nasploh super. Če morda ljudje malo dvomimo, pa so o koristnosti plodov povsem prepričane gozdne ptice, ki se hranijo z drobnimi plodovi še dolgo v zimo.

Kje so zdaj koprive?

Se še vedno sprašujete, kje se v zgodbi o navadnem koprivovcu pojavijo koprive? Odgovor ste morda odkrili že sami. Oblikovanost listov navadnega koprivovca je namreč na las podobna koprivinim listom. Koprivovčevi listi so podolgovato jajčasti, na dolgo zašiljeni in po robovih drobno nažagani, skratka, na prvi pogled izjemno podobni pekočim listom vsem dobro znane koprive. Tudi angleški izraz (*nettle tree*) in srbsko poimenovanje tega drevesa (*koprivić*) nakazujeta na veliko podobnost s to zelnato rastlino.

Ko boste naslednjič na Primorskem ugotavljali, katero drevo opazujete, boste navadnega koprivovca zagotovo prepoznali. Morda je pa vendarle napočil njegov čas in mu bo uspelo v večjem obsegu priti v slovenske toploljubne gozdove, v lesarske delavnice in na naše mize. Navadni koprivovec je vsekakor drevesna vrsta, ki bi si to zaslužila.

Mateja Kišek, mag. inž. gozd.

Viri:

Robert Brus: Dendrologija za gozdarje (2008).

Filip Mehmedović: Značilnosti dveh potencialnih semenskih objektov navadnega koprivovca (*Celtis australis* L.) v Sloveniji. Diplomsko delo, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire (2017).

Petra Sanković: Možnost gojenja izbranih listavcev v vrzelih v nasadih črnega bora na Krasu. Diplomsko delo, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire (2015).

Kristjan Jarni, Nika Žgur, Filip Mehmedović, Robert Brus: Možnosti pridobivanja in uporabe gozdnega reprodukcijskega materiala navadnega koprivovca (*Celtis australis* L.) v Sloveniji. Acta Silvae et Ligni, 116, 33–41 (2018).

Spletne strani:

<https://onaplus.delo.si/ste-ze-okusili-supersadez-koprivovca>

<https://www.glasistre.hr/istra/ladonja-u-centru-mjesta-najstarija-medulinka-u-konkurenciji-za-europsko-stablo-godine-697772>

<https://www.notranjski-park.si/izobrazevalne-vsebine/zivalski-svet/metulji/pisancki/koprivovec-nosar>

Foto: Mateja Kišek

Navadni koprivovec lahko najdemo v sredozemskem svetu na vaških trgih, v drevoredih in v bližini vasi. Lahko bi rekli, da ta drevesna vrsta opravlja podobno vlogo kot vaše lipe v notranjosti Slovenije.

več hotel vrniti domov.«² Nutricionisti v plodovih koprivovca obljublajo predvsem veliko vlaknin, mineralov, belja-

v resnici ne vemo prav veliko. Vseeno pa je vse, kar vsebujejo majhni koščičasti plodovi koprivovca, slišati res zdravo

ANSCHÜTZ, PUŠKE, KI SO JIH ZA LOVCE USTVARILI ŠPORTNI PRVAKI

*Pri nemškem proizvajalcu orožja so se od ustanovitve daljnega leta 1856 vse generacije družine **Anschütz**, ki so vodile to družinsko podjetje, zavemale za inovativnost in pregovorno nemško natančnost. Podjetje spremlja mojstrstvo, povezano z izdelavo orožja, ki ga je v 160-letnem obdobju vsaka družinska generacija samo še izpopolnjevala, širila in tehnološko nadgrajevala. Zdaj ga zanesljivo vodi že šesta in njihovo orožje še vedno – kot pravi njihovo geslo – zelo uspešno »ustvarja prvake«.*

Pol stoletja znamenitega slogana

Ime *Anschütz* je neločljivo povezano z nešteti uspehi mednarodnega športnega strelstva. Predvsem zaradi pionirskega dela v biatlonu je to globalni strelski skupnosti dobro znano že desetletja. Več kot 97 % biatloncev po svetu strelja z *Anschütz*ovo biatlonsko puško 1827 F. Njihov izjemen ugled izhaja iz že pregovorne natančnosti, ki odlično kljubuje tudi najslabšim vremenskim razmeram. Iz uspehov njihovih športnih pušk se je pred skoraj pol stoletja razvil slogan *Die Meister Macher* (v prevodu iz nemščine: puška, ki ustvarja prvake) in se z razlogom obdržal do zdaj, čeprav se po novem uradno pojavljajo s sloganom: *Einfach EINS werden!* (preprosto postanite prvi). Za starim in novim sloganom vsekakor stoji nekaj zares izjemnih inovacij. Bogati tradiciji visoko natančnih zračnih in malokalibrskih pušk *Anschütz* ter nizajočim se zgodbam o njihovem uspehu zanesljivo sledi njihov program lovskega orožja, v katerega so vključili vse znanje in izkušnje, nabrane na športnem področju. Lahko namreč vzamejo najboljše rešitve iz enega programa in ga prenesejo na drugega, kar je najbrž eden glavnih razlogov, da so se tudi v segmentu lovskega orožja tako hitro povzpeli med vodilne. Vzeli so izvrstne sprožilce iz športnih modelov in uporabili materiale, ki so jih do skrajnosti testirali v biatlonskih puškah in so zanesljivi tudi pri mrazu do -30°C ter drugih skrajnih vremenskih razmerah.

Veliki kaliber pod drobnogledom

Proizvodnja *Anschütz*ovih lovskih pušk se je začela z izdelavo orožja majhnega in srednjega kalibra, kar je povsem razumljivo, saj so izhajali iz svojega primata na področju malokalibrskega tekmovalnega

orožja. Šele pred desetletjem so na trg poslali svojo prvo lovsko puško velikega kalibra: model 1780 v kalibrih .308 Winchester, .30-06 / 8 x 57 IS in 9,3 x 62. Leta 2014 so model posodobili in ga poimenovali v 1781, maja 2019 pa so javnosti predstavili model 1782, ki je

Foto: Anschütz (Puškarstvo Vule)

Na prvi pogled nezahtevna sestava novega modela 1782 razkriva bistveno šele po podrobnem pregledu: kompleksno zgradbo in natančnost sodobnega inženiringa.

pobral najboljše od svojih predhodnikov. Obenem so razširili nabor obstoječih velikih kalibrov na skupno šest; dodali so še .243 Winchester in 6.5 Creedmoor.

Puška *Anschütz* 1782 ima integrirano

Foto: Anschütz (Puškarstvo Vule)

Model 1771 navdušuje že z izborom kopit, denimo takšnim, kot je norveško kopito GRS.

letev picatinny in sprožilec, ki odlikuje njihove najboljše malokalibrske in biatlonske puške. Zaklepišče je jekleno, klasično brunirano, masivno in odporno proti vročini in mrazu, zelo natančno obdelane površine omogočajo gladko drsenje zaklepa. Trdo kromiran jekleni zaklep je korozijsko odporen in fino obrušen za svilnato gladke pomike. Dve vrstici šestih zaklepnih bradavic sta že nekaj za poznavalce, detajl, ki zagotavlja najvišjo raven natančnosti.

Sprožilec 5082 D je zgodba zase. »Sposojen« iz drugih zelo uspešnih *Anschütz*ovih zgodb v lovski poglavja prinaša že dokazano natančnost, ki ne klone v nobenih vremenskih razmerah. Širok razpon nastavitvev tekmovalnega sprožilca zajema tudi eno- ali dvostopenjsko proženje in nastavitvev teže proženja od 400 do 1550 g. Sestavljen je iz 50 filigransko izdelanih delčkov, ki so stisnjeni na najmanjšo mogočo prostornino. Zasluži si pozlato in jo dejansko tudi ima.

Visokotehnološke mojstrovine srednjih kalibrov

Model *Anschütz* 1771 je zaradi velike natančnosti primeren za lov in streljanje na tarčo. Ob majhnih stroških streliva združuje najboljše iz sveta lova in sveta športnega streljanja. Ne glede na izbrani kaliber (.17 Hornet, .22 Hornet, .204 Ruger, .222 Remington ali .223 Remington) bodo krogle iz teh cevi zadevale cilj z natančnostjo, ki jo v praksi omejuje le sposobnost strelcev.

Zaklepišče je močno in odporno, matirano, s tovarniško pripojeno letvijo picatinny za montažo. Luknje za odzračevanje plina so neopazne, a pomembni detajli za varnost strelca. Zaklep je izdelan z majhnimi tolerancami in teče zelo gladko, za varno zaklepanje skrbi vrstica treh zaklepnih bradavic. Rokovanje z njim je mehko, tiho in hitro ter deluje zanesljivo v vseh vremenskih razmerah. Magazin, ki ima prostor za tri, štiri ali pet nabojev – odvisno od kalibra – je izdelan

Foto: Anschütz (Puškarstvo Vute)

Model 1761 je naslednik Anschützovega modela Match 64 in ponuja izbor kar štirih različnih sprožilcev.

iz trdnega nerjavnega jekla s plastičnim dnom, ki ga ščiti pri padcih, ponuja boljši oprijem pri rokovanju in ga v primeru loma zlahka zamenjamo.

Model 1771 je opremljen s sprožilcem, ki omogoča nastavitev teže proženja od 300 do 800 gramov. Poleti in pozimi omogoča svilnato gladko proženje in dokazuje izjemno natančnost neodvisno od vremenskih razmer. Naravnost navdušujoč pa je nabor kopit, ki jih pri tem modelu opcijsko ponuja proizvajalec. Lahko se odločite za nemško kopito – iz orehovine, vizualno in funkcionalno dovršeno in odporno proti poškodbam; kopito thumbhole – je bolj futurističnega dizajna, čeprav vključuje attribute klasike, položaj roke je zaradi luknje za palec optimalen, prožilni prst pa prost in brez napetosti; kopito GRS – legendarno kopito norveških proizvajalcev, odlične ergonomije, z nastavljivo ličnico za streljanje iz stoječega, klečečega ali ležečega položaja, ali kopito DJV – oblika tega lesenega kopita iz oljene orehovine je razvita za lovska tekmovanja: ima prilagodljivo ličnico, ki zmanjšuje nagib glave in zato sprošča vratne mišice. Za vsakogar je torej lahko ustrezna izvedba.

Paradni konji malega kalibra

Če poznate model *Match 64* in vam povemo, da je novi model 1761 nastal iz njega, potem veste vse, kar je treba vedeti. Če ga ne poznate, pa gremo lepo od začetka. 1761 je sodobno malokalibrsko lovsko orožje, ki spaja ničkolikokrat dokazane odlike Anschützovega modela *Match 64* s sodobno zasnovo. Puško odlikujejo: trdna in kompaktna konstrukcija, velika natančnost, povzeta po izvirniku, in izjemno velik razpon različnih izvedb v štirih možnih kalibrih: .17 Mach2, .17 HMR, .22 l.r. ali .22 WMR. Puške imajo serijsko priložen petstrelni nabojnik, opcijsko pa desetstrelnega. Proženje modela 1761 je športno in zato v celoti nastavljivo s težo proženja, nastavljivo od 175 do 450

gramov. Na voljo so kar štiri izvedbe sprožilcev, ki veljajo za ene izmed najboljših na trgu.

Za lov, pobrano iz biatlona

Pri razvoju malokalibrskega modela 1727 F so pri Anschützu izhajali iz svoje legendarne biatlonske puške 1827 F, ki jo pozna ves svet. Natančno izdelano zaklepišče za 1727 F je med njihovimi puškami malega kalibra najbolj togo in najtežje, zasnovano tako, da prenese najzahtevnejša okolja. Osrednja posebnost puške je ravna ročica zaklepa; zasnovana je »za poteg« in omogoča zelo hitre zaporedne strele z minimalnim premikom roke. Zaklep se premika le v eni smeri – nazaj, vse delo pa lahko opravi zapestje. Za varno zapiranje skrbi sedemkroglični zaklepni mehanizem. Puška, ki jo lahko dobite v kalibrih .17 Mach 2, .17 HMR in .22 l.r., ima vgrajen novi sprožilec 5020/1. Razvili so ga iz znanega športnega sprožilca 5018, je dvostopenjski, z nastavljivo težo proženja od 90 g do 650 g.

Kralji kalibra .22 l.r.

Anschütz Match 54 je že desetletja svet zase. Športna puška, ki so jo zasnovali leta 1954, je postala merilo v svetu malega kalibra; prevladovala je na svetovnih strelskih prvenstvih in olimpijskih igrah. Model 1710 v obliki repetirke je potomec tega slavnega rodovnika in vsebuje številne značilnosti enostrelnega modela *Match 54*. Povedano na kratko: odlikujejo ga natančnost, eleganca in brezhibno delovanje ter je morda najbolj vsestranska malokalibrska puška, narejena za športne in lovske potrebe. Model 1710 D KL ima enostopenjski sprožilec, poklopni zadnji merek, oljeno orehovo kopito s

satenastim zaključkom, izdelano v slogu Monte Carlo, klasično 11-mm šino in enostopenjski sprožilec 5096/2D, ki mu lahko nastavljate težo proženja od 1.000 do 2.000 g. Model 1710 D HB nima odprtih merkov, ima pa odebeljeno cev, ki omogoča še natančnejše streljanje.

Ko da mojster(ica) piko na i

Dovršenost cevi, po katerih slovijo v tovarni Anschütz, kljub sodobni proizvodnji še vedno dosežejo na star način, z najbolj finim inštrumentom, kar ga poznamo – človeškim očesom. Pred do-

Foto: Dušan Waldhütter

Znano je, da so njihovi sprožilci legendarni. Le redki pa vedo, da jih sestavljajo izključno ženski prsti.

končno obdelavo ročno naredijo zadnje korekture na ceveh.

Človeškemu občutku stoočstotno zaupajo še pri enem postopku. Znano je, da so njihovi sprožilci legendarni, precej manj ljudi pa ve, da vse njihove sprožilce sestavljajo ženski prsti. **Erich Kraft**, vodja Anschützove proizvodnje, nam je povedal (in tudi pokazal), da je to delo zaupano izključno ženskam zato, ker dokazano premorejo več spretnosti, ko je treba v majhen prostor pravilno sestaviti 50 drobnih koščkov, iz katerih je sestavljen sprožilec. Še en dokaz, da vrhunski proizvajalci orožja niti najmanjše podrobnosti ne prepustijo naključju.

Dušan Waldhütter,
WOW Stories

Dušan Waldhütter iz WOW Stories je novinar in urednik z dolgoletnim stažem, pa tudi lovec, športni strelca in inštruktor športnega strelstva pri Olimpijskem komiteju RS.

Foto: Anschütz (Puškarstvo Vute)

Model 1727 je puška za najzahtevnejše okolje. Njena posebnost je »biatlonski« zaklep.

Na kratko iz tujega tiska ...

Luksemburg: V začetku februarja so v tej državi prvič zabeležili prisotnost rakunastega psa (*Nyctereutes procyonoides*). Žival so fotografirali v bližini kraja Mettembourg in pozneje tudi nedvoumno potrdili. Kot so sporočili iz urada za naravo in okolje, so sicer že dalj časa domnevali in tudi prejeli nepotrjene informacije o občasni prisotnosti te vrste v državi, česar pa doslej niso uspeli nedvoumno potrditi, saj ta vrsta živi dokaj skrito življenje. V tej državi je rakunasti pes uvrščen na listo tujih invazivnih živalskih vrst. Lovna doba nanj traja praktično vse leto z lovopustom med 1. marcem in 15. aprilom.

(Jagen Weltweit, 2/2021)

Bocvana: Dokaj nenavaden incident je nastal v mestu Maun z okoli 60.000 prebivalcev. Kafriški bivol je namreč zašel v center mesta in povzročil pravo opustošenje. Najprej se je zaletel v avto in v beg nagnal nekaj pešcev. Pozneje je prišel na območje cerkvenega centra za invalidne osebe. V tistem času so sicer že obvestili pristojno enoto lovskih čuvajev, ki je zadolžena za tovrstno posredovanje v primeru pojava divjih živali v naseljih. V tem času je bivol ponovno napadel in smrtno poškodoval vodjo enote, pozneje so žival končno uspeli usmrtiti.

(Jagen Weltweit, 2/2021)

Češka republika: V tej državi nutrije povzročajo vse več težav: izpodrinjajo domorodne živalske vrste, škodujejo ekosistemu, povzročajo veliko gospodarsko škodo z izpodkopavanjem brežin in nasipov, negativno vplivajo na talne gnezdivke in prenašajo bolezni. Nov predpis, ki ga je izdala vlada o invazivnih vrstah v okolju in naravi, naj bi rešil težavo. Po uradnih podatkih so nutrije prvič pripeljali na območje Češke leta 1824, in sicer iz Argentine za pridobivanje kožuhovalne. V 90. letih prejšnjega stoletja so zaradi manjše priljubljenosti krzna začeli opuščati farme in precej živali je pobegnilo v prosto naravo, kjer se uspešno množijo.

(Jagen Weltweit, 2/2021)

Italija: Na enem od športnih igrišč v Vatikanu se je redno pojavljal trop divjih prašičev, ki so ga sestavljali svinja in šest

Foto: Michael Migos

mladičev. Okoliški prebivalci so jih krmili, tako da so živali postale prava zanimivost za gledalce. Vendar pa je pred nedavnim nastal incident, ko je trop napadel mimoidočega sprehajalca s psom in ga celo lažje poškodoval. Pristojne oblasti so se zato odločile, da je treba divje prašiče odloviti in preseliti v zanje primernejše naravno okolje. Prašiče so odlovili s puščicami z uspalci, kar pa je naletelo na veliko ogorčenje lokalnega prebivalstva in skupin za zaščito živali, ki so policistom, ki so to izvajali, grozili s tožbami in sodnimi postopki ter jih zmerjali z žaljivkami, kot so »morilci« ... Županja je obljubila, da bo celoten postopek natančno proučila, ena od senatorjev je celo izjavila, da bodo primer obravnavali tudi v italijanskem parlamentu.

(Jagen Weltweit, 2/2021)

ZDA: Univerza Perdue v mestu West Lafayette v zvezni državi Indiana je objavila razpis za izobraževanje prek spleta z naslovom Lov za varstvo narave. Obravnavani bodo kulturni, biološki, ekološki, znanstveni, politični in praktični vidiki lova. V ospredju bo severnoameriški model varstva narave in lovstva, kjer je upravljanje s prostorom, gozdovi in vodnimi površinami javna naloga. Lov in ribolov na osnovi lovnih dovolilnic (licenc) sta pomembna elementa takega

upravljanja ter prek pristojbin in davkov odločilno prispevata k financiranju varstva narave. Tečaj so sicer pripravili že pred izbruhom koronavirusa, vendar je epidemija vse skupaj zavstavila.

(Jagen Weltweit, 2/2021)

Namibija: V tej državi zaradi pandemije covid-19 tudi lani praktično ni bilo lovskih gostov, zato je država zmanjšala zakupnine državnih površin lovišč za 40 odstotkov. Avtomatsko se je za eno leto podaljšal tudi zakup teh površin, zakupniki pa se lahko odločijo, da letos sploh ne bo lova. Odstrelne kvote iz leta 2020 se ne bodo avtomatsko prenašale v prihodnja leta, pač pa bodo ponovno proučili trajnostne vidike lova posameznih vrst divjadi in se odločali o kvotah, še zlasti za tiste vrste, ki so uvrščene med redke ali ogrožene. Za razliko od Namibije, kjer ima država očitno posluš za težave, ki jih je pandemija covid-19 povzročila tudi na področju lovnega turizma, pa v nekaterih drugih afriških državah temu ni tako. V Tanzaniji so kljub nezmožnosti lova z lovskimi gosti od zakupnikov zahtevali izplačilo celotnih zakupnin, česar pa številni zakupniki ne zmorejo. V tem trenutku ni znano, kdaj bodo z lovskimi gosti lahko ponovno začeli loviti.

(Jagen Weltweit, 2/2021)

ZDA: Zaradi pandemije je 44. srečanje članov ameriške Fundacije za divje ovce potekalo prek spleta. Fundacija večino sredstev, ki jih porabi za aktivno varstvo in ponovne naselitve različnih divjih vrst ovce, pridobi s prodajo odstrelov na dražbi. Čeprav sta letošnje srečanje in dražba potekala prek spleta, so v treh večerih, kolikor sta trajala, uspeli zbrati kar 4,5 milijona dolarjev. Zgolj prodaja odstrela enajstih licenc posebno zanimivih odstrelav je v blagajno prinesla dva milijona dolarjev. Tako bodo lokalna združenja, ki se imenujejo po značilnih vrstah divjih ovce, prejela: Montana Bighorn 440.000 dolarjev, British Columbia Mountain Sheep 275.000 dolarjev, Alaska Dallshaf 175.000 dolarjev ... Letos so prvič dražili tudi odstrel bizona, ki je dosegel vrednost 35.000 dolarjev. Dražili so tudi posebne lovske dovolilnice, ki so jih podarile posamezne zvezne države ali pa različne korporacije za pridobitev sredstev za varstvo narave. V ta namen potem prejmejo od 85 do 100 odstotkov z dražbo pridobljenih sredstev. Sredstva, ki po dražbi ostanejo, namenijo za (so)financiranje drugih projektov s področja varstva narave in divjih živali.

(Jagen Weltweit, 2/2021)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Gladina jezera se je iskri-la v jutranjem soncu, ki je pravkar pokukalo izza grebena, ki se je v hudi strmini grezil prav noter v jezero. Oko, ki je opazovalo nasprotno obalo, je zadelo v temno smrekovje, ki je višje gori prehajalo v les malih jesenov in črnih gabrov, le-to pa v strma travišča, presekana s skalnimi osamelci.

Za grebenom so se, kot morje v visokih valovih, širili smrekovi gozdovi. Sprva sem in tja premešani z bukvami so prehajali gor v pritlikavo ruševje in gozdke viharinih macesnov, ki so se pogrezali v konte in končali v prepletu

kraju izginilo za robom, kjer se je nizko doli prikazalo temno smrekovje, ki se je izgubilo noter v temino jezera. Na drugem kraju so oči božala travna pobočja, porasla s žarkasto košeničico, bolj strma pa z gostim nizkim travinjem.

Travišča so se zajedla v skalni greben, ki je padal dol k jezeru. V vršnem delu je greben preskočil v morda dvajset-metrsko steno, ki se je v ostrem kotu zasukala v previs in zajedla v glavni greben, ki je hitel prav gor v vrh gore. Tamkaj, v prelomu, je bila ugreznjena lopa, v njej pa nametano vejevje.

Na klopco kraj sebe je odložil nahrbtnik, iz stranskega žepa potegnil termovko, nalil v pokrovček po gorskih

premika tam spodaj. V drsečem letu je presenetljivo hitro zdrsnil mimo njiju. »Glej, kam bo sedel,« je tiho rekel in z rahlim gibom roke kazal previsno steno onkraj travnate doline, ki se je v ostrem kotu lomila na greben. – »Neverjetno, kako velik je. Kar malce sem se prestrašila in hipoma pomislila, da me pograbi, tako iznenada in blizu se je prikazal,« je zašepetala. – »Ah, to pa ne. Si že oddana,« se je pošalil, takoj nato pa nadaljeval: »Poglej, usedel se je na polico v neposredni bližini gnezda.« – »Kam? Kaj je tam orlovo gnezdo?« je presenečena vprašala. – »Je. No, poglej tjakaj pod previs, kjer se osenčeni del stene sreča z osenčenim. Tam je

MIHAEL MARENČE

Zaljubljeni

melišč in travišč spod prepadnih sten. Tamkaj so rožice vseh oblik, barv in vonjav pasle brenčeči drobižek. Prek melišč in travišč je oko ujelo stezico, ki je vela na visokogorsko planino, kjer so v gorsko spokojnost pozvanjali zvonci. Kdaj pa kdaj se je zaslišal zategli vrisk planšarice Minke, ki se je tu gori otresla vsiljene dolinske zadržanosti. In kajpak: nad vsem tistim čudom so nebo prepikali belo poprhani špiki gorskih velikanov.

Rajski svet iz pravljice je bil to, svet, kjer so se skrivnosti gorske narave pri-tihotapile v nedolžno dušo in srce ter vznemirile skrivnostna pričakovanja mladenke, ki je drobila za nahrbtnikom, visoko nasajenim na njegovih ramenih.

Vzpenjala sta se počasi ter sem in tja kdaj duškala. Tedaj sta se zastrmela drug v drugega in se nasmehnila. Skrivnostne iskricе so se prižigale v pogledih in videlo se je, da sta zaljubljena od tod do večnosti. Njeni rjavi lasje so bili speti v dve kitki, ki sta se pozibavali sem ter tja. S tankima trakovima na ramena pripeta majica je tesno prekrivala brhko nedolžnost, ki je trepetala kot brezini listi v zadihanem vetriču. Za hip se je zamaknil tjakaj in v srcu začutil gorkoto, ki je zažarela na licu.

»Gre?« se je nasmehnil, ko sta se ustavila tik nizke preže, postavljene na poraščen greben. Spod preže se je grezila skalna stena, pod njo pa melišče, ki se je kot jezik zajedalo v temno zeleno ruševje, ozaljšano z jerebikami in šmar-nimi hrušicami. Ruševje je na enem

rožicah dišečo tekočino in ji ponudil. Hvaležno ga je pogledala. »Sediva,« je prijazno odrezal v njene skrivne misli. Začutila je poljub na laseh, odmaknila glavo in z napol odprtimi usti lovila njegov nasmeh. Kot bi besede prihaja-

Narisal: Igor Pčulin

le nekje od daleč, je zaslišala pritajen glas: »Poglej, orel se pelje.« Izza grebe-na se je prikazal tako iznenada, da sta otrpnili. Njuna negibnost in krmežljav grmič, ki je zastiral pogled na prežo, sta pomagala, da ju orel ni opazil. Njegovo oko namreč ne bi zgrešilo najmanjšega

vdolbina. Jo vidiš?« je polglasno govo-ril, ko ji je v roke potisnil daljnogled. – »Ne,« je pritajeno vzklila, »na robu gnezda je tudi orel.« Zadovoljno se je namuznil in vase nekaj zagodel, ko je na veji macesna, ki se je trudila kvišku, da nadomesti vrh, ki ga je kdove kdaj v prepad prelomil vihar, opazil še enega orla. – »Ja, na gnezdu je orlič, ki preteguje peruti. Zagotovo kmalu poleti. No, poglej še tjakaj na rob stene, kjer raste macesen. Edini je, ne moreš zgrešiti.« – »Ne,« je ponovila, ko je ugledala še enega orla. – »Ja, oba stara sta pri gnezdišču. Malega vabita, da zapusti gnezdo in zajadra v dalje modrega neba. Morda se zgodi pred najinimi očmi. To bi bilo nekaj, kar doživiš le izjemoma. Počakajva. Časa je dovolj,« je komentiral nepričakovani dogodek. »Veš, za orlovo gnezdo mi je povedal stari Joža, ki siri na plani-ni. Kmalu ga spoznaš, pa ne le njega, ampak tudi Minko. Še zabavno bo,« je dodal in ji pomežiknil. Hipoma se je spomnil, kako se je Minka zadnjikrat, ko je prišel gor v planino, hudomušno muzala, češ, čas je, da pripelješ sem gor svojo ptičico, sicer te ugrabi orlica. Nasmehnil se je vase. Kajpada, kot do-mačin je življenje na planini dobro poznal, še zlasti planšarsko dobrodružnost in prikupno nagajivost. A tisto, kar ga je vedno znova in znova vleklo tja gor, je bil odmaknjen svet krnic, melišč in travnatih strmali, kjer so domovali orli, ruševci, belke, skalni plezalčki, gamsi, kozorogi, svizci in druge gorske živali.

In prav zaljubljenost v gorsko naravo mu je namenila dekle, ki ga je osrečilo.

Prav takle čas, pred dobrim letom, je bil. Sedela je ob skali, ki je kot mogočen portal objela planinsko pot, ki se je tamkaj prevesila z bohinjske v soško stran. Zamaknjena v črne navihanke, ki so poskakovale in se na kratko spreletavale, ko so lovile drobtinice, ki jih je vneto trosila okoli, ga ni takoj opazila. »Zanimivi ptiči, kaj?« je presenečena ujela glas s strani, ki je prekinil ponavljajoče vreščanje črnih ptic z rumenimi kljuni in rdečimi nogami. Dobrodušen nasmeh je premagal začetno presenečenje. Pozdravila sta se in se zapletla v pogovor. »Pa kar sama?« jo je pobaral.

vendar – te mika, da spoznaš hojo kar tako, zunaj planinske poti? Zdajle imaš priložnost. Greva namreč lahko desno prek Široke doline. Greš?« Prikimala je in ga prvič radovedno pogledala. Pozneje mu je zaupala, da se je še sama čudila spontani privolitvi.

Namenjeno je bilo, je zapredel sam vase, ko ga je iz zamaknenosti zdramil glas: »Poglej, orla sta poletela.« – »Pa res. Oba stara ... Glej, glej,« je pritajeno vzkliknil, »tudi orlič se je odlepil od gnezda in zajadral v zračno modrino! Čudovito, mar ne?« Le pokimala je in kot uročena spremljala prvi orlov polet. Mladenič je nekajkrat sunkovito zamahnil, nato pa iztegnil peruti in se

orel ima vpadljivo belo polje na perutih in repu,« je nadaljeval s poukom. – »Poglej orla in orlico, kako zaljubljeno opazujeta prvi polet svojega otroka,« je čivknila in ga zvedavo pogledala. – »Oh, daj no daj, tega pa res ne vidiš, še manj veš,« je z nasmeškom odvrnil. – »Da ne? Meniš, da živali ne čutijo kot ljudje?« – »A tako kot ti zdajle?« se je pritajeno zasmejal in jo zaljubljeno privil k sebi.

Iz zamaknenosti v dalje njenih oči se je nenadoma stresel, ko je ujel zaskrbljeni glas. »Misliš, da bo vreme zdržalo?« Daleč na zahodu je namreč opazila, kako nebo počasi, a vztrajno temni. – »Kaj da ne bi. Poglej, kako nama sonce mežika. Sicer pa, ne boj se.

Narislal: Igor Pičulin

– »Ja, tokrat res sama, sicer pa hodim na izlete, ki jih organizirajo v planinskem društvu.« – »Pomeni, da pogosto pohajkuješ po hribih?« – »Ja, kar pogosto. Kaj ni v gorah prelepo?« se je raznežila. – »Res je. Od kod pa prihajaš in kam nameravaš?« – »Od Sedmerih v Sočo.« – »O, to je pa kar dolga in lepa tura,« ji je polaskal. »Si že hodila po brezpotju?« je hitro pristavil. – »Ne. S planinskim društvom hodimo le po označenih poteh.« – »Tako je prav. Pa

prepustil zračnim tokovom. Zdelo se je, kot da ni prvič. Kajpada, starša sta mu izkušnje, ki so šle iz roda v rod, položila v zibko. Orla sta budno spremljala orličev prvi polet in se sem in tja oglašala z bevskajočim »kaa!«. »Slišiš, kako se oglašajo? Zagotovo je, da so srečni. Orel se namreč redko oglaš,« jo je učil. »Opaziš razliko v barvi perja starih dveh in mladiča?« je vprašal. – »Ja, mladič je svetlejši, veliko beline je videti na perutih.« – »Tako je. Mlad

Na vrhu bova v dobri uri in pol. Če bo kazalo slabo, obrneva in jo potegneva v krnico. Tam blizu je senožet, ki jo menda še kosijo, seno pa pograbi v stare svisl in pred zimo spravijo v dolino. S senožeti v dolino vodi kolovoz. Skratka, če naju preseneti slabo vreme, imava odlično možnost, da se zatečeva pod streho. Upam pa, da vreme zdrži in se z vrha spustiva na drugi kraj, proti planini, kjer planšarita Joža in Minka.

Visoko gori pod vrhom sta se ustavi-

la. Skrivaj je pogledoval v nebo, ki je bolj in bolj temnelo. Zaskrbelo ga je. »Bolje, da obrneva. Znabiti, da se res ulije.« S pogledom je preletel krnico, ki se je grezila spod travnatih strmali. Prav v koncu je ugledal senošet. Z roko je pokazal tja dol. »Ni tako daleč, kot je videti,« je rekel. Iz izkušnje je namreč vedel, da razdalje v gorah varajo. Urno, da le kaj, sta se spustila po strmici navzdol. Tako kot je domneval, se je zgodilo. Čudila se je, kako hitro sta se znašla na senošeti, ki je samevala v odkosu.

»Kaže, da bo res nevihta,« je ponovil, ko se je nenadoma stemnilo, da se je še sonce prestrašilo in izgnilo za oblake. Kmalu je veter prinesel zamolkel glas

samoti gora. Objel jo je prek ramen in nežno stisnil k sebi. Nekaj je rekel, a so besede zamrle v gromovitem nabijanju samih peklenščkov. Na ušesu je začutila sapo: »Ne boj se, sva popolnoma na varnem.« Tedaj pa so peklenščki blisnili v en sam ogenj in nebo je preparal silovit trušč, da je kri zaledenela. »Uf,« mu je ušlo, »to je bilo pa blizu.« Privila se je še močneje. Prav takrat so se vrata treskoma odprla. V notranjost je planila tema, z ognjem v roki, gromom na ustih in vetrom v lasih. »Uf,« mu je ponovno ušlo, ko je poskočil in vrata zaloputnil z vso močjo. Šele tedaj je opazil drobno ptico, ki je čemela na tleh. Skorajda bi jo pohodil. Očitno je bilo, da jo je v svisli pahnili viharne piš.

se okna modrega neba. Izza rumenkaste stega svoda je pokukalo smejoče sonce: »Irena, kje si? Pridi, da te ogrejem in preženem strah.«

»No, pa je odkrevsala,« je iz zamaknjenosti pravkar doživete nevihte, ki ga je vedno znova očarala s svojo elementarno močjo prvobitne narave, zdramil Janko. »Zdaj je skrajni čas, da krepko pomalicava,« je rekel, ko je odprl vrata. Irena, ki se je utesnjenosti povsem otresla, je prikimala: »Lačna sem pa res. Saj danes še malicala nisva pošteno. Tale dirka proti vrhu in sem dol je bila res huda. Menda po hribih ne bova vedno takole bezljala,« je malce očitajoče rekla. – »Zagotovo da ne. Se pa zgodi. Oprosti, današnja turo sem si zamislil povsem drugače. Vreme je ponagajalo. Morda pa niti ne. Morda je tako namenjeno. Ne sklepajva prehitro.« Vprašujoče ga je pogledala, ko je nadaljeval: »Kaj, ko tu prespiva? Sonce leze za obzorje in kmalu se stemni,« je malce pretiraval, kajti sonce je bilo še visoko. Napravila se je začudeno, kar je kajpak opazil in hitro dodal: »No, lahko pa sestopiva v dolino. Pot gre po kolovozu in zgrešiti ne moreva. Za sestop na planino je danes vsekakor pozno. Je predaleč okoli,« je ponovno pretiraval. »Sicer pa,« se je namuznil, »kaj, če jutri ponoviva vzpon na vrh, le da napraviva obratno, kot sem načrtoval – namreč, da z vrha sestopiva malo bolj naokrog, prek travnatih kont, prepletenih s skalovino, kjer domujejo ...« Nepričakovano je utihnil in ji skrivnostno pomežiknil. – »Kdo?« je radovedno vprašala. – »Kdo? Jutri boš videla kdo, vendar le, če tu prespiva. Zagotovo je, da se zbudiva v sončno jutro,« je našel zapeljujoč izgovor. – »A tako,« se je prvič zasmejala z vrha dol. – »Tako, ja. Kaj pa vem, kakšne volje boš.« – »Se to. Menda ne boš rekel, da sem za vse, kar se je in se še bo zgodilo, jaz kriva?« – »Ah, to pa ne. Vse vzamem nase. Ti le povej, kaj si želiš: ostati tu in odkriti jutrišnjo skrivnost ali sestopiti?« – Spet ga je pogledala od strani. »Veš kaj. Najprej se pošteno najejva, potlej pa bova videla,« se je rešila trenutne zadrege. Pokimal je in ni mogel skriti, da ga preveva zadovoljstvo. Čutil je, da se v današnjem dnevu ves čas kopiči hrepeneče pričakovanje, kaj da se ima zgoditi.

Raztvezel je nahrbtnik in na svetlo je pokukalo: hlebec kruha, sir in kos slanice, suho sadje in čokolada. Dobrodušno se je nasmehnila: »A, s hrano si se pa dobro založil. Še za pastirčico je bo dovolj. Kje pa je?« se je začudila, ko je pogledala na tram, ki je sameval. – »Smuknila je ven. No, dobro se je kon-

Narisal: Igor Pčulin

grmenja. »Zdaj sva dobra. Kar naj se vsuje, če hoče. V svislih prevedriva. Tu bova na varnem in pod streho. Huda ura v gorah je svojevrstno doživetje,« je hitel in videlo se je, da uživa.

Odrinil je vegasta vrata, ki so bila zapahnjena z lesenim klinom. Notri je bilo temačno, da sprva nista ničesar opazila. »Oh, kako lepo diši,« je polglasno zagodel, ko je nos požgečkal prijeten vonj sveže posušenega sena. »Nič hudega nama ne bo,« je pristavil, ko je odložil nahrbtnik in ji pomežiknil.

Ni preteklo pet minut, ko se je povsem stemnilo in so po škodlasti strehi udarile prve debele kaplje. Strele so vedno pogostejše sekale in se mešale z oglušujočimi gromi, ki so se zlili v enega samega. Prek senošeti je privršal veter, da so macesni in smreke tamkaj okoli zaječale kot v grozi. Strašna tepežen je divjala. Stisnila se je k njemu in same oči so je bile. Kaj takega še ni doživela – no ja, doma že, ne pa v

Iz nasršene kepice perja je mežikalo dvoje temnih očesc. Previdno je stegnil roko, češ, dovoli, da te objamem v dlan in ogrejem. »Poglej, kaj imam v roki,« je rekel, ko se je obrnil k Ireni. – »Ne! Ptička. Kako? Kje?« je presenečena, da le kaj, zazijala Irena. – »Ja, pastirica je. Veter jo je dobesedno pometel semkaj.« – »Ubožica. Kaj bova z njo?« – »Kaj? V dlaneh jo ogrejem in s sapo razpiham perje, da se posuši. Potlej jo položim na tram.« – »Jo lahko jaz ogrejem?« se je navdušila nad nepričakovanim dogodkom. Pokimal je.

Čeprav so peklenščki gnali svojo godbo tamkaj okoli senošeti le kratek čas, se je zdelo, da groze ne bo nikoli konec. A zgodilo se je tako kot vedno: tako hitro kot je nevihta prilomastila, je tudi odhitela naprej. Veter je pojenjal in po škodlah so rahlo in enakomerno udarjale dežne kaplje. Tam na zahodni strani, kjer je bilo pravkar črno kot v rogu, so se oblaki trgali in pokazala so

čalo,« je zadovoljno zabrundal. – »Kaj pa pijača? Bova pila deževnico namesto obljubljenega mleka gor na planini?« – »Jo bova, a malo drugače, kot misliš. Mleko pa tudi ne uide, kajpada, če tu prespiva,« je napeljal vodo že na tretji mlinček. Nenadoma je zagledala majhen plinski gorilnik, ki ga je privlekel iz nahrbtnika. Privlekel je še čajno mešanico, zavito v prtiček, in kozarček medu. – »Kaj, še med imaš?« je zažgolela. Opazil je, da postaja skrivnostno razposajena, kar se mu je dobro zdelo. Stopil je pred svisli in kar iz luže, ki se je nabrala v kolotečini, porasli z nizko travo, zajel svežo deževnico.

Droban plamenček je poplesaval spod posodice, iz katere se je sukala bledikava soparica in prostor napolnila s prijetno vonjavo. »No,« je prekinil molk, ki je bil kajpak posledica cmokanja in mlaskanja dobrot, »domnevam, da si za. Spalka je še nova in čaka, da jo posujejo rožice.« Zasmejala se je in ga navihano pogledala. – »A tako misliš?« Hip nato je smeh zamrl v tihem pričakovanju: »Sonce, kje si? Ah, saj res, zašlo si za gore.«

In zgodilo se je, kot je napovedal. Jutranje sonce je pokukalo izza grebena in razlilo zlate žarke po iglicah okoliških macesnov in smrek, kjer so se pozibavale vodne kapljice in pričarale mavrico barv, ki se je prelila po ruševju višje gori, se ujela v ostenjih, hušknila v vrhove špiikov in hitela v dalje, tja, kjer se je rodila.

Čarobno gorsko jutro je skočilo noter v svisli, ko je odpahnil vrata. Nenadna bleščavica ga je zaslepila, da se je nezavedno obrnil. Ugledal jo je, ko je pravkar lezla iz spalke. Tudi njene oči so mežikale v nepričakovano bleščečo svetlobo. Nasmehnila se je, ko jo ji je voščil dobro jutro. »Poglej, jutro, da skrepiš od lepote. Prav takšno je, kot sem sinoči napovedal. Slišiš, pastirica ščebeta tamkaj na slemenu. Zagotovo je, da se zahvaljuje za včerajšnje dobroto.« Pokimala je, ko je nadaljeval: »Kar urno se obrniva. V dveh urah sva lahko med njimi.« Začudeno ga je pogledala, ko se je dokončno ovedla. – »Spet uganke. Menda ne bova bezljala kot včeraj?« se je ponovno nasmehnila in ga zvedavo pogledala. – »Ne, ne bova hitela, le po nepotrebnem se tukaj ne zamujajva, le toliko, da pogrejeva čaj, zajtrkujeva pa na prostorčku, ki je namenjen bogovom. Kaj praviš?« – »Prav,« je na kratko odgovorila. Včerajšnje pričakovanje, ki se je izpolnilo v luninem smehljaju, je zamenjala radovednost, kaj neki ima Janko tokrat za bregom. Vedela je, da bo ob ponovnem vprašanju le pomežiknil.

Vzpenjala sta se po stezici, ki se je v dolgih okljukih kobalila po strmem travnatem pobočju, kjer so pot kazale obledele planinske markacije, ki so ždele na osamelih skalah. In kot bi rožice po traviščih, meliščih in skalnih špranjah želele, da sonce popije jutranjo roso in prebudi čašice, polne sladke medicine. Pozorno oko je sem in tja kje opazilo krmežljavega čmrlja, ki je negibno ždel na cvetu in čakal, da ga toplota prebudi v poletni dan.

Pod vrhom gore je strmina popustila in se razpotegnila v kopast vrh. Nenadoma je uho ujelo značilen aar – aar – ka – ka – ka. »Slišiš, belka se oglaša.« – »Kdo?« – »Snežni jereb. Ga bova pa težko videla, ker se z varoval-

Potemtakem sem se zaman trudil s presenečenjem?« je z nasmeškom na ustih govoril in videlo se je, da ga preveva zadovoljstvo. »Slišal naju je. Nič zato. Pomeni le, da bova tu dalj časa. Zagotovo se ponovno prikaže. Pa ne le on, ampak vsa družina.« Pomignil je, naj mu tiho sledi. Prikrita za ruševjem, ki se je grmadilo v neprehoden kotel, sta dospela do starih macesnov, ki so kot stražarji stali na robu kotla. Spod macesnov, ki so veje tiščali v gosto brusničevje, sta se ustavila. »Tukaj se udobno namestiva,« jo je prijazno povabil.

Čas je hitel v radovednem pričakovanju. S pogledi sta drsela od kupčka do kupčka, od skale do skale, se sprehodila

Narise: Igor Pčulin

no barvo perja zlije z okolico. No, stopiva tjale za robicelj. Čas je za zajtrk,« je odrinil težko pričakovano besedo.

Z vrha sta se spustila na drugi kraj gore, kjer sta kmalu zapustila planinsko pot in prek grebena odvila v prostrano dolino, krog in krog obdano s travnimi pobočji, poškopljenimi s skalovjem in skalnimi osamelci. Dolina se je vlekla daleč na sever in končala v meliščih, ki so se usipala spod mogočne gore. Nekaj kamnitih ostankov stanov je pričalo, da je bila tod nekaj pašna planina. Po travišču in spod osamelcev so se belili nasuti kupčki premešanega kamenja, peska in prsti. »Vidiš,« je šepetaje govoril in z roko kazal na kupčke, »rudarji na delu.« – »A,« se je glasno zasmejala, »te rudarje pa poznam!« Hip nato pa zavzdihnila: »Ojej,« in ga strahoma pogledala. Zaslišala sta namreč oster žvižg in komajda ujela, kako je svizec s skalnega osamelca v dolini pod njima zdrsnil v rov. – »Da jih poznaš?

po grebenih in vrhovih okoliških gora, smuknila gor na bele oblake, ki so redko posejani veslali po modrem nebu ter sem in tja kdaj zakrili sonce, da je prosojna belina z ostro ožarjenimi robovi ustvarjala podobe iz sanj. To so bile vse kaj drugačne podobe od onih, ki jih je s trpkostjo spoznanj zrelega moža zapisal pisatelj. Bile so podobe, ki jih je risala zasanjana mladost sama.

»Poglej, poglej. Vidiš?« je iznenada šepnil Janko in z roko namignil k skalnemu osamelcu, kjer je pred kratkim izginil svizec. Previdno je ponesel daljnogled k očem in ga poiskal. Na kupu izkopanine je čemel svizec z izrazito belino nad smrčkom, osivelo obrazno masko, ki je oklepala temne oči in se prelila v skorajda črno kocasto dlako po hrbitšču. »Oče družine bo. Mirujva,« je namignil, ne da bi odložil daljnogled. Irena je napeto zrla tja dol in svizca opazila šele, ko se je premaknil in previdno zlezal na skalo. Postavil je mo-

žica in se nepremično zastrmel v nebo, potlej pa sedel in obmiroval. Sem in tja je kdaj sunkovito premaknil glavo in s pogledom preveril varnost. Janko je s počasno kretinjo podal daljnogled Ireni, češ, le oglej si ga. – »Prvič ga takole gledam,« je vzradoščeno šepnila. – »Ja. Tu živi cela kolonija svizcev. Zagotovo se pokažejo, ko ugotovijo, da ni nobene nevarnosti. Mikavno bo opazovati igro mladih svizcev. No, upam, da bo tako. Čas je pravi,« je odšepnil.

V božajočo tišino, ki je preplavila gorsko pokrajino in se izgubila noter v pomirjenju, je pozvanjalo le komajda slišno gostolenje drobnih kraljčkov, ki so smukali med macesnovimi vejicami, prepletenimi kot laski zaspanke, ki se prebujajo v sončno jutro, in neutrudno iskali ušice, prikrite v pazduhah svetlo zelenih iglic. Čas gorskega obilja je bil, čas, ko je življenje kipelo kot voda, ki po deževju meji iz zemlje na vseh koncih, se preljuje v potočke in veselo brbota po nikoli končanih poteh.

Malce drugače je bilo videti, ko so iz rovov lezli svizci. Prihajali so posamič. Nekateri so kar dolgo čepeli pred vhodi, spet drugi so prvim najprej izkazali nežnosti, potem pa pohiteli med mlade zeli, da potešijo sitneža, ki je zbadal v drobovju. Previdnost je bolj in bolj popuščala, vsaj tako je bilo videti. Pozoren opazovalec pa je kaj hitro opazil, kako pogosto preverjajo okolico, še zlasti nebo, od koder je največkrat grozila smrt v podobi planinskega orla.

Janko, ki je z daljnogledom pred očmi neprestano preletaval dogajanje tamkaj okoli, je nenadoma pritajeno vzkliznil: »Prišli so.« – »Kdo?« se je vznemirila Irena. – »Mama in otroci. Pogledj tja pod balvan,« in ji v roke potisnil daljnogled. – Nekaj časa je bilo vse tiho, potlej pa je nenadoma zaslišal: »Ojej, saj so majceni kot morski prašički. Trije so. Ojej,« je ponovno vzdihnila. Janko je le zadovoljno kimal in zrl tja v nasprotni breg. Njegovo ostro oko ni spregledalo, kako so mali svizci postajali razigrani. Zamotali so se v klopčič, se grizljali, odskočili in se po strmini zakotalili, postavili možica, hip nato pograbili kamen in ga premetavali sem in tja. V igri so se jim pridružili še svizci iz lanskega skota – in pred Jankovimi in Ireninimi očmi se je razodela še ena skrivnost nedoumljive narave. Irena je strmela tjakaj k mla-deži in kar naprej in naprej ponavljala: »Joj, kako luštkane kepice so.« – »Res je. Pogledj, kako mama enega obližuje, drugi jo lovi za rep, tretji pa ji pleza na hrbet. Svizci so izredno družabne živali. Le tako lahko preživijo v ostrih razmerah v gorski naravi. Dolgo zimo prepijo globoko pod zemljo, kjer se vsa

družina stisne tesno skupaj v kotlu, ki ga izdatno nasteljejo s travo. Prav tako je kot nekoč, ko se je v dolgih zimskih nočeh kopica otrok stiskala na kmečki peči,« je tiho razlagal Janko.

Nenadoma je v gorsko tišino zarezal brlzig svizca na skali in povsem spremenil dogajanje tam okoli. Zaslišal se je oster piš, kot bi kosa švistnila po zraku, ko ju je preletel. S priprtimi perutmi in nogami, tesno pritisnjenimi k telesu, je v silnem naletu hitel v nasprotni breg. Oko je komajda ujelo šviganje sem in tja, ko so svizci panično zdrveli v rove. Enemu pa se ni posrečilo. »Jojmene,« je zastokala Irena, ko je ugledala orla, ki je zamudnika pograbil kar med letom in se s krepkimi zamahi odlepil od tal. Janko se je zadnji trenutek ugriznil v ustnico in tako zadržal grdo kletvico, takoj nato pa kratko pripomnil: »Ja, ja. Kaj hočeš. Tudi to je narava.« Irena je kot uročena zrla za orlom, ki je nizko preletel sedlo in izginil spred očmi. Ponovno je globoko zavzdihnila, se zazrla v Janka in čakala, da bi še kaj rekel. »Veš, kaj, tudi mene je prvi hip pograbila jeza,« je previdno začel, »a se je prav tako hitro razblinila. Kot bodoča biologinja menda veš, zakaj.« – »Seveda vem. A vseeno ...« – »Svizcev zagotovo lep čas ne bo na spregled. Najbolje, da jo mahneva dol k Jožu in Minki,« je predlagal, da bi pregnal žalost in zadrego hkrati, ki sta nepričakovano hušknili v lepoto doživetja z mladimi svizci. Pokimala je in sta šla.

Prekobalila sta sedlo, prek katerega je izginil orel, in se spustila po stezici, ki je prečkala obsežna melišča. Spod melišč so se ena za drugo pogrezale vrtače, preraščene z macesni, ruševjem in slečem. V daljavi, onkraj melišč in vrtač, sta ugledala izravnan travnat svet in na njem nekaj stanov.

Pred tistim, ki je bil pol zidan pol lesen, je na klopci sedel stari Joža in vlekel čedro. Njegovo vajeno oko ju je opazilo že, ko sta stopila iz ruševja, ki je tiščalo noter v planino. Precej je prepoznal Jankovo vitko postavo. »O, pa jo žene,« je zagodel vase in iz navade z nogo podrsal po tleh. Zvedavo je zrl v prihajajoče dekletke. Janka je pogledal šele, ko mu je močno stresel roko. »Kako, Joža?« je veselo pozdravil Janko in ga z levico potrepljal po rami. – »Če prav vidim, dobro zate,« je odredil Joža in se zvito namuznil. Irena ni bila prav nič v zadregi, ko sta se rokovala. »Ja, deklič, kje si se pa vzel ...« je pristavil in hudomušno pomežiknil Janku, ki je obračal glavo, kot bi nekaj iskal. Že je odprl usta, ko ga je prehitel znan glas. »A sta le prišla.« Na pragu je stala Minka in nič manj zvedavo kot

Joža, z nasmehom na ustih, motrila prišleka. Kajpak je vsa pozornost veljala Ireni, kot da ocenjuje, je ali ni prava. Tokrat je bila Irena malce v zadregi, a je le-ta v trenutku popustila, ko je zaslišala pojoč Minkin glas: »Komaj sem vaju čakala. Z Jožem ni nič. Le čedro vleče in z nogo podrsava po tleh. Danes bo morda vendarle oživel,« je pristavila in hudomušno pokimala Ireni. Joža je le zamahnil z roko, češ, ti kar čenčaj, se obrnil k Ireni in rekel: »Kako deklič, sta jih videla?« – »Mislite orle in svizce?« – »Ja, kajpak, prav te imam v mislih.« – »Videla, še preveč sva videla,« je nekam zamolklo odvrnila. Joža jo je vprašujoče pogledal, potem pa se obrnil k Janku: »Kaj? Je kaj narobe?« – »Pravzaprav nič. Lahko rečem, da sva imela srečo in opazovala resnično naravo. Opazovala sva orla, kako je pograbil svizca,« je pojasnil Janko. – »Aaa,« je zategnil Joža, »a to bo.« – »To,« je pokimal Janko. – »No, deklič, saj menda veš, kako je s to rečjo. Svizec hrusta rožice, orel pa za rožice svizcu vrne, ker se mu smilijo. Kaj se tebi ne?« – Tokrat Irena ni bila prav nič v zadregi, ko je odvrnila: »Kaj pa krave? Najbolje bi bilo, ko bi bilo življenje tako urejeno, da ne bi jedli drug drugega.« – »A tako,« se je gromko zasmejala Minka, »potemtakem sem se zaman trudila z maselnikom in skuto. Sicer pa je vode tod okoli dovolj.« Ireno je oblila rdečica, kar so vsi takoj opazili. Zadrego je presekala Joža, rekoč: »Kaj bi. Minka pove, kot je. In kako je? Mladost je zaljubljenost in živi v utvari, zrelost je spoznanje in živi v upanju, starost pa je izkušnost in modruje o življenju in smrti, ki ju ne razume.« Vsi so prikimali, češ, res bo tako, mislili so pa vsak po svoje. Malce zamišljeno vzdusje je iznenada prekinil vzkliz planšarice Minke: »Juhuhu, slaba volja naj v zrak sfrči, dobra volja – to smo mi!«

Z nasmeškom na obrazu so prikimali, potem pa, na Minkin namig, stopili v hišico, kjer je zadišalo po mlečnih dobrotah visokogorske planine ...

Manj znane, tudi avtorsko zaznamovane besede:

duškati, sta duškala – oddihovati se, sta si oddihala
greziti se, se je grezil – strmo se spuščati, se je spuščal
raztvesti – razvezati (nahrbtnik)
robicelj – rob
odkos – glagolnik od odkositi; odkoščen, pokoščen travnik
strmal, strmica – strmina
tepežen – nevihta
vesti, vede, je vela – voditi, vodi, je vodila (stezica)
vršnji del – gornji del

Izročilo palice

BOŠTJAN GROŠELJ

Gledam te, spominska palica ...
Pred mnogimi leti
s solzami sreče v očeh
sem te prejel od starešine,
ki že dolgo večni mir uživa.

Lovski krst, nadih miline,
ki med bratovščino
se razširi, ko razblini
grozeča se nevihta:
grom se umiri iz ust tožilca.

Razsodba s kaznijo poznano,
ki lovca prekali,
s ponosom ga napolni,

še vedno greje mi srce.
Ostal častilec boginje sem Diane.

Moj vnuk že vsrkal ta je sok,
ki slajši je kot nektar,
prežema celico vsako.
Skrivnostno spremlja
korake po stečinah.

Rodovi stapljajo se s predniki,
a lovski duh je trdoživ –
čeprav na palici napisana imena
se sélijo na kraj počitka,
ki ga varujejo živahne ptice.

Kmalu bom vzel slovo od nje,
čudežne leskove svetinje.
Pričala bo o nočeh prečutih,
ko me je klicala divjad
v igro nikdar dokončano.

Raste les za palice naprej,
za lovce nove, predane:
sledili našim bodo sanjam.
Lovski blagor jih bo spremljal,
vezala slovesna zaprisega.

Foto: Marko Richter - Zeleni

Tris, prvi ris, ki bo izpuščen na Gorenjskem

V začetku marca so v prilagoditveno oboro na Pokljuki pripeljali prvega risa, ki bo izpuščen na Gorenjskem. Ime za risa, ki so ga pripeljali iz Romunije, so izbirali učenci **Skupnosti šol Biosfernega območja Julijske Alpe** in ga poimenovali **Tris** (triglavski ris).

Triglavski narodni park (TNP) je edini narodni park v Sloveniji in spada med najstarejše

parke v Evropi. Pred izpustom v naravo, ki naj bi bil v začetku maja, bo ris v prilagoditveni obori na območju TNP nekaj tednov spoznaval svoje novo okolje. TNP bo ob svoji letošnji 40-letnici zakonske razglasitve parka torej prejel prav posebno darilo.

Ris je v Sloveniji domorodna živalska vrsta, ki je po naselitvi leta 1973 prišla tudi na območje TNP. Prvič so ga na tem območju zasledili januarja 1986 v Trenti. Opažali so predvsem posamezne živali ali posredne znake njihove prisotnosti (na primer sledi) v različnih predelih parka. Po zbranih podatkih so risa največkrat opazili

zlasti na širšem območju Trente, na Pokljuki in v Bohinju. Zadnji podatek o dejansko opaženi živali v TNP pa je iz februarja 2018 iz doline Radovne.

jo sestavljali hokejist in ambasador projekta LIFE Lynx **Anže Kopitar**, igralec **Nik Škrlec**, koordinatorka projekta LIFE Naturaviva **Maja Opalički Slabe**,

Reševanje risa v Dinaridih in jugovzhodnih Alpah pred izumrtjem

Foto: Miha Kofel, LIFE Lynx

Tris v prilagoditveni obori

Vsak od doseljenih risov dobi ime, tokrat so ga izbrali učenci Skupnosti šol, ki povezuje več kot 7000 učencev iz 39 osnovnih šol z Gorenjske in severne Primorske. Predlaganih je bilo več kot 120 imen, izmed katerih je nato strokovna komisija, ki so

predstavnik Javnega zavoda TNP **Miha Marolt** in ambasadorica Biosfernega območja Julijske Alpe **Polona Kenda**, izbrala deset imen, povezanih z gozdom, Alpami oziroma gorami in risi. V prvem tednu marca so učenci iz 20 različnih šol ponovno glasovali

Foto: Aleš Zdešar, TNP

Trisa so s samotožnimi sanmi pripeljali iz avta v prilagoditveno oboro na Pokljuki.

Foto: Maja Sever, LIFE Lynx

Transport risa iz transportnega boks v prilagoditveno oboro na Pokljuki

Foto: Maja Sever, LIFE Lynx

Tris ima tudi svoj potni list.

in med imeni **Trin, Julijan, Tris, Julij, Kugy, Alpi, Brin, Blisk, Anže** in **Rože** izbrali zmagovalca – ime **Tris**.

V okviru projekta **LIFE Lynx** so, za rešitev dinarsko-JV alpske populacije risa pred izumrtjem, doslej v naravo izpustili sedem risov: tri na Hrvaškem in štiri v Sloveniji. Do konca projekta bodo

v populacijo vključili štirinajst živali. Prvi izpuščeni ris v Sloveniji – **Goru** – je imel z domačo risinjo **Tejo** že dve legli potomcev. Letos so v Romuniji in na Slovaškem ujeli pet risov za preselitev.

J. K. S.

Povzeto po sporočilu za javnost sodelavcev projekta Life Lynx.

70 let LD Kajuh Šmartno v Rožni dolini

Lani je naša **Lovska družina (LD) Kajuh Šmartno v Rožni dolini** praznovala visoki jubilej: 70 let skrbi za našo naravno dediščino, skrbi, da so vse vrste divjadi in njihovo število v ravnovesju z bivalnimi in prehranskimi možnostmi, ter 70 let gospodarjenja in varstva divjadi na območju Šmartnega v Rožni dolini, ki leži sredi gozdnate pokrajine deset kilometrov severozahodno od Celja.

Sedanje lovišče Šmartno v Rožni dolini je bilo pred drugo svetovno vojno razdeljeno na pet občinskih zakupnih lovišč. Po vojni lov še ni bil urejen. Do leta 1947 je lahko lovil vsak lovec, ki je imel lovsko dovolilnico, in to na območju celotnega okraja. Nereda je bilo konec, ko je bil leta 1947 sprejet lovski zakon, ki je uzakonil lovske družine. Tistega leta je bilo oblikovano lovišče Šmartno v Rožni dolini, v upravljanje pa ga je dobila celjska lovska družina. Na območju lovišča je bilo le šest domačih lovcev, ki so se včlanili

Foto: Arhiv LD Kajuh Šmartno v Rožni dolini

Člani LD Kajuh Šmartno v Rožni dolini

v to družino. Leta 1950 so se lovske družine začele združevati v večja in naravno zaključena območja. Tako sta se na pobudo

Ivana Samca, Martina Belaka, Rudija Blazinška, Vinka Uršiča in **Franca Verdela** združili lovišči Šmartno v Rožni dolini in Škofja

vas, nastala je LD Kajuh. Še zanimivost glede imena. Takoj v prvih letih združitve so se začeli pojavljati lokalni interesi in nastal

je prepričanje glede sedeža družine in imena. Prebivalci Škofje vasi so hoteli ime Škofja vas, prebivalci Šmartnega pa Šmartno. Spor je modro rešil Samec, ki se je zavze-

mal za tretje, čisto posebno ime. V duhu časa je predlagal ime **Kajuh**, po partizanskem pesniku **Karlu Destovniku - Kajuhu** seveda. Temu ni mogel nihče nasprotovati.

Takšni so bili začetki naše lovske družine. Ni manjkalo dobre volje, navdušenja, pripravljenosti za delo in mladosti. Po sedmih desetletjih kljub globalizaciji in vladavini

denarja še vedno ves prosti čas žrtvujemo varstvu in ohranjanju divjadi ter narave. Še vedno smo dobre volje, le mladosti ni več.

Anton Dimnik

75 let LD Šentjur pri Celju

Lovska družina (LD) Šentjur pri Celju je bila ustanovljena 23. septembra 1945. Ustanovni občni zbor je bil v še vedno delujočem **Gostišču Bohorč** v centru Šentjurja. Iz zapisnika občnega zbora je razvidno, da je združenje lovcev sprejelo začasni naziv *Lovska zadruga lovcev na področju Sveti Jurij pri Celju in Kalobje*, iz poročila blagajnika pa tudi, da je ob ustanovitvi zadruga štela 28 članov. Leta 1946 so člani z območja Kalobja izstopili iz zadruga in ustanovili svojo lovsko družino. V istem času je tudi nekaj članov iz Svetega Jurija pri Celju izstopilo iz članstva. Preostali člani so zadrugo preimenovali in ustanovili **Lovsko družino (LD) Sveti Jurij pri Celju**, ki je takrat štela samo osem članov, ki so 28. marca 1947 vzeli v zakup okrajno zakupno lovišče Sveti Jurij pri Celju v velikosti 4050 ha. Za kupnino so plačali 3848 dinarjev (za primerjavo: takrat je en šibrn naboj stal od 4,23 do 6,35 dinarjev)¹.

Leta 1952 se je kraj Sveti Jurij pri Celju preimenoval v Šentjur pri Celju in od takrat se tako imenuje tudi lovska družina. Z razpadom **LD Kalobje** leta 1961 je **LD Šentjur pri Celju** pridobila tudi del njihovega lovišča in od takrat se površina in meje niso spreminjale. Zdaj lovska družina uradno obsega 4920 ha in ima 4314 ha lovne površine. Ob ustanovitvi lovske družine je bila številčnost divjadi zelo skromna in se je predvsem zaradi krivolova zelo počasi povečevala. Ker veliko lovcev lovske družine ni delovalo v skladu s takrat veljavno lovsko zakonodajo, jim je bilo leta 1956 z odločbo **Tajništva za gospodarstvo pri Okrajnem ljudskem odboru Celje** lovišče za krajši čas začasno odvzeto. V urejanje razmer se je takrat aktivno vključila **Območna lovska zveza Celje**, ki je imenovala pred-

sednika in omejila število članstva na največ 30 članov. Zdaj bi rekli, da so dobili prislilno upravo. S spremembo članstva so se razmere za divjad začele takoj spreminjati na bolje. Še istega leta (1956) so v naravo izpustili prve fazane, kjer so našli odlične razmere. Zajcev je bilo vedno več, le srnjad je bila še vedno maloštevilna. Tako so leta 1968 uplenili rekordnih 283 fazanov, 250 dolgouhcev in 25 kosov srnjadi. Po letu 1970 so se razmere začele zelo spreminjati v škodo male divjadi in dandanes ustrelijo 10–15 zajcev; fazanov in jerebic že skoraj 30 let ni v lovišču. Izredno se je povečala številčnost srnjadi in iz lovišča odvezamo v povprečju 200 osebkov na leto. V zadnjem času se prehodno pojavljajo tudi divji prašiči.

Društvena dejavnost v glavnem poteka v lovskem domu, ki leži na obrobju kraja Šentjur in katerega odprtje sega v leto 1975. V lovskem domu imamo tudi zbiralnico divjačine in zraven lep zunanji prostor za proslavljanje lovskega blaga. V lasti imamo tudi ribnik v velikosti približno enega hektarja

in njivo za pridelavo hrane za divjad. Ob lovskem domu imamo gozd v izmeri približno 1,5 ha, v lovišču je tudi nekaj krmnih površin. Članov je 45, od tega tri lovke; število se v zadnjih 30 letih postopno zmanjšuje. Veliko pozornost namenjamo izobraževanju članov in tako imamo trenutno pet članov z nazivom lovski mojster (prej lovski tehnik), 11 lovcev z nazivom lovski čuvaj in 18 preglednikov divjačine. Smo lovska družina, ki zelo rada sodeluje z lovci iz drugih lovske družin. Tako smo leta 2017 po 40 letih sodelovanja z **LD Jurklošter** podpisali listino o pobratenju. V naši lovski družini je mnogo lovcev iz Slovenije in od drugod streljalo srnjaka kot zamenjavo za gamsa, jelena, svizca ali drugo divjad. Sodelujemo z vsemi štirimi osnovnimi šolami in višjo kmetijsko šolo, ki so na območju naše lovske družine, sodelujemo tudi z občino, krajevnimi skupnostmi in vsemi vrtci, ker je naš lovski dom na idealni legi za predstavitev lovstva mladim.

Naša lovska družina se zaveda, da je pisana beseda na

papirju pomembnejša kot beseda, shranjena na računalniku, in mnogo dostopnejša članstvu in zainteresirani javnosti. Zato vsakih deset let od 40. obletnice lovske družine naprej izdamo almanah z vsemi pomembnimi dogodki, ki so se zgodili v opisanem obdobju. Lovska družina ima še eno posebnost, in sicer, da imamo v lovišču več kot 200 samostojnih lovske družine na tej funkciji največ dva mandata zaporedoma. Žal zaradi epidemije covid-19 še nismo proslavili 75. obletnice ustanovitve lovske družine, kar bomo storili takoj, ko bo to dopuščala epidemiološka situacija. Veselimo se snidenja z našimi lovskimi prijatelji, sokrajanji, kmetovalci in z drugimi privrženci lovstva. Ob tej priložnosti bomo izdali tudi almanah **75 let LD Šentjur pri Celju**, ki bo vseboval najpomembnejše podatke o naši lovski družini in njeni dejavnosti skozi celotno obdobje delovanja, da nekaterih stvari ne bi pozabili.

Miran Hernaus,
LD Šentjur pri Celju

Foto: Osební arhiv Mirana Hernausa

Člani LD Šentjur pri Celju ob 70-letnici lovske družine. Fotografija je bila posneta z županom Občine Šentjur pri Celju mag. Markom Diacijem v sklopu protokolarnega objekta Ipavčeva hiša.

Slovenski planinski muzej v Mojstrani praznuje desetletje delovanja

Visokogorski lovci so prvi stopili na vrh Triglava in bili najboljši vodniki raziskovalcem slovenskega gorskega in alpskega sveta

Ze po dobrih petih letih, odkar je bilo v letu 1893 ustanovljeno Slovensko planinsko društvo (SPD), so se ob gradnjah slovenskih planinskih postojank, poti in drugih aktivnosti začele tudi pobude za nastanek in ureditev Slovenskega planinskega muzeja (SPM). Žal pa je potem minilo več kot stoletje, da so se pobude tudi uresničile. Največ tozadevnih prizadevanj je bilo v Gornjesavski dolini na Jesenicah in v Mojstrani, kjer je leta 1984 nastala razstavna »triglavska« planinska zbirka. Na redni skupščini Planinske zveze Slovenije (PZS) 25. maja 2002 je tedanji predsednik PZS **France Ekar** v svojem poročilu menil, da bi se planinci morali odločiti za začetek gradnje SPM v Mojstrani. Delegati skupščine so pobudo sprejeli in potrdili projektno-vsebinsko zasnovo za

Vse foto: France Ekar

Slovenski planinski muzej praznuje desetletje delovanja.

Dogodek je sovpadal z razglasitvijo leta 2002 kot svetovnega leta gora, da bi za planinski-gorski

valstvo. Že v naslednjem letu sta predsednik PZS in direktorica Gornjesavskega muzeja **Irena**

primerno gradivo za razstavne eksponate v planinskem muzeju je bilo posredovano v upravljanje in varstvo **Gornjesavskemu muzeju**. Na poti k uresničevanju sklenjenega in zadanega cilja pa so se pojavljale tudi težave. Ena izmed njih je bilo pridobivanje in zagotavljanje sredstev za gradnjo. Situacijo so nehoti začeli razreševati Bovčani in Bohinjci, ko so za planinski muzej v svojem kraju brezplačno ponudili »nove« preurejene prostore. To je nekako zdrnilo in opogumilo gornjesavske Gorenjce, da se je **Občina Kranjska Gora** odločila, da bo prevzela investicijo novogradnje SPM. Največje zasluge, da se je to zgodilo, ima takratni župan občine **Jure Žerjav**, ki je prevzel odgovornost, pa tudi dokajšnje tveganje ob gradnji planinskega muzeja. V veliko veselje vseh, ki so dihali za projekt, je Občina Kranjska Gora 3. maja 2006 pridobila gradbeno dovoljenje in tedanji predsednik Vlade Republike Slovenije **Janez Janša** je 24. avgusta 2006 slavnostno položil temeljni gradbeni kamen za SPM v Mojstrani. Gradnja je potekala tekoče, po začrtanem programu ter je bila gradbeno in tehnično dokončana skoraj leto prej, kot je bilo načrtovano. Razstavne površine in vsebine so bile smiselno in strokovno urejene. Slavnostno odprtje SPM je bilo v samem blišču in sončnem sijaju 7. avgusta 2010.

Ob jubileju SPM predstavlja

Pred zgradbo muzeja so namestili dotrajani bivak II izpod Rokavov.

sodoben planinski muzej, ki jo je predstavila dr. **Slavica Tovšak**, predsednica Komisije za planinsko muzejsko dejavnost. To je bilo »rojstvo« SPM.

svet postorili vse, da bi ustavili onesnaževanje in škodljivo rabo naravnih virov v gorah ter uvedli vse potrebne varstvene ukrepe za tamkajšnje rastlinstvo in ži-

Benedičič podpisala pogodbo o prenosu arhivskih slikovnih gradiv in drugega gradiva PZS, ki je primerno za v muzej. Vse zanimivo in zgodovinsko pomembno ter

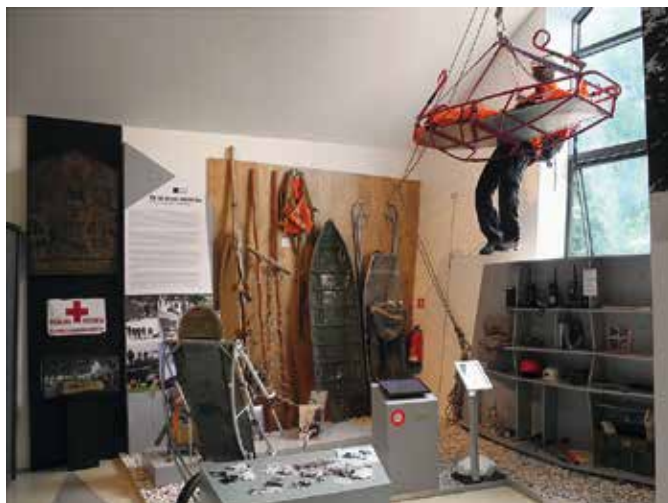
3200 muzealij oziroma 5000 razstavnih predmetov, v knjižnici pa hrani več kot 3000 knjig s planinsko in gorsko tematiko. V muzejskih arhivskih depojih v Mojstrani hranijo še mnogo drugega fotografskega in slikovnega materiala ter dokumentov in gradiv s planinsko tematiko, ki sodijo v bogato

vrh Triglava, kar je dokumentirano in zapisano. V SPM je ta zgodovinski dogodek spoštljivo obeležen. Slikovito je predstavljeno tudi dejanje lovca **Ivana Bergince, po domače Štrukljevega**, ki je poleg drugih legendarnih gorskih vodnikov in divjih lovcev predstavljen v muzejski planinski

našel svojo zadnjo »tišino«, ima v muzeju prav tako svoje častno mesto. Na ogled so njegove prve slovenske dereze, »avčinke«, ki jih je sam skonstruiral. Avčin je bil tudi aktiven alpski lovec, balistik, ki je med drugim skonstruiral sodobno lovsko ABC-kroglo, ki je bila patentirana in razpoznavna

sodobni gorski lovec, lovski čuvaj in ekstremni smučar svetovnega slovesa, 7. oktobra 2000 smučal z vrha sveta, z Everesta.

V prejšnjem desetletju je SPM v Mojstrani upravičil izgradnjo in v popolnosti uresničuje svoje temeljno poslanstvo – ohranjanje in varovanje narodovih

Gorska reševalna oprema; v vrstah gorskih reševalcev je tudi precej aktivnih lovcev.

planinsko kulturno dediščino. Kot stalnica so v muzeju tematske in slikarske razstave. Zelo privlačne so tudi razstave in preglednice alpinističnih odprav ter vrhunskih alpinističnih dosežkov. Pozornost je namenjena tudi nastanku in delovanju gorske reševalne službe (GRS). SPM na leto obišče povprečno 40.000 obiskovalcev; največ jih je bilo leta 2019, ko ga je obiskalo 65.000 obiskovalcev. V povprečju beležijo deset odstotkov tujih obiskovalcev iz različnih krajev sveta, največ iz Avstrije.

Ob omenjenem mejniku je treba poudariti, da so prav slovenski lovci, tudi v daljši preteklosti, utemeljevali slovensko planinstvo in pohodništvo v hribovju, saj so zaradi lova gorske divjadi poznali vse terenske podrobnosti in skrivnosti gorskega sveta. Zato ni zgolj naključje, da so prav lovci postali tudi prvi pravi in usposobljeni gorski vodniki, ki so vodili znamenite tujce, naravoslovce-raziskovalce in botanike po gorskih brezpotjih. Domačin – Slovenec – lovec, pastir, kmet je reševal čast svojemu narodu. Pomemben temeljni dosežek slovenskega hribovstva, planinstva in tudi lovstva se je zgodil leta 1778, ko so trije »gamsarji«, Bohinjec, dva divja lovca, **Luka Korošec** in **Matevž Kos**, ter lovec blejskega gospostva Štefan Košec in »ranocelnik« **Lovrenc Wilimitzer** kot prvi stopili na

zgodovini slovenskega planinstva. Berginc, divji lovec iz Trente, je nehote postal znana in pomembna oseba, ker je leta 1890 pri zalazu gamsov prvi preplezal Severno triglavsko steno. »Plezalna smer« se je po desetletjih preimenovala v *Slovensko smer*. Tako kot drugi lovci je bil tudi Berginc gorski vodnik dr. **Juliusa Kugyja**, ki je na svojih turah najbolj zaupal prav hribovskim in alpskim lovcem ter jih vedno hvalil, spoštoval in častil. V planinski literaturi in muzeju je predstavljen tudi **Jože Komac, po domače »Pavr«** – Trentar, znan kot najdrznejši divji lovec »plezalec«, iskan kot izjemen gorski vodnik. Bil je tudi gorski učitelj, ki je svoje varovance ob vodenju sočasno usposabljal in učil, kako v gorah varno hoditi in plezati. O Komacu (1862–1939) so zapisali, da je bil »prvak« med slovenskimi gorskimi vodniki. Lovec **Jurij Skumavec, po domače Šmercov**, iz Mojstrane, gostilničar, ključavničar in vodnik, je prvi uspel priti (po takrat še brezpotju) »čez Prag« (Prag je mogočna visoka skalna zapora oziroma ovira) na Triglav, v obrobje vzhodne Severne triglavske stene, to je po zdajšnji nadelani in slikoviti gorski poti. Slovenski znanstvenik, akademik, planinski in lovski pisec ter balistik prof. dr. **France Avčin**, ki je bil tudi odličan alpinist in turni smučar, ki je postal srčni Trentar in je tam

V Slovenskem planinskem muzeju so na ogled tudi smuči Dava Karničarja, s katerimi se je spustil z vrha Everesta.

v svetu. Nadalje v planinskem muzeju med razstavljenimi gradivi zasledimo predstavitev prof. dr. **Johannesa Frischaufa** (1838–1924), znanega raziskovalca Alp, Grintovcev in drugih gorstev. SPD ga je že leta 1895 razglasilo za svojega častnega člana. Tudi on je spoštoval domačine in v svojih terenskih zapiskih je dosledno upošteval ter spoštoval izvorna domača slovenska imena. Za gorske vodnike je tudi on imel najraje domače lovece. Še največkrat je za to izbral svojega najljubšega pastirja, drznega jezerskega divjega lovca **Jerneja Veršnika, po domače Jernika**. Za Veršnika je že Frischauf rekel, da je »pravi Trentar v Grintovcih«. V planinskem muzeju so na ogled tudi smuči, s katerimi je pred nedavnim umrl Jeverjan **Davo Karničar**,

vrednot in kulturne planinske dediščine. Negovanje preteklosti je nujnost in etična dolžnost vsakega naroda, kajti preteklost je temelj sedanjosti in prihodnosti nadaljnjega razvoja. Zato je bilo ob praznovanju jubileja prijazno slišati župana Občine Kranjska Gora **Janeza Horvata** in predsednika Planinske zveze Slovenije **Jožeta Rovana**, ki sta ugotavljala in menila, da je ob desetletnem jubileju tudi priložnost, da bi za SPM proučili možnosti za čim prejšnjo dograditev dodatne muzejske zgradbe. V arhivih in slovenskih planinskih okoljih imajo (na veselje ali žalost) namreč še izjemno veliko dragocenih gradiv in materiala iz slovenske planinske preteklosti, kar bi nujno sodilo v ta muzej.

France Ekar

Prigode Feliksa Ciuha

Lovska čuvaja **Feliks Ciuha** in **Joško Urbančič** sta 10. marca 1931 v okolici Sv. Lenarta (zdaj Lenarta v Slovenskih goricah) doživela prav zanimivo lisičjo prigodo. Po novozapadlem snegu sta iskala sledi lisic in kmalu zasledila močnega lisjaka. Po krvni sledi v snegu je bilo kaj lahko ugotoviti, da je nosil zajca, ki ga je uplenil minulo noč v revirju lovca dr. **Milana Goriška**. Čuvaja sta sledila krvni drči do nekega zapuščenega poslopja ob cesti. Kakih dvesto korakov od poslopja je bilo mogoče ugotoviti, da je lisjaku prišla naproti druga, po sledi sodeč nekaj manjša lisica in »sta si pri neki mlaki prav bratsko razdelila ugrabljeni plen«. Pod bližnjim hlevom sta čuvaja Ciuha in Urbančič presenečena našla sedem mladih lisičk, starih tri dni.

Lovski čuvaj Ciuha¹ je bil plovodov sodelavec Lovca. V njem je med drugim opisal zanimiv lov s pomočjo sove, lovil pa je tudi

¹ Feliks Ciuha je bila aprila 1941 med prvimi izgnanci v Srbijo, kjer so ga leta 1944 v okolici Kruševca ubili četniki.

Foto: Marjan Toš

Lenarški lovci so se pred drugo svetovno vojno srečevali tudi v Arnuševi gostilni, v zgradbi na zdajšnji Ptujski cesti v Lenartu.

s kanjo. Kot je zapisal, je bil lov najboljši v zgodnjih jutranjih urah. »Lovimo lahko z vsemi vrstami sov, ne samo z veliko uharico. Manjše sove so prav pripravne za prenašanje, poleg tega pa ne stanejo nič, ker jih spomladi lahko dobimo mlade,« je tedaj svetoval Ciuha.

Med njegovimi lovskimi dogodami je zanimiv dogodek iz

januarja 1937, ko je v lovišču Spodnji Porčič v hudem mrazu z nekega borovca prepodil tri divje golobe – grivarje, ki so se nedaleč od njega zopet usedli na drevo. »Zdi se mi več kot čudno, po kaj so prišli sredi hude zime k nam, ali pa se sploh niso odselili?«.

In za konec še ena njegova anekdota, povezana s kljunačem.

»18. januarja 1937 sem pregnal zapoznelega kljunača, ki je menda tudi izgubil koledar. Vendar se glede kljunačev ne čudim toliko, kot glede golobov, ko vendar vsi zapuste naše kraje do 15. septembra,« se je čudil Ciuha in te doživljaje pripovedoval v lovski družini v gostilni Lovski rog v Lenartu.

Marjan Toš

Lovska zveza Slovenije

Koledar Lovske zveze Slovenije 2022

JAVNI NAGRADNI NATEČAJ ZA IZBIRO ODLIČNIH FOTOGRAFIJ PROSTOŽIVEČIH ŽIVALI

Lovska zveza Slovenije bo tudi za leto 2022 pripravila in založila koledar s fotografijami prostoživečih živali (divjad in zavarovane vrste). K sodelovanju na Javnem nagradnem natečaju vabimo vse, ki se ukvarjate z naravoslovno fotografijo in vam je v zadnjih letih uspelo napraviti nekaj odličnih fotografij prostoživečih živali (predvsem sesalcev in ptic) v naravnem okolju (zunaj obor in ujetništva) na območju Slovenije.

Skrajni rok za odpošiljanje pošiljke s fotografijami na CD-ju je 3. avgust 2021!

Kako poslati fotografije?

Med trajanjem natečaja naj kandidati pošljejo svoje najboljše fotografije na CD-ju, vendar ne več kot deset izbranih in ostrih fotografij v formatu jpg, velikosti od 2 do 4 MB in v resoluciji najmanj 300 dpi. Vsaka fotografija mora biti poimenovana z imenom in priimkom avtorja (npr. Janez Jager), z latinskim (znanstvenim) imenom živali (npr.: volk = *Canis lupus*) in rimsko številko meseca nastanka (npr. marec = III). Fotografije, poslane na natečaj, ne smejo biti prej objavljene še nikjer drugje.

Primer poimenovanja fotografije:
Janez Jager, *Canis lupus* III

Način izbora najboljših fotografij

Po zaključku natečaja bo prispele fotografije pregledala komisija, ki bo izbrala 13 najustreznejših sezonskih fotografij prostoživečih živali, ki bodo uvrščene v *Koledar Lovske zveze Slovenije* za prihodnje leto.

Nagrade in avtorske pravice

1. nagrada: 500 evrov
2. nagrada: 300 evrov
3. nagrada: 200 evrov

Preostale izbrane fotografije za koledar bomo honorirali po ceniku Lovske zveze Slovenije. Ob fotografijah bodo objavljena imena in priimki avtorjev.

Lovska zveza Slovenije

Ada Bitenc, članica Lovske družine Rakitna, je praznovala 85 let.

Rodila se je 1. aprila 1936 v Mimi Peči. Med lovcve jo je »zapeljal« moč Drago, član zelene bratovščine je tudi sin. Lovka je že več kot štirideset let in ob tem mejniku je prejela jubilejni znak Lovske zveze Slovenije (LZS).

S pripravnostvom je začela leta 1978, dve leti pozneje pa je opravila lovski izpit. Takrat so bile ženske v zeleni bratovščini redke ptice, tudi sedaj jih ni veliko. Vsa leta je s svojim delom dokazovala in dajala zgled enakopravnosti med spoloma v lovstvu. Njena celotna prehojena lovska pot je tako lep prispevek k ugledu žensk v lovstvu na Slovenskem.

Ada je nesebična lovkica, ki je v svojem lovskem stažu vnašala med člane tovariške odnose. Poleg opravljanja del v lovišču je kot vestna in prizadevna lovkica opravila dva mandata kot tajnica LD Rakitna, predsedovala je nadzornemu odboru v lovski družini, vodila je tudi komisijo za odlikovanje. Poleg delovanja v svoji lovski družini je bila aktivna kot članica Uredniškega odbora založništva LZS.

Za svoje prizadevno delo je prejela družinska priznanja, priznanje območne lovske zveze in tudi red za lovske zasluge III. stopnje LZS.

V veliko veselje ji je še vedno opazovati naravo, predvsem gozd in divjad v njem. Oko je še vedno ostro, pa tudi roka je še mirna. Je pa tudi kritična; spremembe v družbi so se korenito spremenile, in to na slabše, spremenil se je tudi odnos do lovcvev, pa tudi med njimi samimi.

Spoštovana lovska tovarišica Ada, vsi tvoji lovski tovariši ti ob tvojem jubileju čestitamo in ti želimo vse dobro in zdravja še naprej.

LD Rakitna – T. B.

V majhnem idiličnem zaselku ob južnem obrobju Homa v Savinjski dolini, kjer je eden lepših predelov lovišča Lovske družine (LD) Gozdnik - Griže, domuje naš jubilar **Franci Petek**, ki je 2. decembra 2020 praznoval svojo 90-letnico. Njegovega visokega življenjskega jubileja zaradi ukrepov za preprečevanje covid-19 žal nismo mogli proslavljati, kot bi se spodobilo.

Franci se je z lovstvom srečal že v rani mladosti, saj je bil lovec tudi njegov oče, ki je ljubezen do narave in lovstva prenašal na sina. V zeleno bratovščino je vstopil leta 1953 in postal član takratne LD Griže, ki se je pozneje preimenovala v LD Gozdnik - Griže, katere član je še danes. V LD Gozdnik - Griže je celo najstarejši član z 68 leti lovskega staža.

Takoj po vstopu v lovske vrste se je s svojim nesebičnim delom izkazal za zvestega ljubitelja narave in vseh dejavnosti, povezanih z lovstvom. Zato smo mu zaupali številne funkcije in zadolžitve v lovski družini. Omenimo samo najpomembnejše: v letih 1958–1962 je bil blaginjak, 1963–1967 kinolog, 1968–1979 gospodar v lovski družini in 1982–1986

gospodar lovskega doma. Celih 25 let, to je od leta 1981 do leta 2006, je kot praporščak s praporom zastopal našo lovsko družino povsod, kjer je bilo potrebno. Poleg vseh navedenih funkcij je deloval tudi v različnih komisijah v lovski družini.

Vse do visoke starosti je bil izredno aktiven tudi na drugih področjih, zlasti pri gradnji visokih prež, izdelavi krmišč in lovskih stez, pa tudi pri krmljenju divjadi. Sodeloval je pri izvajanju lovnega turizma v lovski družini, saj je vrsto let vodil lovske goste pri lovu na smjaka in muflona. Bil je tudi glavni pobudnik pri vseh obnovitvenih delih lovskega doma na Gozdniku, kjer je kot vodja gradbenega odbora fizično sodeloval pri vseh delih in pri tem opravil ogromno prostovoljnih delovnih ur.

Kot član lovske družine z veliko izkušnjami in lovskim znanjem je mnogo prispeval k vzgoji mladih lovcvev, saj je bil mentor številnim pripravnikom, na katere je prenašal svoje bogate izkušnje in znanje. Bil je tudi vzornik sinu in pozneje še vnuku, ki sta si od rane mladosti nabirala znanje in izkušnje za uspešno in pošteno delo v LD Gozdnik - Griže, kjer sta tudi oba člana zelene bratovščine.

Poleg vsega opisanega moramo omeniti tudi njegovo delo v kinologiji, kjer je bil dolga leta vodnik dobrih lovskih psov goničev. Pred dobrimi štirimi desetletji sta s sinom s psico hanoveranko zaorala ledino krvosledništva v naši lovski družini. Od takrat so bili pri hiši vedno preizkušeni psi krvosledci, ki so v vseh letih našli lepo število obstreljene divjadi.

Za njegovo dolgoletno uspešno in prizadevno delo v lovski družini smo mu ob njegovi 80-letnici podelili naziv častnega člana, je tudi prejemnik več priznanj LD Gozdnik - Griže, med drugimi bronaste kipa lovca, ki je najvišje priznanje naše lovske družine. Prejel je tudi priznanje Savinjsko-Kozjanske zveze lovskih družin – Celje. Lovska zveza Slovenije mu je za njegovo dolgoletno nesebično in požrtvovalno delo, ki ga je opravil v dobro narave, divjadi in lovstva, podelila znak za lovske zasluge, jubilejna srebrna znaka za 50 in 60 let članstva v lovski organizaciji ter reda za lovske zasluge III. in II. stopnje.

Kinološka zveza Slovenije ga je kot dobrega vodnika lovskih psov odlikovala s srebrnim znakom za kinološke zasluge, z zlatim znakom za kinološke zasluge in redom za kinološke zasluge II. stopnje.

Ob tvojem visokem življenjskem jubileju, ti, dragi Franci, člani LD Gozdnik - Griže kot članu z najdaljšim stažem v naši lovski družini ter zaslužnemu častnemu članu želimo še obilo zdravja in družjenja z nami.

LD Gozdnik - Griže – D. P.

Narisal: Milon Samar

V TEM MESECU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

95 let

Slavko Krašovec, LD Žalec
Bazilij Uršič, LD Jelenk

90 let

Virgilij Jerman, LD Marezige
Franc Kočevar, LD Metlika
Anton Petrovič, LD Zavrč
Zoran Rautner, LD Jezersko
Anton Skobir, LD Podgorje
Edvard Zavrl, LD Šentrupert
Marjan Zupan, LD Stol - Žirovnica

85 let

Lovrencij Bonča, LD Javornik
Janez Češnovar, LD Zagorje
Avugst Jeromel, LD Podgorje
Miroslav Kocjančič, LD Kočevje
Edvard Kofler, LD Sovodnj
Mirko Kovač, LD Hrastnik
Stanislav Lagoj, LD Gradišče Košana
Marjan Lavrin, LD Izlake
Franc Makuc, LD Rakitna
Janez Plaustainer, LD Rače
Aleksander Skok, LD Mengeš
Franc Trstenjak, LD Središče

80 let

Alojz Ducman, LD Dornava - Polenšak
Anton Gerbec, LD Ig
Ivan Gračnar, LD Jurklošter
Julijan Jerman, LD Rižana
Anton Kaspar, LD Zeleni Vrh Vuzenica
Vincencij Kos, LD Moravče
Wiljem Kozlovč, LD Marezige
Adolf Laznik, LD Hrastnik
Ferdinand Malnar, LD Logatec
Dušan Markoli, LD Sveta Ana
Stanislav Mezgec, LD Pivka
Izidor Mikulin, LD Dobrovo
Stanislav Milharčič, LD Prestranek
Adolf Oprčkal, LD Cigonca
Zdravko Valentin Peruzin, LD Zemon
Jožef Alojzij Pižent, LD Vojkovo
Rudolf Purg, LD Kamnica
Adolf Simonič, LD Duplex
Florjan Slatnar, LD Krvavec
Danir Štrempfelj, LD Veliki Gaber
Vladimir Šumej, LD Dol pri Hrastniku
Stanislav Tavčar, LD Štanjel
Anton Tomažič, LD Tržišče
Franc Zakrajšek, LD Velike Lašče
Ivan Franc Zupanič, LD Boč na Kozjaku

75 let

Iztok Adam, LD Logatec
Edo Babič, LD Koper
Srečko Beguš, LD Podbrdo
Jožef Boštjančič, LD Brkini
Anton Brank, LD Šmarna gora
Ladislav Dolenc, LD Poljane
Jožef Hribar, LD Martin Krpan Bloke
Janez Hribar, LD Tuhinj
Stanko Kapelj, LD Gradišče Košana
Miroslav Keber, LD Laze
Silvo Korenika, LD Izola
Igor Kos, LD Šentlambert
Alojzij Lampe, LD Logatec
Pavle Lukšič, LD Čatež ob Savi
Aleksander Marič, LD Petišovci
Wiljem Mazi, LD Rakitna
Alojz Mes, LD Radenci
Alojzij Mihevc, LD Logatec

Bogdan Obretan, LD Bistra
Alojz Peršak, LD Peca - Mežica
Stanislav Petrovič, LD Hum Celje
Alojz Plevnik, LD Dobrna
Janez Rovtar, LD Selca
Franc Svetec, LD Kostanjevica na Krki
Stanislav Štefančič, LD Sinji Vrh
Zmago Turk, LD Ruše
Bernard Turk, LD Lož - Stari trg
Rudolf Večernik, LD Gaj nad Mariborom
Vinko Verdenik, LD Dravinja - Majšperk
Srečko Vidic, LD Jesenice
Janez Vidmar, LD Kamnik
Ivan Zabovnik, LD Janžev Vrh
Zdravko Žižmond, LD Predvor

70 let

Ivan Barba, LD Brkini
Ludvik Bremec, LD Trnovski gozd
Slavko Brišar, LD Otavnik
Aleš Budihna, LD Planina
Adrijan Cah, LD Kojnik Podgorje
Franci Črešnar, LD Zreče
Stanko Dermikovič, LD Cirkulane
Milan Dovgan, LD Zemon
Mirko Dražumerič, LD Dragatuš
Jurij Erzar, LD Sela pri Kamniku
Milan Fras, LD Velunja Šoštanj
Peter Glavač, LD Dobovec
Franc Gole, LD Novo mesto
Dušan Gorenc, LD Smrekovec Šoštanj
Janez Gostiša, LD Logatec
Milivoj Hlede, LD Kanal
Marijana Hönigsfeld Adamič, LD Križevci v Prekmurju
Milan Horvat, LD Radovci
Danilo Humar, LD Čepovan
Ljubomir Ivanšek, LD Mokrice
Jožica Janežič, LD Dobrič
Bogdan Jazbec, LD Trstelj Kostanjevica
Mirko Jenček, LD Črna jama
Franc Jurač, LD Orlica
Alojzij Kaučič, LD Juršinci
Anton Kelbl, LD Bled
Stojan Kjuder, LD Raša Štorje
Metod Kofol, LD Smast
Stanislav Kolar, LD Stoperce
Ivan Kos, LD Videm ob Savi
Stanko Krajnc, LD Zabukovje
Milojko Kumer, LD Smrekovec Šoštanj
Franc Lešnik, LD Žalec
Stanislav Oblak, LD Slovenj Gradec
Milivoj Orel, LD Kras Dutovlje
Janko Pevec, LD Strunjan
Alojzij Podbregar, LD Mlinše
Stanko Poje, LD Dolenja vas
Robert Polanc, LD Toplice
Janez Ponikvar, LD Padež
Rudolf Potočnik, LD Koprivna - Topla
Stanko Potrč, LD Bresnica - Podgorci
Jože Rajh, LD Križevci pri Ljutomeru
Robert Romih, LD Višnja Gora
Metod Rutar, LD Volče
Jože Strnad, LD Otočec
Ivan Šabeder, LD Pesnica - Jarenina
Boris Škergat, LD Rižana
Vladimir Škrabl, LD Radvanje
Alojz Šmalcelj, LD Mala gora
Vladimir Vrabčič, LD Škale
Franc Zofič, LD Čatež ob Savi

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

*Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema Lisjak

Iz lovske učilnice gozdarske šole v Mariboru

Zadnji šolski leti sta nadvse nenavadni. Če so nekoč učenec, dijakom in študentom krojile življenje raznolike šolske obveznosti, ima sedaj škarje in platno v roki predvsem koronavirus in temu trdovratnemu virusu je treba prilagoditi vse drugo. Šolanje na daljavo je nekaj povsem novega za dijake in tudi za učitelje. Nekateri so se v novih situacijah znašli dobro, drugi malo manj, vsem pa nam je bilo skupno pomanjkanje pristnih osebnih stikov, ki so za računalniškimi zaslonom povsem drugačni od tistega, kar smo navajeni in kar kot socialna bitja nujno potrebujemo.

Čeprav smo se med šolo na daljavo učitelji in tudi dijaki zelo trudili, da bi znanje in komunikacija na daljavo čim lepše potekala, nobene fotografije, videoposnetki in sodobna tehnologija ne morejo nadomestiti pomena učnih pripomočkov, ki jih lahko dijaki

Foto: Mateja Kišek

Zbirka prepariranih nog parkljarjev, ki je izjemno zanimiv in poučen učni pripomoček za dijake.

primejo v roke, z njimi delajo, jih otipajo. **Srednja lesarska in gozdarska šola Maribor** ter **Gozdarska šola v Postojni** sta edini šoli v Sloveniji, kjer lahko dijaki v okviru rednega izobraževalnega programa nabirajo znanje s področja lovstva. V Mariboru imamo v ta namen opremljeno specializirano lovsko učilnico, v kateri že vse od začetka izvajanja gozdarskega izobraževalnega programa, v letu 2015, sestavljamo lovsko zbirko, ki je pomembna in za dijake izjemno zanimiva ter poučna zbirka učnih pripomočkov. V to lovsko zbirko so lovske trofeje, dermoplastične preparate in različne predmete, povezane z lovstvom, prispevali številni lovci. S podarjenimi lovskimi trofejami sta nam izdatno pomagali tudi **Lovska zveza Maribor** in člani **Lovske družine Poljčane**. Pomembnejši del lovske zbirke nam je v letu 2016 podaril upokojeni profesor biologije in lovec

Foto: Mateja Kišek

Valentina Šmid v radijski oddaji Mladi mladim na RTV Maribor, kjer je v pogovoru z novinarjem Blažem Režonjo pogumno razbijala mite in tabuje o lovstvu danes.

iz Trsta **Guiliano Zanchi**, ki je sicer služboval kot učitelj na eni izmed tržaških srednjih šol. Svojo zbirko je urejal vrsto let in ob koncu svoje službene poti jo je podaril dijakom mariborske gozdarske šole, saj je bil prepričan, da bo ravno tod najbolje opravljala svoje poslanstvo še dolga leta. Iskreno se zahvaljujemo vsem tistim, ki so namenili del svojih lovskih spominov, da bodo na mariborski gozdarski šoli služili najbolj plemenitemu namenu – gradnji novega znanja mladih generacij gozdarjev in lovecev.

Opremljena učilnica je za prihodnje gozdarje in gozdarske tehnike odličen prostor za nabiranje osnovnega znanja, vendar je resnici na ljubo za vse lovce in gozdarje najbolj pristno in naravno okolje gozd. V učilnici brez sten, šolskega zvonca, računalnika in projektorja se učitelji in dijaki najbolje počutimo. Srednja lesarska in gozdarska šola Maribor v dogovoru s podjetjem **Slovenski državni gozdovi (SiDG)** »upravlja« 80 ha čudovitega gozda na Pohorju. V njem se dijaki učijo pomembnih zakonitosti gozdne ekologije, v okviru gozdarskih tehnoloških

Foto: Mateja Kišek

Za dijake je še posebno zanimiva zbirka posušenih iztrebkov divjih živali.

predmetov pa si v šolskem gozdu pridobivajo večšine pravilne in varne sečnje ter spravila lesa.

Poznavanje lovstva je pomemben del v izobraževanju gozdarjev in gozdarskih tehnikov. Lovstvo je namreč neločljivo povezano z gozdarstvom. Pomembno poslanstvo mladih lovecev je tudi skrb za priljubljenost lovstva med mladimi in v splošni javnosti. O mladih in lovstvu je v sredo, 24. marca 2021, tekla beseda tudi v radijski oddaji **Mladi mladim** na **RTV Maribor**, v kateri je sodelovala **Valentina Šmid**, naša letošnja maturantka, mla-

da raziskovalka, globoko v srcu pa pristna lovka. V pogovoru z novinarjem **Blažem Režonjo** je odlično predstavila lovstvo ter razbijala mite in tabuje, ki o lovu krožijo v javnosti. Valentina, ki bo svojo izobraževalno pot nadaljevala na **Oddelku za gozdarstvo Biotehniške fakultete** v Ljubljani, je ena izmed tistih prodornih mladih, ki zares pogumno stopajo po svoji lovski poti.

Veseli nas, da je navkljub modernizaciji in digitalizaciji vsakodnevnega življenja vedno več takih mladih, ki prepoznajo pozitivne lastnosti poklicev, povezanih z naravo, gozdovi in lesom. Priznati si moramo, da smo Slovenci globoko v srcu podpisani s pesmijo gozdov.

Mateja Kišek, mag. inž. gozd.

Če imate v svoji lovski zbirki kakšno zanimivost in bi si želeli, da v prihodnje služi izobraževalnim namenom, jo lahko podarite v lovsko zbirko Srednje lesarske in gozdarske šole Maribor. Vseh podarjenih lovskih eksponatov smo veseli in jih smiselno vključimo v pouk pri predmetih, povezanih z lovskimi vsebinami. Kontaktirajte nas lahko prek e-naslova: kisekmateja@gmail.com.

Narisol: Vital Šuligoj

VIDRA (*Lutra lutra*)

PREVERI SVOJE ZNANJE.

Kaj je vidrina?

- a) Vidrina je vidrino običajno obnašanje.
- b) Vidrina je vidrino bivališče.

Kaj je značilno za vidrino bivališče?

- a) Vidra živi v rovu, ki ga izkoplje v rečni ali jezerski breg. V osrednji prostor rova lahko vodi več vhodov. Glavni vhod v rov je obvezno pod vodno gladino, zračniki pa vodijo na kopno.
- b) Vidra ne mara rovov, pač pa večino časa preživi v vodi, saj je izvrstna plavalka. Ko se vode naveliča, se skrije v rastlinju, ki je ob vodnem bregu.

Ali se zna vidra potapljati, če vemo, da je izvrstna plavalka?

- a) Da, vidra se zna izvrstno potapljati. Pod vodo zdrži tudi do osem minut in več.
- b) Ne, vidra se ne zna potapljati. Glavo ima vedno nad vodno gladino.

Kaj vidra najraje jé?

- a) Prehranjuje se samo z rastlinjem, ki ga najde ob vodi, kjer živi.
- b) Najraje jé ribe, ki jih ulovi v vodi.

Ali je vidra rada na kopnem?

- a) Da, vidra ima rada tudi kopno, celo sonči se rada, čeprav se bolj spretno giblje v vodi. Pravijo, da je vidra kazalnik kakovosti okolja, saj ne živi v kateremkoli vodnem okolju.
- b) Vidra le redko obišče kopno, ker je na kopnem preveč okorna. Tudi sončenja ne mara, saj ji sonce izsušuje kožo.

Pravilni odgovori: b, a, a, a, b, a

SPOZNAJ ME.

POBARVAJ ME.

LOV NA ČRKE IN ŠTEVILKE

Narisal: Martin Fujan

Črke z oštevilčenih polj prenesite na spodnje številke. Tu boste prebrali končno rešitev križanke.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

VARČEVALEC V BANKI ALI SKLADU	KOMEDIJA R. BENIGNIJA (TRI BESEDE)	DENAR V ROKI	VETROVKA	NEZA-UPANJE	ŠAHOVSKI VELE-MOUSTER (LEMBIT)	SESTAVINA PIVA	SLAVNI SPLAV (KON ----)
NAVDUŠE-NOST, ZAVZETOST							
PRIMEK JANEZA SVETO-KRIŠKEGA							
VLAK ZA PREVOZ CESTNIH VOZIL							6
MODNA ZNAMKA (IZ ČRK ORGLE)					NICOLA BARI		
JED IZ PEČENIH PAPIRK				2	JO BOSTE RESILI DO KONCA?	JAVSK	IZKRČEN SVET V GORAH
JAPONSKI PESNIK (FUJIVARA); IZ AKTE					SREDNJI NEMŠKA OBLIKA IMENA ANA		
AVSTRIJSKI ALPSKI SMUČAR (HANS)			NEKDANJI MADŽARSKI DENAR	ETIOPSKI VELIKAŠ SILO-VITOST			
RUŠKI SKLADATELJ (SERGEJ) SKICA							
MOČNO TRAJNO ČUSTVO	OPEKAČ	TRANS	ČLAN VERSKE SEKTE V S. ITALIJI	ŠIROKA MESTNA ULICA			
HITRO MEŠANJE NPR. SMETANE	1				URADNI RAZGLAS IRSKA PROVINCA		
OZKA HUDOUR-NIŠKA STRUGA				HEROU		5	SMOTRI SVETOVNO MORJE
TLORIŠNA MREŽA				ŠPANSKI SLIKAR PISATELJ HUNTER			
ZVEZDA NEMEGA FILMA (IME IN PRIMEK)						IVAN CESAR PEVKA ALIASAS	
EVROPA (DVE BESEDI)					KRAJ PRI LJUBLJANI POST SCRIPTUM		
ATENSKI KRALJ, ZDRUŽITELJ ATIKE			4	POČASNA PREBAVA, ZAPRTOST			
SESTAVIL JOŽE PETELJIN	TELESNA POŠKODBA			RUSKI AVTOR RISANK (IZ: RESTONIN)			3

Sudoku (japonsko 数独: sūdoku) je logična ugananka, katere cilj je zapolniti kvadratno mrežo, po navadi velikosti 9×9 , s številami od 1 do 9. Vsako število se lahko pojavi točno enkrat v vsakem stolpcu, vsaki vrstici in vsakem manjšem kvadratu, velikosti 3×3 . V mreži so nekatere številke že vpisane. Za rešitev uganke je potreben logičen razmislek in malo potrpežljivosti, pri težjih pa tudi nekoliko kombinatorike oziroma poskušanja in vračanja.

5	6	7	2	1	9	8	4	3
3	1	9	4	8	6	5	7	2
2	8	4	1	5	7	9	1	6
1	2	8	9	6	7	4	3	5
9	3	5	1	2	4	6	8	7
7	4	6	8	5	3	2	9	1
8	7	1	5	3	2	4	6	9
4	5	2	6	9	1	7	3	8
6	9	3	7	4	8	1	2	5

5		1		7	4			
						2		7
	9						4	
1			3	5				4
	8		7		1		3	
7				9	6			1
	1				3		8	
2		5						3
			6	1		4		

Rešitev križanke:

N	I	E	L	S	R	O	N		V	N	V	R			
V	I	S	P	E	V				L	E	Z	E	L		
E	T	R	O		L	E	A	S	I	V	A	S			
I	C	I	N	E	S	T	E	I	N	V	A	S			
O	C	E	R	G	T	E			E	L	S	V	R		
		K	V	N	J				V	A	V	K	O	L	
L	K	I	D	E		E	L		N	V	A	P	E	L	S
A	O	N	U	P	V	L	T								
O	L	V			N	N	E								
R	S		V	K	I	E	L								
			R	V	A	L	V								
I	J		E	R	O	T	G								
K	V	T	A	O	L	A	V								
I	T	I	E	N	O	I	T								
L	S	O	N	V	G	Z	A								

Kaj obleče lovka?

V Sloveniji je po podatkih iz letnega poročila **Lovske Zveze Slovenije** 20.177 lovcev, od tega 514 lovk, kar je približno dva odstotka in pol. Čeprav se zdi pojav lovk nekaj novega, pa to ni res. Že antična mitologija pozna boginje lova, kot so grška **Artemida**, slovanska **Devana** in seveda nam najbolj znana – tista, ki se ji zahvalimo ob vsakem ple-nu, rimska boginja **Diana**. Glede na število slovenskih lovk, ki se je od leta 2012 do leta 2019 povečalo za več kot 40 odstotkov (iz 363 na 514), se v lovskih trgovinah vedno bolj uveljavlja trg ženskih lovskih oblačil.

Že kot pripravnica sem ugotovila, da je ponudba ženskih lovskih oblačil zelo majhna. Od začetka sem brez izkušenj izbirala oblačila, ki nikakor niso bila primerna za lov. Pomembno mi je bilo le, da so bila zelena ali rjava in čim bolj neslišna. Kmalu sem ugotovila, da potrebujem kakovostnejša oblačila, ki bi mi nudila tudi ustrezno zaščito. Pred nakupom je namreč treba najprej razmisliti, za kakšen namen bomo oblačilo uporabljale: za čakanje ali za lov na zalaz. Jih bomo uporabljale poleti, za prehodno obdobje ali pozimi. Pomembno je, da so izbrana oblačila poleg nepremočljivosti tudi čim bolj neslišna in odporna proti vetru, vendar kljub temu dihalna. Združitev naštetih lastnosti se velikokrat izkaže za velik izziv. V primeru ženskih lovskih oblačil je že izbor navadnih lovskih oblačil

zelo težaven, takšne lastnosti pa le še zmanjšajo izbor oblačil.

Zaradi majhnosti ženske lovske populacije večina trgovcev z lovsko opremo dobavlja ženska

oblačila le prek naročila. Pri tem sta največji težavi izbira velikosti in model oblačila. Manjkajo tudi pomembne povratne informacije o kakovosti izbranih oblačil. Kljub

ponudbi ženskih lovskih oblačil na naročilo ženske raje izberemo manjše številke lovskih oblačil za moške. Takšna so na ženskih telesih veliko bolj ohlapna, kar posledično omejuje naše gibanje ali vpliva na neslišnost ob nošenju. Zaradi neprilagajanja telesu nas lahko začne tudi prežebsti. Tudi sama sem nekaj časa uporabljala manjše številke moških lovskih oblačil, a sem ugotovila, da potrebujem takšna, ki se prilagajajo mojemu telesu.

Informacije o ženskih lovskih oblačilih sem začela iskati na internetu. Po pregledu raznih spletnih strani, kjer je veliko nasvetov solovk širom sveta, sem se odločila, da bom preizkusila dansko znamko oblačil **Deerhunter**, ki poleg moške kolekcije lovskih oblačil ponuja tudi žensko. Potrebnovala sem oblačila za prehodno obdobje, zato sem izbrala lahko jakno in hlače modela **Lady Ann**. Kolekcija je impregnirana s posebnim premazom, imenovanim **Teflon-Shield**, zaradi katerega so oblačila vodoodbojna in preprosta za čiščenje. Teflonski premaz namreč ščiti tkanino pred umazanijo in je posledično madeže lažje odstraniti.

Jakna je sestavljena iz dveh materialov: raztegljivega materiala, ki diha ob straneh, pod rokavi in zadaj na hrbtu za večjo in boljšo mobilnost, ter mehkega in gladkega materiala z bombažem na rokavih in sprednjem delu, ki zagotavlja, da je jakna čim manj slišna. Jakna se zapira na zadrgo, nato pa še z gumbom spodaj in tremi gumbi zgoraj. Zaradi takšne-

Foto: Osební arhiv Eve Kaučič (fotografiral: Nino Verdnik)

Komplet ženskih lovskih oblačil modela Lady Ann

Foto: Eva Kaučič

Oblačila naj bodo vodoodbojna.

ga sistema zapiranja se med hojo jakna ne odpira in zadrge ne leze navzdol. Ima višji ovrtnik, kar je zelo uporabno, ko piha veter. Jakna je opremljena tudi z veliko potrebnimi žepi; ima majhen prsni žep, dva stranska za roke in dva velika spredaj. Vsi žepi so na zadrgo, kar je odlično, da med hojo česa ne izgubimo. Žepi so tudi

primerno veliki, da vanje lahko varno spravimo potrebne stvari. Na rokavih so posebni pasovi na ježka, s katerimi prilagodimo jakno okrog zapestij in tako preprečimo, da bi rokavi lezli navzgor. Jakno lahko prilagodimo tudi z zatezno gumico okrog pasu, da se bolje prilega telesu, nas med hojo ne ovira in zaradi ohlapnosti ne povzroča dodatnega hrupa.

Hlače so prav tako sestavljene iz dveh materialov: posebej ojačanega in raztegljivega materiala v predelu zadnjice, kolen in na hlačnicah ter mehkega in glad-

Foto: Eva Kaučič

Zadrge naj bodo zaščitene pred pronicanjem vode.

kega materiala z bombažem ob pasu in za kolena, da smo med hojo manj slišne. Zapremo jih z zadrgo in gumbom, ki preprečuje odpiranje zadrge med hojo. So elastične v pasu, a kljub temu ne izključujejo možnosti nošenja pasu. Spredaj imajo dva globoka žepa brez zadrge in dva z zadrgo.

Foto: Eva Kaučič

Na hlačah naj bodo prilagoditveni pasovi za okrog čevljev.

Zadaj je majhen žep z zadrgo, ki je primeren za zložljiv nož. Hlačnice so spodaj opremljene s pasovi na ježka, ki omogočajo, da jih prilagodimo okrog gležnjev. Tako si lahko hlačnico preprosto prilagodimo okrog čevljev in preprečimo, da bi umazanija, trava, cvetovi in podobno zašli v čevlje in ovirali našo hojo. Zelo uporabni so tudi pri uporabi škornjev, saj z njimi preprečimo, da bi hlačnice med obuvanjem zlezle navzgor in nas med hojo tiščale.

Pri izbiri oblačil je najpomembnejše, da se v njih počutimo udobno, a lahko vam zatrdim, da obstajajo lovska oblačila, v katerih se počutimo tudi ženstveno. In tega nam ženskam v lovskem svetu manjka. Hvaležna sem blagovnim znamkam, ki kljub majhnosti ženske populacije poskušajo tudi nam nuditi enako ponudbo kakovostnih lovskega oblačil, kot jo nudijo moškim. Pa veliko lovskega blaga.

Eva Kaučič

OGLASNO SPOROČILO
NAROČNIK:
Optics-Trade, d. o. o.
www.optics-trade.eu

Predstavljamo: lovski strelni daljnogled Delta Optical Titanium HD 2,5–10 x 50

Serija Titanium HD podjetja Delta Optical že vrsto let žanje izjemno priljubljenost med lovci, kar lahko pripišemo kakovostni izdelavi in zmerni ceni. Ti strelni daljnogledi japonskega porekla prepičajo z dobro optiko, robustno konstrukcijo in fino nastavljivo rdečo piko.

V seriji je več modelov: 1–6 x 24 je odličen za pogone, 1,5–9 x 45 se dobro izkaže pri lovu na zalaz, 4–24 x 50 omogoča strele na nekoliko daljše razdalje, 2,5–15 x 56 zagotavlja dober pogled v mraku, 2,5–15 x 50 in 2,5–10 x 50 pa lahko zaradi vsestransko uporabne kombinacije povečave in leče uporabljamo za več vrst lova. V tem članku bomo natančneje predstavili model 2,5–10 x 50, ki je med bolj priljubljenimi v tej seriji, obenem pa tudi najcenejši, na voljo je za 750 evrov.

Začnimo z zunanostjo. Titanium HD 2,5–10 x 50 je narejen iz aluminija, konstrukcija pa lahko zdrži izjemno močan odsun; pri Delti Optical zagotavljajo, da

Foto: Optics-Trade, d. o. o.

Lovski strelni daljnogled Delta Optical Titanium HD 2,5–10 x 50

ga lahko brez pomislekov montiramo tudi na puško v kalibru .375 H & H. Strelni daljnogled odlikuje sodoben videz z zaobljenimi linijami, pokrite lovske kupole s klikom ¼ MOA in kakovosten obroč za nastavitve povečave. Na levi strani je kupola za osvetlitev, kar nas privede do naslednjega aduta tega strelnega daljnogleda – fino nastavljive rdeče pike.

Osvetlitev je mogoče nastaviti na enajst nivojev, tako da lahko poskrbimo za primerno jakost rdeče pike v vseh svetlobnih razmerah, kar je za vsestranski lovski strelni daljnogled zelo pomembno. Namerilni križ je eden bolj priljubljenih med lovci; pri

Delti Optical ga imenujejo 4A-S (različica nemške štirice), je pa v drugi goriščni ravnini, kot je primerno za klasičen evropski lovski strelni daljnogled.

Nadaljujmo z bistveno lastnostjo vsakega optičnega pripomočka, torej optično kakovostjo. Strelni daljnogled Delta Optical Titanium HD 2,5–10 x 50 v svojem cenovnem razredu zares izstopa: slika je ostra in polna živih barv, vidno polje pa široko. Vse navedene lastnosti lahko pripišemo tudi drugim strelnim daljnogledom te serije.

Zaradi vsestransko uporabnega razpona povečave in leče premera 50 mm se ta model dobro izkaže

pri več vrstah lova, zato je kot nalašč primeren za vse lovce, ki kupujejo svoj prvi strelni daljnogled, ali tiste, ki eno puško uporabljajo za vse vrste lova. Notranjost je polnjena s suhim dušikom, zato se vam ne bo treba ukvarjati z notranjim rosenjem ob nizkih temperaturah (do –20 °C). Zaradi vodoodporne konstrukcije mu tudi dež ne more do živoga. Ob nakupu vas bo razveselilo še desetletno jamstvo.

Nakup je mogoč na spletni strani www.optics-trade.eu in v vseh bolj založenih lovske trgovinah. Za več informacij nas pokličite na 031/770-520 (Optics-Trade).

LOVSKE OSEBNOSTI ALFONZ MAZLU (1897–1981)

Ptujska lovska legenda in lovec tisočerih znanj

Alfonz Mazlu se je rodil 5. februarja 1897 v Škednju pri Trstu. Po šolanju v domačem okolju je študij nadaljeval na slovenskem učiteljskišči v Gorici. Po končanem učiteljskišču leta 1916 je začel poučevati v vasi Orlek pri Sežani. Leta 1918 so mladega slovenskega učitelja prisilno premestili na Sardinijo. Po vrnitvi v domovino je poučeval na slovenski Ciril-Metodovi šoli v Trstu. Kot zaveden Slovenec je moral prebegniti v Jugoslavijo. Poučeval je v Šoštanju, Pamečah pri Slovenj Gradcu in na Ptuj. Umrli je 31. decembra 1981 na Ptuj, kjer je tudi pokopan.

Mazlu se je zgodaj zapisal lovu, lovstvu in lovski organizaciji. Med obema svetovnima vojnima v minule stoletju je postal ena najbolj prepoznavnih in spoštovanih lovskih osebnosti na širšem ptujskem območju. Že leto zatem, ko se je leta 1925 preselil na Ptuj, je postal tajnik tamkajšnje podružnice **Slovenskega lovskega društva** (SLD) in zaupano funkcijo je opravljal vse do okupacije leta 1941. Med drugo svetovno vojno so ga Nemci kot zavednega in vplivnega Slovenca internirali, zaprli na Borlu in nato izselili na Hrvaško. Po drugi svetovni vojni je opravljal vrsto funkcij v lovski organizaciji na lokalnem in tudi na republiškem nivoju. Njegovo ime najdemo med odborniki **Lovske zveze Ptuj**, ki ga je tudi izvolila za svojega tajnika. Naloge tajnika je opravljal vestno, vzorno in predano, kar je bila nasploh ena od značilnosti njegovega delovanja v lovski organizaciji.

Alfonz Mazlu je leta 1938 postal odgovorni urednik *Lovca*.

Vrsto let je uspešno in poštovno vodil **Lovsko družino** (LD) **Ptuj**. Več kot dvajset let je bil član širšega odbora **Lovske zveze Slovenije**. Bil je predavatelj in vodja številnih lovskih tečajev, pred drugo svetovno vojno je sodeloval v okviru tedanje **Zveze lovskih društev Dravske banovine** v skupini strokovnjakov za lovsko izrazoslovje. Po drugi svetovni vojni je sodeloval pri reorganizaciji lovstva in bil med drugim predsednik **Komisije za bonitiranje lovišč**.

V medvojnem obdobju je v duhu tedanjega časa zagovarjal potrebo po osvežitvi krvi in leta 1934 organiziral odlov živih zajcev za naselitev v druga lovišča. Istega leta je zgradil lastno voljero za fazane. Leta 1949 je kot lovski strokovnjak sodeloval pri ustanovitvi fazanerije na Vurberku in bil prvi, ki je v Sloveniji začel z umetno vzrejo fazanov. O umetni vzreji je veliko pisal v stanovskem glasilu *Lovec* in v njem objavljali poučne zapise o praktičnem delu na področju umetne vzreje fazanov in jerebic. O bogatih strokovnih izkušnjah je predaval na strokovnih srečanjih lovcev in se pri tem izredno zavzemal tudi za ohranjanje življenjskega naravnega okolja za poljsko divjad, še posebno za fazane in poljske jerebice. Veliko se je ukvarjal tudi s problematiko poljskega zajca in tudi na to temo objavljali strokovne članke v glasilu *Lovec*.

Naj kot zanimivost zapišem, da je Mazlu, ki je po duši vse življenje ostal učitelj in je izredno cenil mladi rod, že s trinajstimi leti postal naračnik *Lovca*. S petnajstimi leti je postal tudi član SLD in se lovstvu predajal do konca življenja. Bil je izredno razgledan, piščolovec in lovski funkcionar. V *Lovca* je začel dopisovati še pred prihodom na Ptuj, že leta 1921. Bil je med najbolj vestnimi dopisniki in sodelavci glasila, cenjen in spoštovan v lovskih in kinoloških krogih širom po Sloveniji. Zato je leta 1938 postal odgovorni urednik *Lovca*. V glasilu je objavil okrog osemdeset člankov.

Bil je častni član **Zveze lovskih društev Ptuj** in **LD Podlehnik**. Veliko je storil za lovski podmladek in je leta 1961 na ptujski **Osnovni šoli Franc Osojnik** ustanovil lovski krožek, ki je štel dvajset rednih članov. Mazlu je za svoje delo prejel številna državna priznanja in odlikovanja. Lovska organizacija mu je poleg priznanj, kot sta reda za lovske zasluge I. in II. stopnje, kot prvem dodelila naziv lovski svetnik. Mazlu je bil tudi izjemen kinološki strokovnjak (njegovo delo je bilo povezano s psi ptičarji), za kar je od **Kinološke zveze Slovenije** prav tako prejel več priznanj in odlikovanj.

Pripravil: dr. Marjan Toš

OKUSI NARAVE

Srnji file z jajčno omako in pehtranom

Za dve osebi potrebujemo:

- ✓ 300 g mesa mlade srne
- ✓ žlico mlete rdeče paprike
- ✓ žličko zdrobljenih gorčičnih semen
- ✓ ½ žličke posušenih listov zelene
- ✓ 50 ml olivnega olja
- ✓ sol in zdrobljen črn poper

Za omako:

- ✓ žlico drobno sesekljane čebule
- ✓ 4 žlice belega kisa
- ✓ 2 jajčna rumenjaka
- ✓ 100 g surovega masla, narezanega na kocke
- ✓ žlico sesekljane pehtrana
- ✓ žlico sesekljane peteršilja
- ✓ 2 vejici češnjevga paradižnika

Meso je zelo hitro spečeno, zato najprej pripravimo **omako**.

V manjši ponev stremo drobno sesekljano čebulo, beli kis in dve žlici vode. Počakamo, da tekočina zavre in med mešanjem kuhamo, da je ostane le za eno žlico in skozi sito precedimo v manjši lonec z ročaji. Dodamo rumenjaka, malo solimo in z metlico za stepanje dobro vmešamo v tekočino. V večjem loncu pogrejemo vodo. (Bodimo pozorni, da voda ves čas kuhanja omake le lahko vre, sicer bo postala grudasta, vendar še vedno okusna. 😊) Torej na lonec postavimo lonček z omako in počasi košček za košček dodajamo surovo maslo, mešamo z metlico, da se počasi raztopi in omaka postane gosta kot majoneza. Vmešamo pehtran in peteršilj. Še malo pokuhamo in mešamo ter lonček vzamemo iz večjega lonca.

Za **zrezka** zmešamo v posodici papriko v prahu, zdrobljena gorčična semena in zeleno. Na eni strani ju premažemo z oljem, malo solimo in dodamo polovico pripravljene začimbne mešanice ter dobro vtremo v meso. Ponovimo še na drugi strani. Ponev za pečenje zelo segrejemo, dodamo zrezka in ju na vsaki strani pečemo dve minuti. Preložimo ju na krožnik, ki ga pokrijemo in pustimo stati deset minut. V isti ponvi na manjši temperaturi spečemo še češnjevce paradižnike, da postanejo mehki.

Tako pripravljene jedi je najbolje pojesti takoj, pogrete niso več tako okusne. Za tiste, ki »hujšamo«, ni treba zraven ponuditi ničesar, za lačne lovece pa velik kos kruha. 😊

O pehtranu: je nepogrešljiv na vrtu in precej nezahteven za gojenje. Nabiramo vršičke in mlado listje. Svežega lahko kupimo na tržnici, redko v trgovini. Za nekaj dni ga lahko shranimo v hladilniku, zavitega v plastično vrečko, ali pa ga zamrzemo. Uporabljamo ga v kuhinjski in tudi kot ljudsko zdravilo za lajšanje težav. Vsebuje številne zdravilne snovi, ki ugodno vplivajo tudi na prebavo. Največkrat ga potrebujemo pri peki pehtranove potice, sicer pa je začimba za solate in omake. Aroma se dobro poda skupaj s peteršiljem, rožmarinom, drobnjakom in timijanom.

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!
Žan in Eva

Decembra lani nas je pred prazniki, natančneje 18. decembra, zapustil **Franc Eršte**, član Lovske družine Otočec.

Rodil se je 15. maja 1931 v revni družini, ki se je težko prebijala skozi življenje. Trdo življenje ga je izoblikovalo v marljivega in poštenega človeka. V lovstvo je vstopil leta 1955, pred tem pa si je s svojim očetom lovcom kot otrok in mladenič nabiral lovske izkušnje. Zaradi videza in dobrote, ki ju je izžareval, smo mu rekli Lovec iz pravljice. In res je bil predan lovstvu in iskren prijatelj.

Da je »Frata« kot tradicionalni lov na Dolenjskem za nas nekaj posebnega, smo že velikokrat pisali v naši reviji. Franc je bil do zadnjega edini še živeči lovec, ki se je udeležil prav vseh lovov Frata, lani bi bil že 70. po vrsti, za kar je prejel več priznanj Zveze lovskih druženj (ZLD) Novo mesto. Bil je tudi praporščak naše območne lovske zveze od leta 1970 do 1978 ter po letu 1978 častni praporščak.

Leta 1975 ga je Lovska zveza Slovenije (LZS) odlikovala z znakom za lovske zasluge, z redom za lovske zasluge III. stopnje leta 1996, II. stopnje leta 2007 in I. stopnje leta 2012. Leta 2016 je prejel Listino LZS. Prejel je tudi jubilejna znaka za 50 in 60 let članstva v lovski organizaciji ter številna priznanja in plakete v lovski družini ter ZLD Novo mesto. Na slovesnostih tradicionalne Frate je zbranim lovcev rad spregovoril o pomembnosti takih srečanj ter na splošno navdušenje prisotnih potrkal na vest in poštenje lovske bratovščine. Za njim bo ostala velika praznina. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu kot lovca in poštenega človeka.

Franc, mirno počivaj v večnih loviščih nad bregovi reke Krke, od koder je videti tudi vinske gorice, kjer si prebival in ki si jih tako neizmerno ljubil. Sin in preostali tvoji bodo nadaljevali, kjer si končal, mi pa bomo skušali mladim na izobraževanjih širiti tvoje napredne ideje in poglede v prihodnost. Na koncu si vedno rekel: »Le v slogi in razumevanju je moč.«

ZLD Novo mesto – S. G.

V začetku leta nas je 4. januarja razžalostila vest, da je v večna lovišča odšel **Anton Merlin**, član LD Otočec.

Anton se je rodil 12. decembra 1937 v številni kmečki družini. Mlad je moral po svetu in se potruditi, da si je ustvaril boljše življenje. Postal je mojster pečar, ki so ga poznali daleč naokoli. Rad je pomagal pomoči potrebnim, saj se je po drugi svetovni vojni na veliko obnavljalo in gradilo razrušeno domovino. Tudi stavbo, ki jo je kupila Zveza lovskih druženj Novo mesto, je pečarsko uredil v zameno za zahvalo. »Taki so bili časi,« je dostikrat rekel, »pomagali smo drug drugemu, zato pa je bil tudi napredek in radi smo se imeli.« Kot lovec in občan je bil spoštovan in zelo priljubljen med ljudmi. Na Trški gori je skrbno obdeloval vinograd in v njegovi zidnici smo skovali marsikateri načrt

in dogovor za dobrobit lovske družine ali krajevne skupnosti.

V lovski družini je opravljal številne funkcije: bil je gospodar, praporščak, predsednik disciplinske komisije, član nadzornega odbora in od leta 1977 do leta 1988 tudi starešina. Na območni lovski zvezi je bil član razsodišča od leta 1981 do leta 1989 ter praporščak vse do leta 2016, ko je prejel naziv častnega praporščaka. Svoje delo je opravljal vestno in predvsem častno.

LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge leta 1974, z redom za lovske zasluge III. stopnje leta 1978, II. stopnje leta 1987 in I. stopnje leta 1994. Leta 2016 je prejel Listino LZS ter jubilejna znaka za 40 in 50 let članstva v lovski organizaciji.

Tone, pogrešamo te in ohranili te bomo v najlepšem spominu.

ZLD Novo mesto – S. G.

Približeval se je čas jeseni, ko začnemo pobirati pridelke s polj, ko dozoreva grozdje v vinogradih, ko narava začne spreminjati barve, in obdobje, ko se za nas lovce začnejo priprave na jesenske love oziroma pogone! To so sicer veseli trenutki, a tokrat ni bilo tako, saj smo izvedeli žalostno vest, da nas je po hudi in dolgi bolezni v četrtek, 10. septembra 2020, zapustil naš dolgoletni član **Roman Smole**.

Na svet je privekal 17. julija 1944 v Zibiki, ki leži med vinorodnimi griči in gozdovi zelene Štajerske, kot kmečki sin očetu Antonu, mami Roziki in nekaj let starejši sestri. Otroštvo je preživel v Zibiki, osnovno šolo pa je nekaj časa obiskoval tudi v Mariboru, kamor je njegov oče odhajal v službo. Po šoli se je vrnil na domačo kmetijo, kjer je moral poprijeti za vsa opravila, pomagati sosedom pri različnih opravilih, kot so gradnja in dela na poljih ter vseh drugih zadolžitvah.

Čas je hitro mineval in tako je prišel tudi čas vojaškega služenja v daljni Makedoniji takratne domovine Jugoslavije. Po vrnitvi domov je v vasi spoznal dekle Minko, s katero sta se poročila leta 1968. V zakonu so se jima rodile tri hčere in en sin. Roman je kmalu spoznal, da kmetija ne bo dala dovolj zaslužka, zato se je zaposlil v Cinkarni Celje in tam služboval do upokojitve.

Roman se je včlanil v našo lovsko družino leta 1968 skupaj s sosedom in prijateljem Mirkom, s katerim sta večkrat opazovala divjad v gozdu ter pomagala pri krmljenju in skrbi za živali. Po pripraviški dobi je Roman leta 1969 z odliko opravil lovski izpit. Velikokrat je opazoval starejše kolege lovce, kako so negovali staro lovsko prijateljstvo in že takrat videl, da je to redko. Bil je med prvimi, ki je pomagal pri pripravah na gradnjo prvega lovskega doma na Tinskem ob Štrenklovi domačiji, ki stoji še dandanes. Romanov prispevek lovski družini je velik in pomemben, za kar ga je večkrat odlikovala Lovska zveza Slovenije. Prejel je znak za lovske zasluge, red za lovske zasluge III. in II. stopnje ter jubilejna znaka za 40 in 50 let članstva v lovski organizaciji. To so le uradna priznanja, ki dokazujejo, kako srčno je bil predan lovstvu.

Vsa dela in funkcije, ki jih je opravljal, je jemal resno in odgovorno.

Že od samega začetka je bil gonilna sila lovske družine: bil je blagajnik od leta 1971 do 1979, nato tajnik od leta 1979 do leta 1998 in predsednik nadzornega odbora od leta 1998 do 2000. Od leta 2000 pa do leta 2018 je bil član nadzornega odbora, in sicer vse do takrat, ko mu je to dopuščalo zdravje. Bil je tudi mentor marsikateremu lovcu, ki mu je pokazal lepoto narave in lovstva.

V veliko veselje so mu bili lovski psi, predvsem jamarji in goniči. Roman je večkrat dejal, da ni dobrega lovca brez dobrega psa in tako smo večkrat skupaj na plano zbežali kakšno zvitorepko. Ogromno je pripomogel tudi pri organizaciji lovnega turizma, kajti časi so bili težki in za lovsko družino je bil dobrodošel vsak zaslužek.

Kamorkoli je prišel, je svojo pozitivno energijo in hudomušnost prelil na preostale, še posebno se je rad družil z mladimi in jim predajal svoje neusahljivo znanje na primeren in zabaven način. Brez podmladka ni življenja, je nekoč zapisal in k temu je tudi stremel. Mlade je vzgajal v sožitju z naravo, jih učil o lovstvu in življenju v gozdu. Večkrat je kot povabljen gost zibiške šole očaral učence s svojim pripovedovanjem na učnih uricah v šoli in v gozdu. Bili so lepi časi, prepojeni s skrbmi in tegobami, ki si jih znal preskočiti ali pa se z njimi soočiti.

Roman, za vso tvojo požrtvovalnost, odrekanje, pomoč, za vse udeleževanje na gojitvenem in tudi na društvenem območju se ti iskreno zahvaljujemo lovci Lovske družine Pristava. Boginja Diana naj ti nameni najlepša stojišča tam zgoraj! Enkrat se snidemo!

LD Pristava – R. K.

Snežna odeja na Kapli na Kozjaku se je ob nastanku toplejših vetrov začela tanjšati in po sončnih legah že povsem skopnela. Ponoči je bilo le tu in tam še vedno mogoče

slišati ljubezenske klice lisic, ki so se še v dvoje podile po lovišču Lovske družine (LD) Kapla. Jutra so postajala nekoliko živahnješa in prebujajoča se pokrajina je v vsakim novim dnem kazala več življenja. Še ne dolgo nazaj je v takšnem prebujajočem se času na dvorišču Črešenkove kmetije znal ustaviti korak naš dolgoletni član **Maks Rihter** in se zazreti po revirju I – Doršenkovo, v katerem je bil revirni vodja polnih osemnajst let. Revir, ki meji z Avstrijo, mu je bil znan kot dvorišče njegove Črešenkove kmetije. Letos je zaradi zdravstvenih težav in odsotnosti v bolnišnici prebujanje narave izpustil. Stiskali smo pesti, da bi si Črešenkovi Maks, kot smo ga klicali prijatelji in krajan, opomogel, vendar je vzušje toplega, a nekoliko vetrovnega dopoldneva skalila žalostna vest, da je 3. februarja 2021 iz naših zelenih vrst odšel za vedno.

Maks se je rodil 10. oktobra 1939 v Gradišču na Kozjaku. Pozneje, leta 1946, so se z mamo, očetom, bratom in sestrami preselili na Kaplo na Kozjak, kjer so zaživeli na Črešenkovi kmetiji. Maksu kot kmečkemu sinu in petemu rojenemu izmed devetih otrok je bila ljubezen do narave in gozda položena že v zibelko. Skozi odraščanje na kmetiji so ga začarale lepote narave. Ob trdem delu se je kot fant fizično

krepi, marsikaj naučil in tako je znal poprijeti za vsako delo. Skozi kmetovanje so ga lepote narave in domačega gozda začarale in potreben je bil le še primeren čas, da se je pridružil lovcem. Tako je 1. marca leta 1969 vstopil v LD Kapla kot pripravnik in leto pozneje 13. maja postal izprašan slovenski lovec. Ljubezen do narave, divjadi in lovstva je vse svoje življenje kot lovec - kmet nato le še krepil.

Bil je človek pozitivnega, preprostega značaja, vedno željan vesele lovske družbe, v kateri je zelo rad posedel. Na lovskih poteh je uplenil veliko male divjadi, v posebno zadovoljstvo pa mu je bila uplenitev starejših in z rogovjem zanimivih smrkakov. V čast mu je bilo, da je lahko opazoval divjad v vsej njeni lepoti in njemu ljubo stvarstvo narave kar skozi okno hiše na podedovani Črešenkovi kmetiji. V bližnji okolici kmetije je zelo redko uplenil kakšno divjad, razen nujnega odstrela. Zadnja leta, ko mu zdravje ni več dopuščalo lovskega udeleževanja, je uplenil kar nekaj garjavih lisic na dvorišču kmetije in jim tako skrajšal muke. V neizmerno zadovoljstvo mu je bilo, da je doživel videti zrelega jelena z dvorišča svoje kmetije v spremstvu svojega najstarejšega sina Maksa ml. Del pokrajine okoli njegove kmetije je bil zanj kot nekakšen rezervat za divjad in tako se tistega poznega popoldneva ni odločil za strel na kralja gozdov, česar pozneje nikdar ni obžaloval. Čeprav uplenitve jelena kot lovca v svojem življenju ni okusil. Svojo ljubezen do narave, vsega živega v njej je Maks izkazoval srčno in se mnogokrat raje odločil v prid divjadi, še posebno ženskega spola pri srnjadi. Poslanstvo lovca je prenesel na dva od svojih sinov. Na sina Maksa ml., ki mu ga je kruta usoda odvzela mnogo pre zgodaj, in na Stefana, ki nadaljuje poslanstvo svojega očeta v sosednji LD Vurnat. Svoje življenjske in lovske izkušnje je rad delil tudi z drugimi lovci, še posebno nami, mlajšimi lovci. Ob nespoštovanju določenih zakonitosti narave, lovske etike se je znal tudi precej razhuditi.

Ko mu je zdravje še dopuščalo, mu delo v lovski družini ni bilo nikdar tuje. Kljub številnemu delu na kmetiji je bil neutrujen tudi v lovstvu, kjer je poprijel za vsako delo. Uporaben na mnogih področjih je veliko prispeval lovski družini. Njegove solnice v revirju Doršenkovo še vedno služijo svojem namenu. Tudi nekatere njegove skrbno ubrane lovske stezice ob rednem vzdrževanju še dandanes ne skvarijo gozdne tišine in miru divjadi.

Skozi 51 let lovskega udeleževanja je v LD Kapla predano opravljal vse funkcije. Tako je bil vse od leta 1973 do leta 1992 strelski referent, od leta 1992 do leta 1997 član upravnega odbora, od leta 1997 do leta 2001 član nadzornega odbora in od leta 1995 do leta 2013 revirni vodja.

Ob vsem delu, zadolžitvah, požrtvovalnosti in lovstvu je prejel naslednja odlikovanja Lovske zveze Slovenije: znak za lovske zasluge (1982), red za lovske zasluge III. stopnje (2000), jubilejni znak za 40 let članstva v lovski organizaciji (2014), red za lovske zasluge II. stopnje (2017) ter jubilejni znak za 50 let članstva v lovski organizaciji (2020). Ob vseh prejetih odlikovanjih je izkazal hvaležnost in se z veseljem ob tem poveselil z nami.

Dragi Maks, slovo od tebe je bilo izpeljano zaradi danih zdravstvenih razmer, povezanih z epidemijo covid-19, le v najožjem družinskem

krogu, kar je povzročilo v kraju in med lovci še dodatno žalost. Mnogi, ki so te poznali, so se hoteli še zadnjič posloviti od tebe, ampak zaradi ukrepov za zaščito covid-19 to ni bilo mogoče. Ob zavedanju, da bo narava letos okoli tvoje ljube kmetije ponovno zaživela in ozelenela prvič brez tebe, nas je še toliko bolj zaskrbelo v naših srcih. Odmevajoč zvok iz lovskih pušk in otožen zvok lovskega roga, da se je zate lov med nami končal, se je razlegel tudi v Doršenkov revir, ki si ga neštetokrat prehodil po dolgem in počez. Spomin nate, tvoj iskren in srčni nasmehek ter krepak stisk dlani ob lovskem blagru bodo živeli tudi v prihodnosti. Za vse, kar si storil dobrega v prid narave, divjadi na Kapli na Kozjaku in za nas iz zelene bratovščine, se ti »kaplški lovci« iskreno zahvaljujemo. Jelkina vejica, ki smo ti jo namenili v slovo, je prihajala iz gozdne tišine v bližini Beberjeve kmetije, kjer si tolikokrat našel svoj mir. Stojišče naj ti bo dodeljeno zraven sina Maksa ml., na katerem naj vaju kot takrat obišče kralj gozdov, le da tokrat znova in znova. Naj ti bo lahka predraga domača zemlja, počivaj v miru.

LD Kapla – M. R.

Narava na Kapli se je začela prebujati in z vsakim dnem kazala jasnejše znake začetka pomladi. Ne dolgo nazaj se je tega vsakoletnega ritma narave znova in

znova razveselil tudi častni član Lovske družine (LD) Kapla **Pavel Krajnc**.

Letos 24. januarja je praznoval svoj 90. rojstni dan, ki ga zaradi danih epidemioloških razmer nismo uspeli praznovati skupaj. Misli so pohitele v prihodnost. Takoj, ko bo nenavadnih razmer konec, bomo nadoknadili vse zamujeno in se takrat krepko skupaj poveslili. Ampak ne, usoda je hotela drugače. Ob novici, da je naš Pavli nekoliko slabotnega zdravja, smo lovci stiskali pesti in upali, da si bo opomogel. 23. februarja 2021 je bil lep dan, obisan s soncem, a ga je žal skalila žalostna vest, da je Pavli iz naših zelenih vrst odšel za vedno.

Pavli se je rodil 24. januarja 1931 pri Gorjupu na Vurmatu kot prvorojenec. Ljubezen do narave ga je začarala že v ranem otroštvu. Pozneje je bil potreben le še primeren čas, ko je 1. marca 1957 kot pripravnik vstopil v zelene vrste LD Kapla in 28. maja leto pozneje opravil lovski izpit.

Velika izguba in neizmerna žalost sta ga prizadeli ob tragičnih izgubah dveh sinov, najstarejšega Stanka in najmlajšega Pavleka, prav tako srčnega lovca. Pozneje je izgubil še svojo življenjsko sopotnico Anico, ki je vsa leta skupnega življenja marljivo skrbela zanj.

Kot lovec je lovišče na Kapli prehodil po dolgem in počez ter si tako nabral več kot dovolj izkušenj za lov v vseh revirjih. Posebno se je to odražalo pri vodenju zadovoljnih lovskih gostov in na skupinskih lovih, kjer je s svojimi izkušnjami mnogokrat pripomogel, da pozdrav lovini ni izostal. Kot lovec se je rad ukvarjal z lovsko kinologijo in imel ob sebi vedno dobre lovske pse. Posebno mu je bil pri srcu njegov revir številka 14 – Poličevo, ki je ob avstrijski meji. Revir je poznal do

podrobnosti in bil revirni vodja do njegove smrti.

Lovsko znanje je kot mentor trdnega značaja prenesel na mnoge lovske pripravnike. Čeprav je imel velik smisel za humor, se je ravnal po načelu, da morata biti delo v lovišču in skrb za divjad opravljena v celoti, šele nato sledijo lovski užitki. Svoje lovsko znanje je s posebnim veseljem prenašal na najmlajšega sina Pavleka ter na nečake lovce Martina Volmajerja, Mirana Krajncja iz LD Kapla in Milana Cepeca iz LD Vurmat.

Znan je bil kot neutrudljiv človek, ki je poprijel za vsako delo. Posebno veliko truda je namenil izgradnji lovskega doma in ob tem čutil posebno zadovoljstvo. Nam mlajšim lovecem je rad pripovedoval o tistih časih. V naš lovski dom pri Odomovem jezeru je prihajal zelo rad in se z nami vselej poveselil iz srca. Na odnose znotraj naših vrst je deloval povezovalno in znal je umiriti nesoglasja. V dobro lovske organizacije in divjadi nam je kdaj povedal tudi kakšno ostro ter si tako vsakič znova pridobil spoštovanje članov.

Zadnja leta se skupnih lovov ni več udeleževal, da bi kaj uplenil; prihajal je zaradi nas, njemu dragocene lovske družbe. Pri njegovih zavidljivih letih, ko smo precej mlajši že povsem prezeblji čakali pri pozdravu lovini in da bi se čim prej umaknili na toplo k zadnjemu pogonu, se je Pavli zunaj ob plenu vedno rad pogovoril še z upleniteljem. Resnično, Pavli je bil trden kot hrast!

Vedno poln energije je skozi skoraj štiri desetletja lovskega udejstvovanja v LD Kapla opravljal nekatere funkcije. Leta 1965 je postal vodja revirja in bil do smrti, od leta 1971 do leta 1975 je bil član upravnega odbora, od leta 1976 do leta 1979 je bil član disciplinske komisije, od leta 1980 do leta 1981 predsednik disciplinske komisije, od leta 1982 do leta 1988 gospodar, od leta 1988 do leta 1994 član upravnega odbora ter od leta 1994 do leta 1997 član nadzornega odbora.

Ob velikem prispevku lovski organizaciji, požrtvovalnosti in mnogih zadolžitvah je prejel tudi nekatera odlikovanja Lovske zveze Slovenije: znak za lovske zasluge (1981), red za lovske zasluge III. stopnje (2000),

jubilejni znak za 50 let članstva v lovski organizaciji (2014), red za lovske zasluge II. stopnje (2014) in jubilejni znak za 60 let članstva v lovski organizaciji (2018).

Dragi Pavli, toliko sokrajanov in lovec se je hotelo še zadnjič posloviti od tebe, ampak to zaradi danih zdravstvenih razmer ni bilo mogoče, kar je še dodatno žalostilo naša srca. Pod tvojo hišo bo srnjad ponovno izstopala na travnik in se zastrmela proti oknu, s katerega si ti tako rad opazoval vse stvarstvo narave. Žal je to pomlad prvič vse okoli tvojega doma ozelenelo brez tebe.

Spomin na tvojo pokončno držo, brezmejno hudomušnost in iskričast smeh bo med nami, ki smo te poznali, še kako živl ... Manjkal nam boš. Za vse, kar si storil dobrega v prid narave, divjadi na Kapli na Kozjaku in za nas lovce se ti »kaplški lovci« iskreno zahvaljujemo! Diana naj ti dodeli stojišče na rastišču divjega petelina in okoli tebe naj skačejo tisočeri poljski zajci. Domača zemlja naj ti bo lahka, počivaj v miru.

LD Kapla – M. R.

Ravno ko se je po krajšem zimskem počitku narava začela prebujati, ko so se razcveteli telohi in vzklili prvi zvončki, nas je za vedno zapustil dolgoletni član zelene bratovščine **Franc Barbič**. Le štiri dni po svojem 83. rojstnem dnevu je 26. februarja 2021 izgubil boj z boleznijo in pustil praznino v srcih lovskih tovarišev. Njegova izguba nas je presenetila in prizadela, saj smo pričakovali, da bo še dolgo ostal med nami in nam kot tožilec še naprej popestril vsak lovski krst.

Franc se je rodil 22. februarja 1938 na Verju pri Medvodah, osnovno šolo je obiskoval v Zg. Pirničah, nižjo in višjo gimnazijo v Šentvidu nad Ljubljano, leta 1965 pa je diplomiral na Veterinarski fakulteti v Ljubljani. Vsa gimnazijska in študijska leta je

pridno pomagal očetu pri preparatorskem in rezbarskem delu, tako da je po končanem študiju prevzel delo v očetovi delavnici. Franc je iskreno črpal očetovo znanje in postal priznan preparator in mojster rezbarstva, ki je svoje delo opravljal z ljubeznijo, predanostjo in spoštovanjem do narave in njenega bogatega živalskega sveta. Njegove rezbarije iz roževine so bile tudi umetnosti, za katere je prejel tudi certifikat umetnostne obrti. Njegovi unikatni izdelki iz jelenje roževine so bili predstavljeni na različnih prireditvah, razstavah in drugih lovskokulturnih dogodkih. So v ponos lovstvu in dokaz prave umetnosti.

Ljubezen do narave in lovstva mu je bila dobesedno položena v zibelko, saj je bil tudi njegov ded že leta 1907 med ustanovitelji Slovenskega lovskega društva. Kot majhen deček je spremljal svojega očeta na lovskih pohodih in že leta 1956 postal član Lovske družine (LD) Šmarna gora. Z velikim čutom odgovornosti in natančnosti je v lovski družini deloval na področju izobraževanja, upravljanja, gospodarjenja, mentorstva, lovskih običajev, pogrebnih slovesnosti, kinologije, pregledništva divjadi in strelstva. Dvajset let je bil član izvršnega odbora, gospodar lovske družine v letih 1979–1983, namestnik starešine med letoma 1990 in 1992 ter aktiven član in vodja različnih komisij v okviru LD Šmarna gora.

Zagotovo nam bo ostal v spominu tudi kot odlični strellec, mojster strelca, saj je bilo lovsko strelstvo pomemben del njegovega življenja in njegovo lovsko sobo krasi kar okoli 200 pokalov in 300 medalj. Po prvi tekmi streljanja na glinaste golobe leta 1959 s petelinko in dinamo smodnikom so sledila leta vaje, učenja, opazovanja in posnemanja takratnih odličnih slovenskih lovskih strelcev in kaj kmalu je kot samouk dosegel svoje prve odlične rezultate. Postal je državni prvak v kombinaciji veteranov v Krškem (leta 2000), državni prvak in streljanju z malokalibrsko puško v Kumsperku ob Sotli (leta 2005), državni prvak v streljanju z malokalibrsko puško na Pragerskem (leta 2019). Leta 2017 mu je Lovska zveza Slovenije (LZS) podelila naziv mojster strelca. S streljanjem je kot član veteranske ekipe Zveze lovskih družin Ljubljana vztrajal vse do konca.

Franc je za svoje vsestransko delo v LD Šmarna gora prejel zaslužena družinska odlikovanja ob 40., 50., 60. in 70. obletnici obstoja in dela naše lovske družine, za zasluge na področju kinologije pa je prejel srebrni znak Kinološke zveze Slovenije. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge ter redoma III. in II. stopnje. Leta 2009 je postal častni član LD Šmarna gora. Od LZS je prejel tudi jubilejni znak LZS za 50 in 60 let članstva v lovski organizaciji, leta 2020 pa je prejel še plaketo za lovsko kulturo I. stopnje (zlato).

Spoštovani Franc, počivaj v miru v domači zemlji in v tišini narave, ki je bila vedno vir tvojega navdih. In vedi, da te zelo pogrešamo vsi člani zelene bratovščine, še posebno pa tvoji domači. Bil si Lovski tovariš z veliko začetnico, predal si nam ogromno znanja, a hkrati ostal skromen in umirjen. Marsikomu si lahko vzor poštenosti in zaupanja, predvsem pa si bil odlični sogovornik, ki se je znal iskreno pošaliti.

Dragi Franc, naj te tudi v večnih loviščih čuva boginja lova Diana in naj v tvojem srcu odzvanja še zadnja melodija lovskih rogov.

LD Šmarna gora – B. F.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Alojz Markovič, LD Križevci pri Ljutomeru,
* 2. 2. 1930, † 13. 3. 2021.

Ludvik Brence, LD Oplotnica,
* 14. 6. 1927, † 7. 3. 2021.

Milan Škoda, LD Suha krajina,
* 14. 8. 1925, † 9. 10. 2020.

Peter Hočevar, LD Suha krajina,
* 29. 3. 1968, † 29. 1. 2021.

Mihael Rotar, LD Dobovec,
* 2. 3. 1933, † 14. 3. 2021.

Milan Žiberna, LD Raša Štorje,
* 22. 2. 1937, † 7. 3. 2021.

Franc Černelč, LD Bistrica ob Sotli,
* 24. 4. 1939, † 10. 2. 2021.

Herman Meh, LD Ljubno,
* 2. 4. 1937, † 12. 2. 2021.

Jožef Kos, LD Rogaška Slatina,
* 24. 11. 1942, † 14. 2. 2021.

Silvester Rihar, LD Solčava,
* 19. 11. 1945, † 16. 2. 2021.

Ivan Miklavžina, LD Škale,
* 22. 11. 1936, † 5. 3. 2021.

Franc Vodušek, LD Rogatec,
* 8. 3. 1942, † 12. 3. 2021.

Ivan Kravanja, LD Bovec,
* 26. 6. 1939, † 24. 2. 2021.

Marian Ropret, LD Storžič,
* 9. 6. 1942, † 18. 3. 2021.

Franc Žibert, LD Podkum,
* 15. 5. 1949, † 18. 3. 2021.

Boris Planinc, LD Slovenske Konjice,
* 1. 1. 1943, † 24. 3. 2021.

Bojan Glavnik, LD Dramlje,
* 21. 1. 1952, † 27. 3. 2021.

Ivan Šuper, LD Žalec,
* 20. 1. 1949, † 27. 3. 2021.

Franc Kobal, LD Brje Erzelj,
* 20. 8. 1933, † 5. 3. 2021.

Anton Klančar, LD Cerknica,
* 10. 6. 1926, † 23. 3. 2021.

Evgen Ivanc, LD Sodražica,
* 3. 7. 1928, † 17. 8. 2020.

Edo Pulko, LD Sodražica,
* 23. 2. 1931, † 6. 10. 2020.

Roman Samec, LD Jamnica,
* 12. 6. 1940, † 7. 12. 2020.

Umrlim časten spomin!

Derby 2020 in napoved za leto 2021

Plemenit, vsestranski, zanesljiv in lahek za negovanje. S temi besedami označujemo nemškega kratkodlakega ptičarja, ki je v svojem dolgem razvoju od prvih vpisov v rodovno knjigo v drugi polovici 19. stoletja pa vse do danes dosegel izjemen napredek. V sebi na posrečen način združuje presunljivo zunanjo lepoto, veliko mero elegancije, podkrepljeno z izredno močjo telesa, in splošno znano inteligenco.

pse preizkušati najprej na vzrejnih preizkušnjah. Njihov namen je ugotoviti ne samo podedovane naravne zasnove mladega psa, ampak tudi uspešnost paritvenih kombinacij in s tem vzrejno vrednost staršev, kar je za nadaljnjo vzrejo izredno pomembno.

Derby je ena od obeh vzrejnih preizkušenj za nemške kratkodlake ptičarje (poleg preizkušnje Solms) in je vedno le spomlad. Prvi Derby je bil že daljnega leta 1893. Sama preizkušnja se v tem času ni kaj dosti spremenila. Ker se v zadnjih letih značaja

Foto: Vilko Turk

Utrinek s preizkusa značaja ptičarjev na Krškem polju

Zaradi njegovega izredno občutljivega nosu, širokega in hitrega iskanja na polju, trdne stoje in elegantnega natezanja, vztrajnega šarjenja v gozdu (tudi na divje prašiče) in v vodi, močne volje za delo po sledi in izrednega veselja do prinašanja, zanesljivega iskanja izgubljene male divjadi, njegovih navdušujočih uspehov na krvni sledi, vztrajnosti, neobčutljivosti in ostrosti ter izredne vodoljubnosti, v povezavi s trdnim značajem in lahke vodljivosti, je za mnoge lovce širom sveta idealen lovski pes.

Opazovati nemškega kratkodlakega ptičarja pri njegovem gibanju in delu v lovišču je za marsikoga popoln estetski užitek. Za mnoge lovce širom sveta in tudi pri nas je lov s ptičarjem na malo divjad še vedno eden najlepših, najbolj vznemirljivih, poln adrenalina in prijetnega vznemirjenja, in to vse do konca lova. Če obstajajo oblike lova, ki bi jim lahko rekli čista lovska sreča in veselje, potem lov s ptičarjem na malo divjad zagotovo spada mednje.

Da bi nivo vzreje nemškega kratkodlakega ptičarja obdržali na čim višjem nivoju, je treba te

lovskih psov namenja vse več pozornosti, je bilo dosedanjim glavnim predmetom ocenjevanja, kot so *nos, iskanje, stoja in vodljivost* ter dodatna predmeta *ubogljivost* in *veselje do dela*, dodano še ocenjevanje *obnašanja psa med samo preizkušnjo in med odmorom*.

Priprava psov na Derby in sama preizkušnja sta bili dolga desetletja povezani predvsem s poljskimi jerebicami, ki so bile, združene v pari, v spomladanskih mesecih idealna divjad za preizkušanje mladih ptičarjev na polju. Tedanji snovalci preizkušnje so spomladanski termin izbrali tudi zato, ker v tem času vegetacija še omogoča opazovanje in ocenjevanje psov. V letu 2017 je **Društvo ljubiteljev ptičarjev** (DLP) pod vodstvom sedanjega predsednika **Vilka Turka** ter ob spodbudi in sodelovanju matične pasemske organizacije **DK-Verband** pripravilo pravilnika za obe vzrejni preizkušnji za nemške kratkodlake ptičarje (Derby in Solms), pravilnik za starostno vzrejno preizkušnjo (AZP) in splošni pravilnik za vse vzrejne preizkušnje nemških kratkodlakih ptičarjev. V zadnjih letih se matična pasemska orga-

Na preizkušnji so psi dosegli naslednje rezultate:

Velia Wendy Adin dom, SLRNkp-003458, vodnik: **Igor Ogorelec**, Veliki Obrež, I. nagradni razred.

Vigga Adin dom, SLRNkp-003459, vodnica: **Siv-Birt Kuhl**, Nemčija, I. nagradni razred.

Vik Adin dom, SLRNkp-003461, vodnica: **Andreja Strajnar**, Martinja vas, II. nagradni razred.

Vada Adin dom, SLRNkp-003456, vodnik: **Ivan Prah**, Veliki Podlog, Leskovec pri Krškem, I. nagradni razred.

Zoe Zajasovniška, SLRNkp-003499, vodnik: **Frančišek Slana**, Lahonci, III. nagradni razred.

Zena Zajasovniška, SLRNkp-003500, vodnik: **Franc Lešnjak**, Gota vas, III. nagradni razred.

Dama Makolska, SLRNkp-003481, vodnik: **Tadej Koprivnik**, Socka, I. nagradni razred.

Dolly Makolska, SLRNkp-003480, vodnik: **Boštjan Plaznik**, Stranske Makole, III. nagradni razred.

Darwin Herc Makolski, SLRNkp-003479, vodnik: **Dominik Janeš**, Strojici, II. nagradni razred.

Staf Hudobrek, SLRNkp-003469, vodnik: **Mitja Celič**, Gorenje Sušice, I. nagradni razred.

Sky For Hudobrek, SLRNkp-003470, vodnik: **Blaž Dular**, Hruševce, II. nagradni razred.

Flik od Bačurina, SLRNkp-003504, vodnik: **Boštjan Pavličič**, Pristava, I. nagradni razred.

Widar vom Düwelsberg, SLRNŽ-001984, vodnik: **Dragan Zemljčič**, Ljutomer, I. nagradni razred.

nizacija zelo trudi, da bi njihov sistem ocenjevanja na vzrejnih preizkušnjah prenesli še v druge države, kar jim v veliki meri

(LD) **Krško**, ki je dala na voljo terene za izvedbo preizkušnje. Zaradi vseh znanih zapletov s koronavirusom je preizkušnja

Foto: Martin Fujen

Kljub širokemu in načrtnemu iskanju na polju mora pes ves čas ostati v stiku z vodnikom in izvrševati komaj zaznavna povelja.

tudi uspeva. Nenazadnje je to postal pogoj, da lahko tuji vodniki sodelujejo na obeh preizkušnjah višjega ranga, ki ju izmenično organizira matična organizacija, in sicer sta to **IKP (Internationale Kurzhaar-Prüfung – Mednarodna preizkušnja za nemške kratkodlake ptičarje)** in **dr. Kleemannova preizkušnja**. Že v letu 2018 sta bili pri nas prvič organizirani obe vzrejni preizkušnji ob sodelovanju dveh nemških kinoloških sodnic.

Za organizacijo lanskega Derbyja sta poskrbela predsednik Turk s svojo ekipo in lovec **Vinko Božič** s solovci iz **Lovske družine**

potekala nekoliko pozno, in sicer šele 23. maja 2020. Prijetno vzdušje na jutranjem zboru in odlična organizacija prireditve sta poskrbela, da je preizkušnja, kljub velikemu številu prijaviteljnih psov, potekala brezhibno. Na roko nam je šlo tudi vreme, saj je bilo za delo psov, kljub nekoliko poznemu terminu, dovolj vlage na tleh in v zraku, veter je bil rahel in temperatura primerna.

Za ocenjevanje dela psov sta bili sestavljeni dve sodniški skupini: v prvi so bili **Goran Peršin** (vodja), **Vojko Pirher** in **Franc Turnšek**, v drugi pa **Saša Volarič**

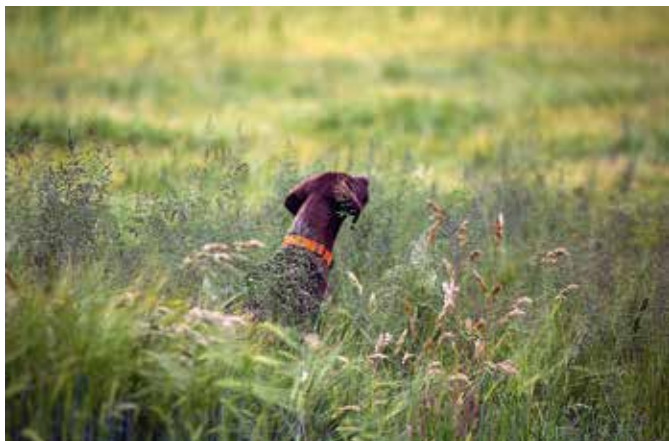

Foto: Martin Fujan

Nemškega kratkodlakega ptičarja pri delu na polju odlikujejo eleganca, način iskanja, izredno občutljiv nos in trdna stoja.

(vodja), **Lidija Šmigoc** in **Viktor Čuden**. Po pozdravnih nagovorih in žrebanju štartnih številki je sledil pregled zunanosti vseh sodelujočih psov, ki ga je opravil kinološki sodnik **Vladimir Kobal**. Pri tem pregledu predvsem ugotavljajo, ali ima pes morebitne grobe telesne napake, ki bi pomenile izločitev psa iz vzreje. Kmalu zatem se je dolga kolona sodelujočih odpeljala v lovišče. Vsaka sodniška trojka je svojo skupino psov ocenjevala na posebej za to izbranih terenih. Ker za preizkus stoje ni bilo dovolj naravne div-

jadi, smo morali uporabiti fazane iz umetne vzreje.

Slovesen zaključek prireditve je potekal pri lovskem domu na Trški gori, kjer sta vodji sodniških skupin na kratko opisala delo vseh psov. Sledila je podelitev ocenjevalnih listov, diplom in spomin-skih medalj. Na tem mestu bi se rad v imenu DLP zahvalil vsem, ki so kakorkoli prispevali, da je bila preizkušnja uspešno izpeljana. Posebna zahvala velja lovcem LD Krško z lovcom Božičem na čelu, ki so se ponovno izkazali pri organizaciji kinološke prireditve.

Derby očitno postaja tradicionalna preizkušnja in prva postaja ter stičišče, poleg preizkušnje zanesljivosti prinašanja izgubljenega (PZPI), vseh ljubiteljev nemških kratkodlakih ptičarjev v spomladanskih mesecih in prav je tako.

Foto: Martin Fujan

Med vsemi nemškimi pasmami ptičarjev je nemški kratkodlaki ptičar edina pasma, ki ima lasten sistem preizkušanja in ocenjevanja na vzrejnih preizkušnjah.

Letos se bomo na Derbyju zopet srečali in ponovno bomo lahko uživali ob pogledu na naše plemenite štirinožne prijatelje ptičarje. Bo pa to leto za DLP nekaj posebnega, saj bomo kot

prva kinološka organizacija na Slovenskem obeležili stoletnico obstoja svojega društva in s tem organizirane kinologije pri nas. Zato že zdaj vabimo vse vodnike, vzreditelje in ljubitelje ptičarjev, da se letos vseh prireditev pod

okriljem DLP udeležite v čim večjem številu in tako počastite enkratno obletnico ter prispevate svoj kamenček v mozaiku stoletne lovskokinološke zgodbe o uspehu.

Saša Volarič

Lovska preizkušnja prinašalcev (LP-P Moravče) v organizaciji LKD Zasavje in LD Moravče

Tokrat malo drugače ... Nekaj dni pred preizkušnjo sem dobil klic prijatelja v. d. predsednika Lovsko-kinološkega društva (LKD) Zasavje **Mateja Anžurja**, da bodo v njihovem LKD-ju organizirali lokalno lovsko preizkušnjo prinašalcev. S psičko **Funkyland's Eagle Huntress - Pippo** sva trenirala vse discipline šele od konca poletja, saj jo je spomladi doletela poškodba na lovu. Časa za trening ni bilo veliko, seveda pa sem si želel preizkušnjo opraviti čim prej, kajti v letu 2020 je bila prihodnost tekem zaradi vseh omejitev neznana. V trgovini **Lovec Grosuplje**, kjer sem v službi, sem se dogovoril za prosto soboto in poklical sem Anžurja, da bom prišel in mu bom čez dan poslal prijavnico.

Tereni so bili nama s Pippo že znani, saj je v letu 2019 pri štirih mesecih z odliko opravila preizkušnjo naravnih zasnov v tej lovski družini. Doma sva opravila

še en trening in že je bila sobota, 3. oktobra 2020. Ura je odbila osmo zjutraj, ko smo stali v zboru pred čudovitim lovskim domom **Lovske družine (LD) Moravče**.

Malce sem bil nervozen, a vedel sem, da je Pippa iz pravega testa in da bo z malo sreče tudi to preizkušnjo opravila vrhunsko. Anžur mi je povedal, da je na

Foto: Aleksandra Dajčar

Vodnik Tomaž Dajčar s psičko Funkyland's Eagle Huntress - Pippo

Foto: Tomaž Dajčar

Ocenjevalni list LP-P

preizkušnjo prijavljenih pet psov s tremi vodniki in eno vodnico (dva labradorca, en gladkodlaki prinašalec in dva novoškovska prinašalca).

Po uvodnem nagovoru je vodja prireditve **Vojko Jesenšek** predstavil še sodnika **Andreja Emiha** in **Srečka Ercka**. S Pippo sva izžrebala štartno številko dve, nato pa smo se odpravili prvi disciplini

Foto: Aleksandra Dajčar

Prvi trije

naproti (*obnašanje na stojšču in v lovišču*). Ob dveh streljih je Pippa brez težav obležala na stojšču in si prislužila vse točke. Nadaljevali smo z *iskanjem pernate divjadi na površini 50 x 50 korakov*. Najprej je disciplino »oddelala« psička **Marka Dolinška** s časom okoli ene minute in 20 sekund, takoj zatem je sodnik poklical Pippo. S cmokom v grlu sem se približeval sodniku, saj je moja psička še vedno mlada in kljub treningu včasih pač ne gre vse po načrtih. Sodnik Emih mi je razložil, da je na površini 50 x 50 korakov izgubljen kos pernate divjadi. Psičko sem pripravil in že se je pognala iskat fazana. Od trenutka, ko vodnik izpusti psa iskat divjad, sodnik začne meriti čas – Pippa je za iskanje fazana do oddaje porabila vsega 25 sekund, prejela sva štiri točke in počakala preostale, da so zaključili z disciplino. V meni pa je vrelo od veselja, saj je psička pokazala izredno dober nos, za kar jo je sodnik tudi pohvalil.

Do tistega trenutka so vsi psi pokazali izvrstno delo in časi iskanj so bili kratki, psi pa so pokazali izjemno voljo do dela. Sodnik

je to tudi potrdil in nam razložil, kako bo potekal preostanek preizkušnje. Naslednja disciplina na dnevnem redu je bila vodno delo *prinašanje race iz globoke vode in strelomirnost*. Vodnik in pes sta se skrila, pomočnik je oddal strel, medtem ko je sodnik vrgel raco v globoko vodo. Pes mora raco poiskati in medtem ko se ji pes približuje, pomočnik odda še en strel. Pes ne sme pokazati nikakršne strelolahosti in mora suvereno prijeti raco ter jo prinesiti iz globoke vode vodniku v roko. Tudi to disciplino so psi opravili odlično in nato smo se predstavili še proti zadnjima dvema testoma na preizkušnji: *vlečka pernate divjadi in vlečka dlakaste divjadi*.

Pred *vlečko dlakaste divjadi* sva bila edini par z vsemi točkami in pred vlečko zajca se je nervoza še povečala. Sodnik Emih je potegnil sled zajca, kot je navedeno v pravilniku: dve tretjini vlečke na plnem in ena tretjina v gozdu, kjer se sodnik tudi skrije, da spremlja delo psa v gozdu, ko pride do zajca. Sodnik Ercek naju je poklical na »nastrel« in po ogledu sem Pippo privezal na račji vez ter jo

Končna razvrstitev je bila naslednja:

Tomaž Dajčar z labradorko **Funkyland's Eagle Huntress – Pippo**, 152 točk in I. nagradni razred,

Matej Anžur z novoškotsko prinašalko **Firespar's Midnight Moondance**, 148 točk in I. nagradni razred,

Matej Anžur z novoškotsko prinašalko **Next Generation Inner Light Dancing With Fire**, 144 točk in I. nagradni razred,

Eva Krizmanič z gladkodlako prinašalko **L'Amai Megumi**, 144 točk in I. nagradni razred,

Marko Dolinšek z labradorko **Mirakul Before Sunset**, 140 točk in I. nagradni razred.

Foto: Aleksandra Dajčar

Tomaž Dajčar psičko **Pippo** pošilja na disciplino *prosto iskanje pernate divjadi*.

dal na sled. Psica je spustila nos in se odpravila po vlečki. Cela večnost se je zdela, ko sem jo izgubil iz obzorja, saj v gozdu nikoli ne veš, kaj se dogaja. Ga bo našla in prinesla? Nato pa je psica z zajcem v gobcu ponosno prišla k meni in mi ga oddala v roko. Tako je poskrbela za neizmerno veselje, saj sem se zavedel, da sva preizkušnjo opravila z vsemi možnimi točkami (152 od 152).

Kot že celotno preizkušnjo so tudi vlečke prav vsi psi opravili z odliko, kar je razvidno iz doseženih točk psov in njihovih vodnikov. Psi so izgubili nekaj točk zaradi razlik v načinu prinašanja. Prav lepo je bilo spremljati njihovo odlično delo. Pokazali so,

da niso za odpis, kamor jih uvršča marsikateri lovec. Sodnika sta bila navdušena in izjemno pohvalila vodnike; po njunih besedah že dolgo ni bilo delo na takšnem nivoju. Zato je preizkušnja potekala izjemno hitro in ob 13. uri je že bila podelitev.

Pohvaliti moram organizatorja, saj je tovrstno preizkušnjo organiziral prvič in je bila izpeljana brez kakršnihkoli napak, na visokem nivoju. Po mnenju vodnikov sta sodnika »odsodila« korektno in domov smo odšli veseli in zadovoljni, saj se je po tem datumu država ponovno začela zapirati in odpadle so vse preostale preizkušnje.

Tomaž Dajčar

Predvidena legla lovskih psov

Resasti istrski gonič (SLRGir):

O: 5/I, m: 5/I, 12. 5. 2021.
Janez Šumak,
Braslovče 74, 3314 Braslovče.
Tel.: 041/685-664.

Slovaški gonič (SLRSK):

O: 4/I, m: 5/II, 1. 5. 2021.
Florijan Peternej,
Brce 10 a, 6250 Ilirska Bistrica.
Tel.: 041/584-193.

Posavski gonič (SLRGp):

O: 5/I, m: 5/I, 15. 4. 2021.
Borut Podlesnik,
Pot na jez 42,
1433 Radeče.
Tel.: 051/355-610.

Baset (SLRBH):

O: 5/III, m: 5/II, 20. 5. 2021.
Miha Ambrožič,
Kociančičeva 2,
5271 Vipava.
Tel.: 031/395-159.

Brandl brak (SLRBrb):

O: 5/I, m: 5/II, 8. 5. 2021.
Marko Krašovec,
Jelša 3, 1223 Blagovica.
Tel.: 041/587-807.

O: 4/II, m: 4/I, 23. 5. 2021.

Neža Škulj,
Čabrače 1, 4224 Gorenja vas.
Tel.: 031/305-879.

Bavarski barvar (SLRBb):

O: 5/III, m: 5/I, 7. 5. 2021.
Slavko Vidmar,
Idrijska cesta 20, 5270 Ajdovščina.
Tel.: 041/730-663.

O: 5/II, m: 5/II, 16. 5. 2021.

Mirko Pačnik,
Sp. Razbor 11,
2381 Podgorje pri Slovenj Gradcu.
Tel.: 070/733-342.

Brak-jazbečar (SLRBj):

O: 5/I, m: 5/II, 9. 5. 2021.

Boštjan Šuštaršič,

Stranska vas 24, 8360 Žužembek.
Tel.: 041/358-429.

O: 5/II, m: 5/I, 11. 5. 2021.

David Gazvoda,
Pečke 4, 2321 Makole.
Tel.: 040/828-318.

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):

O: tuj plemenjak,
m: 5/Solms, 24. 4. 2021.
Andrej Merslavič,
Mostec 34, 8257 Dobova.
Tel.: 070/806-905.

O: 5/JZP, m: 5/ŠPP, 25. 4. 2021.

Silvo Kralj,
Spuhlja 131 b, 2250 Ptuj.
Tel.: 041/209-964.

O: 5/JZP, m: 5/ŠPP, 11. 5. 2021.

Ivan Šincek,
Prvenci 4 b, 2281 Markovci.
Tel.: 041/470-393.

Vajmaranec (SLRWpk):

O: 4/JZP, m: 4/JZP, 11. 5. 2021.
Mojca in Luka Poklečki,
Vreclova 19, 2311 Hoče.
Tel.: 041/971-496.

Irski seter (SLRIS):

O: 5/PPA, m: 5/PPA, 15. 3. 2021.
Mojca Novak,
Lovska ul. 10 a,
1000 Ljubljana.
Tel.: 031/576-777.

Nemški prepeličar (SLRPr):

O: 5/I, m: 4/I, 1. 4. 2021.
Anton Schweiger,
Zadružna 8 I, 8340 Črnomelj.
Tel.: 040/454-018.

O: 5/II, m: 4/I.

Uroš Vidic,
Muljava 30 a, 1
295 Ivančna Gorica.
Tel.: 041/416-076.

Kinološka zveza Slovenije

MALI OGLASI

Orožje in lovška optika

Prodajam češko bokarico, kal. 12/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 12/12, z ejektorji in strelnim daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Cena: 700 €. Tel.: 040/691-808.

Prodajam borovelsko tricev- kal. 16-16/7 x 65 R (izdelek Fanzoja), s strelnim daljnogledom Hensoldt 1,5-6 x 36, za 1.500 €. Tel.: 068/160-557.

Kupim malokalibrsko puško .22 WMR. Tel.: 031/269-475.

Prodajam kombinirano puško Brno, kal. 16/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi 16/16, s strelnim daljnogledom Swarovski Habicht Nova, 6 x 42 (vse skupaj 400 €), in puško Voere, 5,6 mm (cena je 100 €). Pri obeh puškah dodam nekaj streliva. Tel.: 041/430-527.

Prodajam dobro ohranjeno češko kombinirko Brno, kal. 7 x 57 R/12, s strelnim daljnogledom Meopta 7 x 50 in menjalnimi cevmi, kal. 12/12. Cena po dogovoru. Tel.: 031/611-165.

Prodajam skoraj novo repetirko Sako S20, novi model, kal. .30.06 Spr.. Tel.: 041/719-328.

Prodajam nov, najnovejši termo nastavek Pulsar Krypton FXG50. Kupljen v Sloveniji marca 2021, triletna garancija. Dodatno: objektiv za prostoročno opazovanje, objemka za strelni daljnogled. 600 € ceneje od cene novega. Tel.: 031/008-025.

Lovski psi

Pričakujemo leglo kratkodlakih istrskih goničev (predvidoma 7. 5. 2021). Tel.: 051/380-720.

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov: lovec@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Preštejte besede in ustrezno vsoto nakažite na TRR Lvske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBSI2X.

Sključ naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

Obvestilo

Zaradi negotovih razmer, povezanih s COVID-19, vas prosimo, da se glede ažurnega stanja izvedbe dogodkov obračate neposredno na organizatorja dogodka. Uredništvo ne bo imelo podatkov o izvedljivosti organizacije dogodka zaradi morebitnih poostrenih ukrepov v povezavi s COVID-19. V reviji zaradi natančno načrtovanega urnika oddaje gradiva v tiskarno tudi ni mogoče objaviti zadnjih informacij. Mogoče je, da bodo dogodki odpovedani. Na dogodkih poskrbite za svojo varnost in varnost drugih udeležencev. Ostanite zdravi.

Uredništvo

Prodajam mlade resaste jazbečarje odličnih delovnih staršev. Pes ima dvakrat opravljen VUP in izhaja iz avstrijske vzreje, psica je vrhunška jamarka. Tel.: 051/232-084.

Drugo

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle od tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam pripomoček za pripravo trofeje srnjaka in gamsa. Izdelek je v celoti narejen iz nerjavne jekla. V kompletu je tudi ne-

Zaradi preprečevanja okužbe z novim koronavirusom poskrbite za varno prodajo/nakup.

MAJ

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)
vzide	zaide	vzide	zaide
1. So	0:42	9:03	5:49 20:10 4:35 21:25
2. Ne	1:42	10:08	5:47 20:12 4:33 21:26
3. Po	2:30	11:18	5:46 20:13 4:31 21:28
4. To	3:07	12:30	5:44 20:14 4:29 21:30
5. Sr	3:36	13:40	5:43 20:15 4:27 21:31
6. Če	3:59	14:48	5:41 20:17 4:25 21:33
7. Pe	4:20	15:53	5:40 20:18 4:23 21:35
8. So	4:39	16:57	5:38 20:19 4:22 21:36
9. Ne	4:57	18:01	5:37 20:21 4:20 21:38
10. Po	5:15	19:04	5:36 20:22 4:18 21:40
11. To	5:35	20:08	5:34 20:23 4:16 21:41
12. Sr	5:59	21:12	5:33 20:24 4:15 21:43
13. Če	6:27	22:16	5:32 20:26 4:13 21:45
14. Pe	7:00	23:16	5:31 20:27 4:11 21:46
15. So	7:41	—	5:29 20:28 4:10 21:48
16. Ne	8:32	0:11	5:28 20:29 4:08 21:50
17. Po	9:30	0:59	5:27 20:30 4:06 21:51
18. To	10:35	1:39	5:26 20:31 4:05 21:53
19. Sr	11:45	2:13	5:25 20:33 4:03 21:55
20. Če	12:57	2:41	5:24 20:34 4:02 21:56
21. Pe	14:12	3:05	5:23 20:35 4:01 21:58
22. So	15:28	3:28	5:22 20:36 3:59 21:59
23. Ne	16:47	3:51	5:21 20:37 3:58 22:01
24. Po	18:09	4:15	5:20 20:38 3:56 22:02
25. To	19:33	4:42	5:19 20:39 3:55 22:04
26. Sr	20:58	5:14	5:18 20:40 3:54 22:05
27. Če	22:18	5:54	5:18 20:41 3:53 22:06
28. Pe	23:27	6:46	5:17 20:42 3:52 22:08
29. So	—	7:49	5:16 20:43 3:50 22:09
30. Ne	0:23	9:00	5:16 20:44 3:49 22:10
31. Po	1:06	10:14	5:15 20:45 3:48 22:12

LOVSKA
OBLAČILA
IZDELANA PO MERI

KROJSTVO ROŽMAN -
Rožman Branko, s.p.
Erjavčeva ulica 5,
8250 Brežice
031 544 808, 041 436 417
info@krojstvo-rozman.si
www.krojstvo-rozman.si
Foto: studioMUT

FRANCOSKA ZNAMKA

CROSSCALL
OUTDOOR MOBILE TECHNOLOGY

CORE-X4

VZDRŽLJIV /// ODPOREN /// VODOODPOREN

X-POWER

ZUNANJA BATERIJA
5.000 MAH

X-ARMBAND

ZAPESTNI TRAK

X-CAR

AVTOPOLNILEC
IN NOSILEC

CROSSCALL predstavlja pametni telefon CORE-X4, ki združuje tehnologijo, trajnost in design. Trije trdni razlogi, da verjamete v učinkovitost tega pametnega telefona, ki ima 3-letno garancijo in vas bo spremljal pri vseh dejavnostih na delu in v prostem času. V DNK te francoske znamke so zapisani vzdržljivost in odpornost proti tekočinam ter padcem. CORE-X4 ima vgrajeno tudi tehnologijo X-LINK™, ki omogoča uporabo z inovativno dodatno opremo CROSSCALL.

VEČ NA: **CROSSCALL.COM**

POŠTAVATEL: DPM TRADE GROUP, S.L. (S. 13.13), telefon: +34 91 100 100 100

NOVO
2021

EL RANGE
REVOLUCIONARNA
NATANČNOST

S
FUNKCIJO
SLEDENJA

SEE THE UNSEEN

SWAROVSKI
OPTIK